116. Tiistaina 19 päivänä lokakuuta 1993

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

S.

Vaaleja:

1) Sivistysvaliokunnan täydennysvaali 3324

Kolmas käsittely:

2) Ehdotus laiksi lääkelain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 171
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 19

Toinen käsittely:

3) Ehdotus laiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 148
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 20

Ensimmäinen käsittely:

4) Ehdotukset laeiksi Suomen Hallitusmuodon ja valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta sekä asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain kumoamisesta 3325

Hallituksen esitys n:o 184/1992 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11

S.

5) Ehdotus laiksi yleisistä teistä annetun lain 84 §:n muuttamisesta 3326

Hallituksen esitys n:o 181
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 8

6) Ehdotukset laiksi tieliikennelain 66 ja 67 §:n ja tieliikennelain 4 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 71
Lakialoite n:o 57/1992 vp
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 9

Esitellään:

7) Hallituksen esitys n:o 194 vuoden 1993 viidenneksi lisätalousarvioksi 3332

8) Hallituksen esitys n:o 209 aravalainoituksen rinnalle kehitettävästä korkotukilainsäädännöstä 3346

9) Ed. Vuorensolan lakialoite n:o 40 laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta 3349

10) Ed. Vuorensolan lakialoite n:o 41 laiksi metsästyslain 35 §:n muuttamisesta 3351

11) Ed. U. Anttilan ym. lakialoite n:o 43 laiksi lastensuojelulain muuttamisesta 3352

12) Talousarvioaloitteet n:ot 1—447 ... 3360

1 R. Aho ym.: Määrärahan osoittamisesta kunnille ja kuntayhtymille työttömyyden lieventämiseen

2 Aittoniemi: Määrärahan osoittamisesta poliisin haittatyökorvausten maksamiseksi

3 Ala-Harja ym.: Määrärahan osoittamisesta Eteläpohjalaiset Spelit kansanmusiikkiyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen

4 Ala-Harja ym.: Määrärahan osoittamisesta Ilmajoen musiikkijuhlat ry:n toiminnan tukemiseen

5 Ala-Harja ym.: Määrärahan osoittamisesta Euroopan Naisten Liiton Suomen osaston toiminnan tukemiseen

6 Ala-Nissilä ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun tiepiirin perustienpidon rahoittamiseen

7 Ala-Nissilä ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun — Toijalan radan parantamiseen

8 Alaranta: Eduskunnan valiokuntien matkoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä

9 Alaranta ym.: Puoluetoiminnan tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä

10 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulaisten lukion rakentamiseen

11 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Oulaisten Petäjäskosken ala-asteen rakentamiseen

12 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta Pyhäjokisuun kunnostuksen toisen vaiheen toteuttamiseen

13 Alaranta ym.: Määrärahan osoittamisesta omaishoidon tukemiseen

14 Andersson ym.: Määrärahan osoittamisesta taiteen valtionpalkintoihin

15 Andersson ym.: Määrärahan osoittamisesta Helsingin ja Pietarin välisen ratayhteyden suunnitteluun

16 Andersson ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteisen valtionavun investointien lisäämiseen

17 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta EY-kriittisten kansanedustajien yhteistyöryhmän toimintaan

18 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta pysyvän maanpuolustusnäyttelyn perustamiseen Hämeenlinnaan

19 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta eläinlääketieteellisen koetilan perustamiseen

20 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Pentinkulman päivien järjestämiseen

21 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Suomen Laulajain ja Soittajain Liitto ry:lle

22 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Maatilatalouden kehittämisrahastoon

23 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta maatalouden neuvonnan keskittämisestä Jokioisiin syntyviin kustannuksiin

24 Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Perunatuotannon tutkimus- ja kehittämissäätiölle Lammin tutkimuslaitoksen tilojen lunastamiseen

25 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta 4H-toiminnan tukemiseen

26 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Agropolis-MTTK-projektin jatkamiseen

27 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Hämeen tiepiirille käytettäväksi Kanta-Hämeen ja Pirkanmaan alueen tiehankkeisiin

28 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Hämeen tiepiirille käytettäväksi Lounais-Hämeen tiehankkeisiin

29 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Forssan ja Tammelan välisten kevyen liikenteen väylien rakentamiseen

30 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Jokioisten — Forssan maantien (mt 2804) rakentamiseen

31 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Jokioisten museorautatieyhdistyksen Minkiön — Humppilan ratahankkeeseen

32 S-L. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta jätehuoltoinvestointien edistämiseen

33 S-L. Anttila: Määrärahan osoittamisesta Liesjärven kansallispuiston opastuskeskuksen suunnitteluun

34 U. Anttila ym.: Puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä

35 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Teknologian kehittämiskeskuksen tuotekehitysavustuksiin

36 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta energiateknologiseen tutkimukseen

37 U. Anttila ym.: Määrärahan osoittamisesta ympäristönsuojelun edistämiseen

38 Antvuori ym.: Määrärahan osoittamisesta Vuosaaren metroradan rakentamiseen

39 Apukka: Määrärahan osoittamisesta Oulun ja Kelloselän välisen rataosuuden peruskorjaukseen ja sähköistämiseen

40 Apukka ym.: Määrärahan osoittamisesta Sodankylän satelliittiaseman rakentamiseen

41 Apukka ym.: Määrärahan osoittamisesta Keivitsan kaivoshankkeesta johtuvaan yhdyskuntasuunnitteluun

42 Apukka ym.: Määrärahan osoittamisesta osakehankintoihin valtionyhtiöiden osakeanneista

43 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta nuorisotyötä tekevien kansalaisjärjestöjen kulttuuriohjaajien palkkaukseen

44 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Vapaa-ajattelijain Liiton tukemiseen

45 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta yksivuotisiin taiteilija-apurahoihin

46 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Hetan Musiikkipäivien tukemiseen

47 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta romaniväestön koulutus- ja kulttuurikeskuksen perustamiseen

48 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun Kulttuurikeskuksen saneeraukseen

49 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta ilmansuojelun ja jätehuollon investointien korkotukeen

50 Astala ym.: Määrärahan osoittamisesta Kurjenrahkan kansallispuiston perustamista varten

51 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta puolustusvoimain sähkö- ja viestiteknisen korjaamon rakentamiseen Tervolan varikolle

52 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta Simon kalantutkimuksen ja kalanviljely-yksikön rakentamiseen

53 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta pohjavesien käyttöönottoon Kemi — Tornio-alueella

54 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta Miukin eritasoliittymän rakentamiseen Torniossa

55 Aula ym.: Määrärahan osoittamisesta rautatien kunnostamiseen ja sähköistykseen välillä Oulu — Kemi — Kelloselkä

56 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun Jazzkevät -tapahtuman tukemiseen

57 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Sana ja Sävel kalevalaisessa Kajaanissa -kesätapahtuman tukemiseen

58 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun Perheenäitien Lomakotiyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen

59 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta Vartiuksen terminaali- ja teollisuusalueen kehittämiseen

60 von Bell ym.: Määrärahan osoittamisesta oppisopimuskoulutuksen rahoittamiseen

61 Biaudet ym.: Määrärahan osoittamisesta kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhankkeiden tukemiseen

62 Dromberg ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenmaan tiepiirille kansainvälisten tieliikenneyhteyksien parantamiseen

63 Dromberg ym.: Määrärahan osoittamisesta Porvoon sisäkehätien ensimmäisen vaiheen rakentamiseen

64 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta Työväen keskusmuseoyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen

65 Gustafsson ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen nuorisokirjallisuuden instituutin kannatusyhdistys ry:n toiminnan tukemiseen

66 Haavisto ym.: Määrärahan osoittamisesta korkeakoulujen toimintamenoihin

67 Haavisto ym.: Määrärahan osoittamisesta opintorahan korottamiseen

68 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta Jämsän teletalon saneeraamiseen valtion virastojen toimitiloiksi

69 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 9:n perusparannustöiden aloittamiseksi välillä Hämeen piirin raja — Jämsä

70 Hacklin ym.: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi Jämsän — Jämsänkosken tielle välille Kinkolan silta — aluesairaalan tienhaara

71 Halonen ym.: Määrärahan osoittamisesta romaniyhdyshenkilöprojektin jatkamiseen

72 Hautala ym.: Määrärahan osoittamisesta luonnonsuojelualueiden hankkimiseen

73 Hautala ym.: Määrärahan osoittamisesta asuntojen korjaustoiminnan avustuksiin

74 Hiltunen ym.: Määrärahan osoittamisesta Takuu-Säätiön pääoman korottamiseen

75 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta auton käyttömaksun palauttamiseen invalideille

76 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Imatra Big Band -festivaalin tukemiseen

77 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta sairausvakuutuslain mukaisiin lääke- ja matkakustannuskorvauksiin

78 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Ensi- ja turvakotien liitolle nuoren perheen oppimateriaalipaketin valmistukseen

79 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eläke-etuuksien turvaamiseksi vammaisen henkilön perheenjäsenelle

80 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Yksinhuoltajien ja yhteishuoltajien liiton tiedotustoiminnan tehostamiseen

81 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntoutusloman järjestämiseen vaikeavammaisten lasten vanhemmille

82 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta sairaan lapsen kuntoutustoimintaan

83 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eräiden lastensuojelujärjestöjen tukemiseen

84 Hurskainen ym.: Määrärahan osoittamisesta jätteiden lajittelun ja keräilyn tukemiseksi kunnissa

85 Ihamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Vierumäen — Heinolan —-Lusin moottoritien/moottoriliikennetien rakentamiseen

86 Ihamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Järvenpään — Lahden — Heinolan — Lusin moottoritien suunnitteluun

87 Ihamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Kymijoen kanavaselvityksen jatkamiseen

88 Jouppila ym.: Määrärahan osoittamisesta Hetan Musiikkipäivien tukemiseen

89 Jouppila ym.: Määrärahan osoittamisesta Päätalo-instituutin toiminnan tukemiseen

90 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta opintolainojen korkotuen maksamiseksi aikuisopiskelijoille

91 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta vaihtoehtoisia energiamuotoja koskevan tutkimuksen tehostamiseen

92 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta pakolaisten palkkaamiseen humanitäärisiin avustustehtäviin kotimaassaan

93 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden lieventämiseen

94 Jurva ym.: Määrärahan osoittamisesta Helsingin vuokra-asuntokannan lisäämiseen

95 Kaarilahti ym.: Määrärahan osoittamisesta Kakskerran järven ojavesisuunnitelman toteuttamiseen Turussa

96 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta yleisten teiden perustienpitoon

97 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta tieverkon kehittämiseen

98 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon

99 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannusten valtionosuuksiin

100 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvien opintososiaalisiin etuuksiin

101 Kalliomäki ym.: Määrärahan osoittamisesta työvoimapoliittisen aikuiskoulutuksen ostopalveluihin

102 Kasurinen ym.: Määrärahan osoittamisesta ylimääräisten taiteilijaeläkkeiden myöntämiseen

103 Kasurinen ym.: Määrärahan osoittamisesta henkilöjunaliikenteen turvaamiseen Kotkan ja Kouvolan välillä

104 Kasurinen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 6:n parantamiseen Imatran ja Lappeenrannan välillä

105 Kasurinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Itäradat-tarveselvityksen uudelleen laatimiseen

106 Kohijoki: Lenin-museolle ehdotetun avustusmäärärahan poistamisesta

107 Kohijoki ym.: Määrärahan osoittamisesta Tampereen — Porin/Rauman radan perusparantamiseen

108 Kohijoki ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien eläketurvan budjettiperusteiseen parantamiseen

109 Kohijoki: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien asunnonmuutostöistä aiheutuviin korvauksiin

110 Kohijoki ym.: Määrärahan osoittamisesta sotilasvammakorvauksien indeksikorotuksiin

111 Koistinen ym.: Määrärahan osoittamisesta maaseutuyritysten strategiasuunnitelmien tekemiseen

112 Komi ym.: Määrärahan osoittamisesta Joroisten ja Kangasniemen musiikkijuhlien tukemiseen

113 Komi ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n leventämiseen välillä Joroinen — Varkaus

114 Korhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kera Oy:lle Oulun alueen riskisijoitusyhtiöiden tukemiseen

115 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta puolustusvoimien elektroniikkakeskuksen perustamiseen Riihimäelle

116 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Hämeen linnan ja sen lähialueiden kehittämiseen

117 Koskinen: Määrärahan osoittamisesta Lepaan kotitalous- ja sosiaalialan oppilaitoksen peruskorjaukseen

118 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta vihertietokeskuksen perustamiseen Janakkalan Harvialaan

119 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelutoimiston perustamiseen Hämeen maakuntaan

120 Koskinen ym.: Määrärahan osoittamisesta siirtoviemärin rakentamista varten välille Tuulos — Eteläinen — Hämeenlinna

121 Koskinen: Määrärahan osoittamisesta valtionavustukseen Forssan kaupungille kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten säilyttämiseen

122 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Joensuun kristillisen koulun toimintaan

123 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Viisi leipää -palvelukotiyhdistyksen toimintaan

124 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kaanaan kodin kalustohankintoihin

125 Laakkonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Lähimmäislähetys ry:n Lehtomäen Narkomaanikodin saniteettitilojen rakentamiseen

126 Laakkonen: Määrärahan osoittamisesta Outokummun Maljasalmen paikallistien perusparantamiseen

127 Laaksonen ym.: Vesi- ja ympäristöhallinnon toimintamenoihin ehdotetun määrärahan vähentämisestä

128 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta asevarikko 2:n Nokan varastoalueen rakentamiseen Hartolassa

129 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Heinolan kurssikeskuksen asuntolan laajennukseen

130 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta maantie 613:n (Ruskeala — Tammihaara) peruskorjaamiseen

131 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Vierumäen — Heinolan — Lusin moottoritien/moottoriliikennetien rakentamiseen

132 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n parantamiseen välillä Lusi — Kuortti

133 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kymijoen kanavaselvityksen jatkamiseen

134 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Savonradan yleissuunnittelua varten

135 Lahikainen ym.: Maatalousyrittäjien eläkemenoihin tarkoitetun määrärahan vähentämisestä

136 Lahikainen ym.: Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutukseen tarkoitetun määrärahan vähentämisestä

137 Lahikainen ym.: Maatalousyrittäjien lomitustoimintaan tarkoitetun määrärahan vähentämisestä

138 Lahikainen ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteiseen valtionapuun

139 Lahti-Nuuttila ym.: Määrärahan osoittamisesta tevanake-alan valtakunnallisen kehittämiskeskuksen perustamiseksi Tampereelle

140 Lahtinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kärkistensalmen sillan rakentamiseen

141 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta kalataloudellisiin rakentamis- ja kunnostamishankkeisiin Taivassalossa

142 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta paikallisteiden liittymien rakentamiseen valtatie 8:lle Laitilassa

143 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta liittymän rakentamiseen valtatie 9:lle Loimaalla

144 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylien rakentamiseen Kustavin keskustaalueella

145 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Kustavin ja Lokalahden välisen Lehmänkurkun tieyhteyden rakentamiseen

146 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenkaupungin ohikulkutien rakentamiseen

147 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta URPO-radan suunnitteluun

148 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Turunmaan ulkosaariston sähköistämiseen

149 Laine ym.: Määrärahan osoittamisesta Varsinais-Suomen työllisyysohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen

150 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta maakunnan kehittämisrahan lisäämiseksi

151 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen ammattioppilaitoksen peruskorjauksen rahoittamiseen

152 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta elokuva-alan tietojärjestelmäprojektille

153 Laitinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyvässeudun vesihuoltotöihin

154 J. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Haapamäen avovankilan rakentamiseksi Keuruulle

155 J. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Tarvaalan maatalousoppilaitoksen lisärakentamista ja peruskorjausta varten

156 P. Leppänen ym.: Määrärahan osoittamisesta hiukkaskiihdyttimen rakentamiseksi Suomeen

157 P. Leppänen ym.: Määrärahojen osoittamisesta työllisyysperusteisten investointiluonteisten valtionapujen lisäämiseksi Keski-Suomeen

158 Lindqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta puolustusvoimien Hälvälän huoltoleirin kenttämuonituksen opetustilojen rakentamiseen

159 Lindqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta laitehankintoihin Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskuksen ympäristöyksikön opetuslaboratorioon

160 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Launeen peruskoulun peruskorjaukseen Lahdessa

161 Lindqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta näyttämötaiteen edistämiseen

162 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Koskimyllyn paikallistien perusparannukseen Hollolassa

163 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Vesivehmaan ja Kalkkisten välisen tieosuuden peruskorjaukseen

164 Lindqvist: Määrärahan osoittamisesta Asikkalan vanhusten palvelukeskuksen rakentamiseen

165 Lindroos ym.: Määrärahan osoittamisesta Ilmavoimien teknillisen koulun saneeraamiseksi Kuorevedellä

166 Louvo: Määrärahan osoittamisesta aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toteuttamiseen

167 Luhtanen ym.: Perustienpidon piirikohtaisen rahoituksen jakoperusteiden muuttamisesta

168 Luttinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Teknologian kehittämiskeskuksen konsultointiyksikön perustamiseksi Lahteen

169 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta varsinaiseen kehitysyhteistyöhön

170 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta kuntien yleisiin valtionosuuksiin

171 Luukkainen ym.: Valtion ja kuntien tehtävien jaon selvittämisestä

172 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eläinkokeita vähentävien ja korvaavien menetelmien kehittämiseen

173 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta eläinsuojelutyöhön

174 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta löytöeläinten huostaanottamiseen

175 Luukkainen ym.: Turkistarhaukseen ehdotetun määrärahan poistamisesta

176 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta kansainvälisten rautatieyhteyksien suunnitteluun

177 Luukkainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon

178 Metsämäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Hyvinkään — Hangon radan päällysrakenteen uusimiseen

179 Moilanen ym.: Puoluetoiminnan tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä

180 Moilanen ym.: Määrärahan osoittamisesta elintensiirtotoiminnan turvaamiseen

181 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Mikkelin teknillisen oppilaitoksen perusparannukseen

182 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Pieksämäen metsäoppilaitoksen saneeraukseen

183 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Mikkelin liiketalouden instituutin laajennuksen toteuttamiseen

184 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n parantamiseksi Mikkelin läänin alueella

185 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta Mikkelin läänin työvoimapoliittiseen aikuiskoulutukseen

186 Muttilainen ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteiseen valtionapuun investointeihin Mikkelin läänissä

187 Mäkelä: Puoluetoiminnan tukemiseen ehdotetun määrärahan vähentämisestä

188 Mäkelä: Kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä

189 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Haapamäen avovankilan rakentamiseksi Keuruulle

190 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta varuskuntien ja varikoiden rakentamiseen Keski-Suomessa

191 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän oikeus- ja poliisitalon rakentamiseen

192 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta opintotuen huoltajalisän maksamiseen

193 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta aikuisopiskelijoiden opiskelumahdollisuuksien turvaamiseksi

194 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Tarvaalan maatalousoppilaitoksen opetustyöpajan peruskorjaukseen

195 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän teknillisen oppilaitoksen lisärakennuksen rakentamiseen

196 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta vähävaraisten lasten lomatoimintaan

197 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta yhdysvesijohdon rakentamiseksi välille Muurame — Säynätsalo — Kinkomaa

198 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän — Tankolammen tien rakentamiseen välillä Lohikoski — Seppälänkangas

199 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Kinnulan — Perhon maantien perusparantamiseen

200 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen tiepiirille Kuhmoisten kunnan maanteiden perusparantamiseen

201 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Multian — Liesjärven tieosuuden rakentamiseen

202 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta Oriveden ja Seinäjoen välisen rataosuuden perusparantamiseen

203 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Kivijärven lentokentän peruskorjaukseen ja laajennukseen

204 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta virkojen perustamiseen tapaturmavirastoon

205 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta kotirintamanaisten kuntoutukseen

206 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien puolisoiden kuntoutukseen ja virkistystoimintaan

207 Mäkelä: Määrärahan osoittamisesta rintasyövän varhaistoteamisen edistämiseen

208 Mäkelä ym.: Pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden vastaanottoon esitetyn määrärahan vähentämisestä

209 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta pienyrittäjien vuosilomarahan maksamiseksi

210 Mäkelä ym.: Pakolaisten lomatoiminnasta aiheutuviin kustannuksiin tarkoitetun määrärahan vähentämisestä

211 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta harkinnanvaraisen työllistämistuen korottamiseen

212 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömyyden lieventämiseen

213 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteiseen valtionapuun investointeihin Keski-Suomessa

214 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta Piippaharjun — Niemisjärven maantien perusparantamiseen

215 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta sijoitusmenoihin työllisyyden turvaamiseksi Keski-Suomessa

216 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta opiskelija-asuntojen rakentamiseen

217 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta siirtoviemärin rakentamiseksi välille Vihtavuori — Leppävesi — Jyväskylä

218 Mäkelä ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien ja rintamamiesten asuntojen korjaamiseen

219 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta Pioneerivarikon monitoimirakennuksen rakentamiseen Parkanossa

220 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta valtion virastotalojen rakentamiseen ja talonrakennusten suunnitteluun

221 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 3:n parantamiseksi Ikaalisissa ja Parkanossa

222 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta ylimääräiseen rintamalisään

223 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta sotilasvammakorvausten indeksikorotukseen

224 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta siirtoviemärin ja yhdysvesijohdon rakentamiseksi Viljakkalan ja Hämeenkyrön välille

225 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta sotainvalidien asuntojen muutostöiden korvattavuuden laajentamiseen

226 Mölsä ym.: Määrärahan osoittamisesta puolustusvoimien Uudenkylän varastoalueen asuntolarakennushankkeeseen Orimattilassa

227 Mölsä ym.: Määrärahan osoittamisesta Eläinlääketieteellisen korkeakoulun Hautjärven klinikan rakennushankkeisiin

228 Nikula ym.: Määrärahan osoittamisesta polttoaineveron tuoton korottamiseen

229 Nikula ym.: Määrärahan osoittamisesta lapsilisien korottamiseen

230 Nyby: Määrärahan osoittamisesta vallankäyttöä koskevan tutkimuksen käynnistämiseen

231 Nyby: Metsäojituksiin ehdotetun määrärahan vähentämisestä

232 Nyby: Määrärahan osoittamisesta Lillbyn ja Kortesjärven välisen maantien peruskorjaamiseen

233 Nyby: Määrärahan osoittamisesta Koulukadun uusimiseen Pietarsaaressa

234 Nyby: Määrärahan osoittamisesta Pietarsaaren ohitustien peruskorjaamiseen

235 Nyby: Määrärahan osoittamisesta Svartgrundsfjärdenin tuloväylän ruoppaustöihin Pietarsaaressa

236 Näsi: Määrärahan osoittamisesta Tornionjoen ja Simojoen elvyttämiseen lohijoiksi

237 Näsi: Määrärahan osoittamisesta matkailun kannalta tärkeiden tieyhteyksien rakentamiseen Lapissa

238 Näsi: Määrärahan osoittamisesta Sodankylän Keivitsan nikkelikupariesiintymän tutkimiseen

239 Näsi: Määrärahan osoittamisesta satelliittivastaanottoaseman perustamiseen Sodankylään

240 Näsi: Määrärahan osoittamisesta luonnonsuojelualueiden metsätuloverojen menetysten korvaamiseen kunnille

241 Näsi: Määrärahan osoittamisesta Ylitornion Meltosjärvien kunnostamiseen

242 A. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta Asevarikko 6:n tykkikatosterminaalin rakentamiseen

243 A. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta vieraskielisten lasten äidinkielen opetuksen järjestämiseen

244 A. Ojala ym.: Määrärahan osoittamisesta vammaisten ja pitkäaikaissairaiden oppilaiden jälkiseurannan järjestämiseen

245 Ollila ym.: Määrärahan osoittamisesta 4H-liiton toiminnan tukemiseen

246 Paasio ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun — Helsingin radan tason parantamiseen

247 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta YK:n väestörahaston toimintaan

248 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta kehitysavun pitkän aikavälin suunnitelmiin

249 Paloheimo: Puoluetukeen ehdotetun määrärahan vähentämisestä

250 Paloheimo: Pankkitoiminnan tukemiseen tarkoitetun määrärahan vähentämisestä

251 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta tulevaisuustutkimuksen professuurin perustamiseen Helsingin yliopistoon

252 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta atk-tekniikan aikuisopetukseen

253 Paloheimo: Puoluelehtien tukemiseen tarkoitetun määrärahan vähentämisestä

254 Paloheimo: Työkykyisten miesten toimeentulotukeen tarkoitetun määrärahan vähentämisestä

255 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta ympäristövaikutusten selvittämiseksi valtion talousarviossa

256 Paloheimo: Määrärahan osoittamisesta jätehuollon edistämiseen

257 Perho-Santala ym.: Turun yliopiston hammaslääketieteen perusopetuksen säilyttämisestä

258 Polvi ym.: Määrärahan osoittamisesta avustuksena verouudistuksen seurauksena tulojaan menettäville kunnille

259 Polvi: Määrärahan osoittamisesta invalideille maksettavan autoveron palautusosan korottamiseksi

260 Polvi ym.: Määrärahan osoittamisesta Savo-Karjalan tiepiirin perustienpitoon

261 Polvi ym.: Määrärahan osoittamisesta Iisalmen ohitustien rakentamiseen

262 Polvi ym.: Määrärahojen osoittamisesta palkkaperusteiseen työllistämiseen

263 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Vartiuksen tulliaseman rakentamiseen

264 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta hiukkaskiihdyttimen rakentamiseen

265 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kainuun mekaanisen puunjalostusteollisuuden kaupan ja tuotannon kehittämisprojektiin

266 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta metsänparannusvarojen lisäämiseksi

267 Polvinen ym.: Määrärahojen osoittamisesta Hakasuon kalanviljelylaitoksen toiminnan tehostamiseen

268 Polvinen: Määrärahan osoittamisesta Komulanlammen maantien perusparantamiseen Sotkamossa

269 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta raiteenvaihtoon Kontiomäen — Murtomäen rataosalla Paltamossa

270 Polvinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Matkalan kolmioraiteen rakentamiseksi Paltamon Kontiomäessä

271 Puhakka ym.: Määrärahan osoittamisesta Euroopan integraatioon liittyvää tiedotusta harjoittaville ryhmille

272 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta Pudasjärven luonnonsuojeluyhdistys ry:lle Iijokisoudun järjestämiseen

273 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta maaseudun uudentyyppisten tuotanto- ja asuinyhteisökokeilujen avustamiseen

274 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta luonnonhoitotilojen perustamis- ja ylläpitoavustuksiin

275 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta Oulujärven kalatalouden kehittämiseen

276 Pulliainen: Määrärahan osoittamisesta vanhojen kotieläinrotujen säilyttämiseen

277 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta naistutkimukseen

278 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta kuurojen näyttelijäkoulutukseen

279 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta näkövammaisten kirjastolle materiaalintuotantoon ja postituskuluihin

280 Pykäläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Repoveden luonnonsuojelualueen hankkimiseen

281 Rajamäki ym.: Määrärahan siirtämisestä lähialueyhteistyöstä maakunnan kehittämiseen

282 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Leppävirran pohjavesihankkeen toteuttamiseen

283 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Puurtilan vesihuollon runkolinjan rakentamiseen

284 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Rautalammin Jaakonharjun vedenottamon rakentamiseen

285 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n Varkauden ja Joroisten välisen osuuden rakentamiseen

286 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Kangaslammintien varteen Varkaudessa

287 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta Maarianvaaran tietöiden loppuun saattamiseen

288 Rajamäki: Määrärahan osoittamisesta kevyen liikenteen väylien rakentamiseen Muuruvedelle ja Juankoskelle

289 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Pieksämäen — Varkauden radan perusparannukseen

290 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta sepelvaltimotaudin invasiiviseen hoitoon

291 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta sydänvikaisten lasten hoitomahdollisuuksien parantamiseen

292 Rajamäki ym.: Määrärahan osoittamisesta Varkauden jätevedenpuhdistamon parantamiseen

293 Rask ym.: Määrärahan osoittamisesta Paattion eritasoliittymän rakentamiseen Kemissä

294 Rask ym.: Määrärahan osoittamisesta Veitsiluoto Oy:n Kemin ja Kemijärven voimalaitosten rakentamiseen

295 Rask ym.: Määrärahan osoittamisesta Perämeren kansallispuiston toteuttamiseen

296 Rask ym.: Määrärahan osoittamisesta Kemijoen virkistyskäytön kehittämiseen

297 Rauramo ym.: Suomen kansainvälisten liikenneyhteyksien edistämisestä

298 Renko ym.: Määrärahan osoittamisesta STETEn (Suomen toimikunta Euroopan turvallisuuden edistämiseksi) toiminnan tukemiseen

299 Renko ym.: Määrärahan osoittamisesta vaikeavammaisten kuljetuspalvelujen järjestämiseen

300 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Ylä-Savon instituutin toiminnan tukemiseen

301 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Valtion pelastusopiston lisärakennukseen ja kalustohankintoihin

302 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta koulukeskuksen saneeraamiseen Karttulassa

303 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Kiuruveden koulukeskuksen peruskorjaukseen

304 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Timolan ala-asteen lisärakennuksen rakentamiseen Leppävirralla

305 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Nilsiän kirkonkylän koulukeskuksen peruskorjaukseen

306 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Pielaveden kirkonkylän oppilasasuntolan peruskorjaukseen

307 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Järvi-Suomen vihertietokeskuksen perustamiseen Juankoskelle

308 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Rutakon ala-asteen peruskorjaukseen Sonkajärvellä

309 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n parantamiseen Lapinlahden kohdalla

310 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Iisalmen ohitustien rakentamiseen

311 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Viitaniemen ja Pohjois-Karjalan rajan välisen maantien perusparannukseen

312 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta pääradan sähköistykseen välillä Iisalmi — Kontiomäki

313 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Iisalmen — Ylivieskan radan kunnostukseen välillä Iisalmi — Pyhäsalmi

314 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta uimahallin rakentamiseen Lapinlahdelle

315 Riihijärvi: Määrärahan osoittamisesta Marjomäen — Kuusimäen — Parkatin syöttövesijohdon rakentamiseen Iisalmessa

316 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta Syvinkisalmen sillan rakentamiseen

317 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta Tampere-Pirkkalan lentoaseman matkustajaterminaalin rakentamiseen

318 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta työllistämisestä aiheutuviin palkkausmenoihin

319 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta palkkaturvajärjestelmästä aiheutuvien menojen maksamiseen

320 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta työttömien harrastustoiminnan tukemiseen

321 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta ongelmajätekaatopaikan kunnostukseen Lempäälässä

322 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Eläkkeensaajien Keskusliitto ry:lle kulttuuritapahtuman järjestämiseen

323 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Sata-Häme Soi -musiikkitapahtuman tukemiseen

324 T. Roos: Määrärahan osoittamisesta Vammalan vanhan kirjallisuuden päivien tukemiseen

325 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta musiikki-instituuttien toiminnan tukemiseen

326 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta vammaisten kulttuuriviikkotoimintaan

327 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta maantie 2594:n peruskorjaamiseen välillä Suodenniemi — Kilvakkala

328 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta tieyhteyden Vammala — Vesilahti — valtatie 3 suunnitteluun

329 T. Roos: Määrärahan osoittamisesta Palvialan kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Vammalassa

330 T. Roos: Määrärahan osoittamisesta Tampere — Pori/Raumaradan sähköistyksen suunnitteluun

331 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Satakunnan veteraanijärjestöjen toiminnan tukemiseen

332 T. Roos ym.: Määrärahan osoittamisesta Eläkkeensaajien Keskusliitolle ystäväpalvelutoimintaan osallistuvien kouluttamiseen

333 Rossi ym.: Määrärahan osoittamisesta Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen Tervon Äyskosken laitoksen eräiden virkojen palkkausmenoihin

334 Ryynänen ym.: Määrärahan osoittamisesta Kuopion yliopiston A. I. Virtanen -instituutin laitehankinta- ja henkilöstömenoihin

335 Räty ym.: Määrärahan osoittamisesta kirjailija Väinö Linnan Reitin säilyttämiseen ja kunnostamiseen

336 Rönnholm ym.: Kuntien valtionosuuksien myöntämisperusteiden muuttamisesta

337 Rönnholm: Määrärahan osoittamisesta Naantalin musiikkijuhlien avustamiseen

338 Rönnholm: Määrärahan osoittamisesta Naantalin väylän syventämiseen

339 Röntynen ym.: Määrärahan osoittamisesta Ylä-Savon Instituutin toiminnan tukemiseen

340 Röntynen ym.: Määrärahan osoittamisesta avustusten maksamiseen työllisyysperusteisiin investointeihin

341 Saapunki ym.: Määrärahan osoittamisesta liikuntapaikkojen perusparannuksiin

342 Saapunki ym.: Veikkaus- ja raha-arpajaisten voittovarojen tuloarvion korottamisesta

343 Saastamoinen ym.: Määrärahan osoittamisesta Savonradan yleissuunnitteluun

344 Savolainen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 3:n rakentamiseen moottoritieksi välillä Hämeenlinna — Kulju

345 Savolainen: Määrärahan osoittamisesta gammaveitsen hankintaan Helsingin yliopistolliselle keskussairaalalle

346 Seivästö ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun yliopistolle uusnatsismia koskevan tutkimuksen tekemiseen

347 Skinnari ym.: Määrärahan osoittamisesta Lahden Sävel -tapahtuman järjestämiseen

348 Skinnari ym.: Määrärahan osoittamisesta maantie 295:n (Levanto — Koski Hl) perusparantamiseen

349 Skinnari ym.: Määrärahan osoittamisesta Käkisalmen sillan rakentamiseen Asikkalassa

350 Skinnari ym.: Määrärahan osoittamisesta Päijänteen kansallispuiston maanhankintoihin

351 Stenius-Kaukonen ym.: Määrärahan osoittamisesta pääradan Helsinki — Tampere nopeustason nostamiseen

352 Stenius-Kaukonen: Määrärahan osoittamisesta luonnonsuojelualueiden talonrakennustöihin

353 Stenius-Kaukonen ym.: Määrärahan osoittamisesta luonnonsuojelualueiden hoitoon ja kunnostukseen

354 Suhonen ym.: Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetun määrärahan vähentämisestä

355 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta autoveron palautusoikeuden ulottamiseksi sydän- ja astmapotilaisiin

356 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta invalidien autoveron palautusoikeuden budjettiperusteiseksi laajentamiseksi

357 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta yleisten teiden perustienpitoon

358 Suhonen: Määrärahan osoittamisesta Heinäsuon paikallistien 12317 päällysteen uusimiseen

359 Suhonen: Määrärahan osoittamisesta maantien 1821 peruskorjauksen jatkamiseen Kakskerran järven ympäri kulkevalla osuudella

360 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta tieverkon kehittämiseen

361 Suhonen: Määrärahan osoittamisesta linja-autoliikenteen matkustuskustannusten alentamiseen

362 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon

363 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta lääkärin määräämien vitamiini- ja hivenainevalmisteiden korvaamiseen sairausvakuutuksen kautta

364 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta ylimääräisen rintamalisän budjettiperusteiseen korottamiseen

365 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanieläkkeiden budjettiperusteiseen korottamiseen

366 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta sotaleskien sosiaalietuuksien parantamiseen

367 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta ikääntyneiden sotainvalidien kuntoutuksen tehostamiseen

368 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtionavustuksena veteraanijärjestöille

369 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta lasten päivähoidon turvaamiseksi

370 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta lasten syöpäsairauksien hoidon tehostamiseen

371 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta työvoimapolitiikan tehostamiseksi tarvittaviin palkkakustannuksiin

372 Suhonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Turun seudun asuntopulan poistamiseen

373 Suhonen: Määrärahan osoittamisesta ylivelkaisten asuntovelallisten korkotukeen

374 Suhonen: Määrärahan osoittamisesta Pidä Saaristo Siistinä ry:n toiminnan tukemiseen

375 Taina ym.: Määrärahan osoittamisesta kunnallistalouden professuurin perustamiseen Tampereen yliopistoon

376 Taina ym.: Määrärahan osoittamisesta moottoritien jatkorakentamiseen Hämeenlinnasta Kuljuun

377 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Lapin läänin tieverkon kehittämiseen

378 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta rautatieyhteyden suunnitteluun Sallan Kelloselästä Murmanskin Kantalahteen

379 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Geologian tutkimuslaitoksen kairauksiin Lapissa

380 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta turvevoimalan rakentamiseksi Kemiin

381 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta Veitsiluoto Oy:n Kemijärven tehtaan voimalan rakentamiseen

382 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta lasten satumaan rakentamiseen Joulumaan yhteyteen

383 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta velvoitetyöllistämisen toteuttamiseen

384 Tennilä: Määrärahan osoittamisesta työllisyysperusteisten investointien lisäämiseen vaikeimmilla työttömyysalueilla

385 Tiuri ym.: Työllisyysmäärärahojen jakoperusteiden muuttamisesta

386 Toivonen ym.: Määrärahan osoittamisesta teattereiden valtionosuuteen

387 Tykkyläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta yleissivistävien oppilaitosten perustamiskustannuksiin Kuopion läänissä

388 Tykkyläinen ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie 5:n osuuden Hiltulanlahti — Vehmasmäki parantamiseen

389 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Lieksan Vaskiviikkojen toiminnan tukemiseen

390 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Pohjois-Karjalan tiepiirille tiehankkeiden toteuttamiseen

391 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Joensuu — Helsinki — Oulu-yöpikajunan liikennöinnin jatkamiseen

392 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Nurmeksen — Kontiomäen rataosan perusparantamiseen

393 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Niiralan — Onkamon rautatien kunnostamiseen

394 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Enso-Gutzeitin Pankakosken tehtaan investointiohjelman rahoittamiseen

395 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Kolin kansallispuiston kehittämiseen

396 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Kolin opastuskeskuksen perustamiseen

397 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Loma-Kolin ja Purnulahden kaava-alueiden vesihuollon toteuttamiseen

398 Törnqvist ym.: Määrärahan osoittamisesta Loma-Kolin ja Kolin kylän alueen keskitetyn vesihuollon toteuttamiseen

399 Ukkola: Määrärahan osoittamisesta ylimääräisen rintamalisän korottamiseen

400 Wahlström ym.: Määrärahan osoittamisesta YK:n sosiaalisen kehityksen ohjelmiin

401 Vanhanen ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen YK-liitolle tiedotustoimintaan

402 Vanhanen: Määrärahan osoittamisesta Uudenmaan tiepiirille Klaukkalan liikenneturvallisuusjärjestelyihin

403 Vanhanen ym.: Määrärahan osoittamisesta Uudenmaan lääkärihelikopterin toimintaan

404 Varpasuo ym.: Määrärahan osoittamisesta lottaperinteen keräämiseen

405 Varpasuo ym.: Kuntien valtionosuuksien jakoperusteiden muuttamisesta

406 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta korkeakoulujen palkkausmenoihin

407 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta ammatilliseen aikuiskoulutukseen ammatillisissa erityisoppilaitoksissa

408 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta lapsilisien korottamiseen

409 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta sairausvakuutuksen lääkekorvausten säilyttämiseksi nykytasolla

410 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan

411 Vehkaoja ym.: Määrärahan osoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen säilyttämiseksi nykytasolla

412 Westerlund ym.: Määrärahan osoittamisesta Suomen Syöpäinstituutin Säätiön toiminnan tukemiseen

413 Vihriälä ym.: Määrärahan osoittamisesta pesäpallokenttien peruskorjaukseen

414 Vihriälä: Määrärahan osoittamisesta Ahvenjoen perkaukseen

415 Viljamaa ym.: Määrärahan osoittamisesta Keski-Suomen vesi- ja ympäristöpiirin aluelaboratorion korjaus- ja laajennustyöhön

416 Viljanen ym.: Määrärahan osoittamisesta Nummelan eritasoliittymän rakentamiseen ja Vihdin tien parantamiseen

417 Virrankoski: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Pohjanmaan nuorisoseura ry:lle toimitilojen hankintaan

418 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta kotitalouksien velkojen armahtamisesta aiheutuviin kustannuksiin

419 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Ullavan yläasteen rakentamiseen

420 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Patanan- ja Räyringinjärvien kunnostamiseen

421 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta kalateiden rakentamiseksi Pyhäjoen voimalaitoksiin

422 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta yleisten teiden perustienpitoon

423 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta maantie 752:n peruskorjaukseen välillä Perho — Salamajärvi

424 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Välikylän — Koukkulan paikallistien perusparantamiseen

425 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta tieverkon kehittämiseen

426 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Kivarin tien perusparantamiseen Pudasjärvellä

427 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Valtionrautateiden radanpitoon

428 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta radanpidon kehittämisinvestointien lisäämiseksi

429 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Etelä-Pohjanmaan rautatieverkoston kehittämiseen

430 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Veteliin suunnitellun voimalaitoksen perustamiskustannuksiin

431 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta palkkaan rinnastettavien alihankkijasaatavien maksamiseen konkurssitapauksissa

432 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta haja-asutusalueiden vähittäiskaupan tukemiseen

433 Vistbacka: Määrärahan osoittamisesta Selin kierrätyskeskuksen toiminnan tukemiseen

434 Vuorensola ym.: Määrärahan osoittamisesta valimoalan valtakunnallisen kehittämiskeskuksen toiminnan käynnistämiseksi

435 Vuorensola ym.: Määrärahan osoittamisesta Lenin-museon ylläpitokustannuksiin

436 Vähäkangas ym.: Määrärahan osoittamisesta asuntotuotannon lisäämiseen ja peruskorjaukseen

437 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta ns. Salpa-linjan linnoitusketjun kunnostamiseen turistikohteeksi

438 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta suomalaisten luonnonkalojen istutuksiin itäisen Suomenlahden rannikkovesiin

439 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta Lupinlahteen johtavan Pappilansalmen perkaamiseen

440 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta valtatie 7:n jatkorakentamisen suunnitteluun Haminan Tervasaaren kohdalla

441 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta valtatie 15:n perusparantamisen suunnitteluun välillä Kouvola — Kotka

442 Vähänäkki ym.: Määrärahan osoittamisesta Pessankosken sillan rakentamiseen välille Kuusaanniemi — Voikkaa

443 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta kantatie 61:n parantamisen suunnitteluun välillä Vehkalahti — Luumäki

444 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta jalankulku- ja pyörätien rakentamiseen Tavastilan — Ylänummen maantielle 3582

445 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta Suur-Miehikkälän — Pitkäkosken paikallistien perusparantamiseen

446 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta Anjalankosken autokatsastusaseman rakentamiseen

447 Vähänäkki: Määrärahan osoittamisesta Pyhtään Kaunissaaren reitti- ja vierasvenesataman II rakennusvaiheen toteuttamiseen

---

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Paakkinen sekä edustajat Aho E., Anttila S-L., Bell von, Biaudet, Björkenheim, Donner, Enestam, Haavisto, Hautala, Hurskainen, Jouppila, Kanerva, Kankaanniemi, Kauppinen, Kekkonen, Kivelä, Kohijoki, Kuittinen, Kääriäinen, Lahtinen, Laine, Laitinen, Lamminen, Laukkanen M., Laukkanen V., Laurila, Louvo, Mattila, Mölsä, Ojala O., Paasio, Pelttari, Pokka, Polvinen, Pykäläinen, Rehn E., Renko, Saapunki, Salolainen, Sasi, Tuomioja, Varpasuo, Vihriälä ja Wahlström.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Pokka, Laukkanen V., Polvinen, Pykäläinen ja Björkenheim.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat E. Aho, S-L. Anttila, Donner, Pykäläinen, Sasi ja Tuomioja sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Hurskainen, Kankaanniemi, Kauppinen ja V. Laukkanen, tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Haavisto, Kekkonen, Kohijoki, Lahtinen, Louvo, Mölsä, Paasio, E. Rehn, Renko, Saapunki ja Wahlström sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Hautala ja Laitinen, kuluvan kuun 22 päivään virkatehtävien vuoksi edustajat M. Laukkanen, Laurila, Paakkinen, Salolainen ja Varpasuo sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat von Bell, Enestam, Kivelä, Lamminen, Mattila, O. Ojala ja Vihriälä sekä kuluvan kuun 26 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Kääriäinen ja yksityisasioiden vuoksi ed. Kuittinen.

Uusia hallituksen esityksiä

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan lokakuun 15 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 216—218, 220—229 sekä 232—240, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 465, 469, 473, 477 ja 485. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Sivistysvaliokunnan täydennysvaali

P u h e m i e s : Kun sivistysvaliokunnan täydennysvaalia varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n mukaisesti jätetyssä ehdokaslistassa, jonka puhemies on tänään tarkastanut ja hyväksynyt, on valiokunnan jäseneksi ehdotettu valittavaksi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaali on yksimielinen ja että valituksi on tullut ehdokaslistan mukaisesti sivistysvaliokuntaan jäseneksi ed. Tiuri.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi lääkelain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 171
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 19

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 148
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 20

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 20. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryh-

dytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 15 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset laeiksi Suomen Hallitusmuodon ja valtioneuvoston ministeriöiden lukumäärästä ja yleisestä toimialasta annetun lain muuttamisesta sekä asiain ratkaisemisesta valtioneuvostossa ja sen ministeriöissä annetun lain kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 184/1992 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelu:

Ed. V i s t b a c k a : Herra puhemies! Tämän asioiden ratkaisemista valtioneuvostossa koskevan lainsäädännön muuttamisen osalta voi todeta, että voi yhtyä hyvin moneen siinä esitettyyn asiaan, mutta olen jättänyt vastalauseen siltä osin kuin hallitusmuodon 87 §:n 7 kohtaa muutetaan. Siltä osin olen esittänyt, että kyseinen kohta muutetaan sillä tavoin, että hallitusmuotoon merkitään nimenomaisesti, että presidentti määrää edustustojen päälliköt, lähinnä sen johdosta, että kyse on sellaisista henkilöistä, jotka edustavat Suomea maan ulkopuolella. Heidän statuksensa on sen verran korkea, että sen johdosta käsitykseni mukaan myös hallitusmuodossa tulisi heijastua tämä asia. Tulen toisessa käsittelyssä asianomaisella kohdalla tekemään vastalauseen mukaisen esityksen.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! En ole niinkään huolissani presidentin valtaoikeuksien murtamisesta tulevaisuudessa, koska tulevaisuuden presidentti tulee omalla karismallaan ja uskottavuudellaan ohjaamaan hoipertelevia poliitikkoja eikä siihen tarvita välttämättä lain ohjausta. Mutta tällä tavalla, jolla tasavallan presidentin valtaoikeuksia nypistellään kuin pieni lapsi jotakin pullaa, pieni pala sieltä, pieni pala täältä, pikku hiljaa kuin huomaamatta, tasavallan presidentin valtaoikeudet on lähes kokonaisuudessaan vesitetty.

Eräs esimerkki oli, kun käsittelimme täällä Euroopan talousaluetta koskevaa ja Euroopan yhteisöön liittyvää hallitusmuodon 33 §:n muutosta. Siinäkin sanamuoto oli sellainen, että tulevaisuudessa pikku lainsäännöksillä tasavallan presidentin valtaoikeudet murennetaan jo ennen kuin tämä Nikulan onnettoman komitean pääpotti tulee täällä käsittelyyn. Tässä on juuri kysymys sellaisesta, mikä on enemmän tasavallan presidentin ulkopoliittisiin valtaoikeuksiin liittyvä kysymys kuin lähetystöjen edustajistojen päälliköiden määrääminen. Sehän on suoraa ulkopolitiikkaa, suoraa toimintaa tasavallan presidentiltä ulospäin, aivan samalla tavoin kuin hän esimerkiksi vastaanottaa tänne akkreditoidut suurlähettiläät. Tämä on nypistelyä. Tällä tavalla kulutetaan kansaa ja kansalaisia ja kansanedustajia. Kun otetaan kymmenen sentin pala, siitä tulee kymmenen sentin pätkä pois presidentin valtaoikeuksista. Tämä on lakisääteistä huijausta, arvoisa puhemies.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Voin yhtyä ed. Aittoniemen puheen alkuosaan. Minusta loppuosa ei ollut yhtä hyvä kuin alkuosa. Tasavallan presidentti todella omalla persoonallisuudellaan kokoaa kansaa ja tuntiessaan sen, mille suomalaisten sydämet sykkivät, myös voi ohjata kansan kohtaloita. Siinä eivät pykälät oikeastaan ole niinkään tärkeät kuin persoonallisuus.

Torjuisin kuitenkin ed. Aittoniemen ajatuksen, että tässä oltaisiin pikkuhiljaa viipaloimassa valtaoikeuksia. Kyllä se työ, joka tässä on tehty, on lähtenyt aika laaja-alaisesta tarkastelusta ja eri yksityiskohtien, osa-alueiden, keskinäisestä punninnasta. Siinä mielessä mitään vaivihkaista muutosta ei tapahdu.

Arvoisa puhemies! Se, mitä nyt tässä lakiehdotuksessa esitetään, perustuu ulkoasiainministeriön itsensä tekemään ehdotukseen. Tasavallan presidentti tietysti lähettää lähettiläämme ulkomaille, antaa niille valtuuskirjan ja tällä tavoin valvoo ulkoasiainhallintoa. Nyt ehdotetaan hallitusmuodosta tuo säännös poistettavaksi tarpeettomana, koska tasavallan presidentillä tämä valtaoikeus joka tapauksessa tulee säilymään.

Ymmärrän kyllä tietysti edustajien Vistbacka ja Aittoniemi huolen tästä tärkeästä asiasta, mutta se, millä nyt he yrittävät tätä asiaa korjata, on itse asiassa hätävarjelun liioittelua.

Ed. A l h o : Arvoisa puhemies! Olisin jatkanut siitä, mihin ed. Nikula jätti. Ongelma, johon ed. Vistbacka puuttui eli siihen, onko presidentillä nimitysvaltaa jäljellä, ei todellakaan nyt ole itse asiassa tässä käsillä. Kun täällä viitattiin Nikulan toimikunnan ehdotuksiin presidentin valtaoikeuksien tarkistamisesta, niin siellä on kyllä tosiaan lähdetty ajatuksesta, että presidentin nimitysvaltaa sillä tavoin karsittaisiin, että presidentti nimittäisi tämän maan ylimmät virkamiehet, mutta tässä sitä ehdotusta ei tosiaankaan ole. Tässä on kysymys vain siitä, että tarpeettomia hallitusmuodon pykäliä otetaan pois ja yritetään saada hallitusmuotoa vähän siistimmäksi.

Mutta mitä tulee itse asiaan valtioneuvostosta ja ministeriöiden lukumäärästä, niin tässä ehkä olennaisia asioita ovat ne, että ensinnäkin valtioneuvoston yleisistunnon käsittely tulee jollakin tavalla säädellyksi. Mikä vielä tavallaan jää auki ja ehkä myöhempään keskusteluun ja mikä mielestäni on mielenkiintoinen asia keskustella, on sitten se, miten valtioneuvoston tällainen epävirallinen työskentely muodostuu. Mehän olemme havainneet monta kertaa, että nk. iltakouluissa on tehty asiallisesti sellaisia päätöksiä, jotka johtavat valmisteluun. On päivänselvä asia, että valtioneuvostolla tulee olla tällainen epävirallinen mahdollisuus keskustella keskuudessaan siitä, miten asiat viedään eteenpäin, mutta ei ole mielestäni oikein, että iltakoulu johtaisi mihinkään varsinaisiin päätöksiin, vaan ne täytyisi kuitenkin aina viedä valtioneuvoston yleisistunnon käsiteltäväksi. Mutta tätä ongelmaa tässäkään ei ratkaista.

Olisi vähän hassua ryhtyä hallitusmuodon tai edes muunkaan tällaisen säädöksen tasolla säätelemään sitä, miten hallituksen tulee toimintaansa järkevöittää. Nyt on olennaista vain se, että tämmöiset pelisäännöt kuitenkin siitä, miten istunnot järjestetään, tulevat hoidetuiksi. Se on tämän ehdotuksen tarkoitus.

Ed. N i i n i s t ö : Herra puhemies! Tämä hallitusmuodon muuttaminen ei vaikuta tosiasialliseen tilanteeseen ollenkaan. Kysymys on vanhentuneen, siis pois käytöstä olleen säännöksen poistamisesta myöskin hallitusmuodosta. Ymmärrän kyllä esimerkiksi ed. Aittoniemen murheen, mutta jos aikoo sotia, niin nyt kannattaisi panna rintama oikeaan paikkaan elikkä odottaa Nikulan toimikunnan ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi yleisistä teistä annetun lain 84 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 181
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 8

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laiksi tieliikennelain 66 ja 67 §:n ja tieliikennelain 4 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 71
Lakialoite n:o 57/1992 vp
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 9

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelu:

Ed. R o s s i : Herra puhemies! Hyvät edustajat! Eduskunnalla on paljon suuria ja mielenkiintoisia periaatteellisia kysymyksiä päätettävänään kuten tuo edellinenkin, ja lisää tänä päivänä seuraa talouskeskustelun myötä. Tämä tieliikennelain muutoskohta on tarjonnut hyvän mahdollisuuden olla väljentämässä suomalaista liikennepolitiikkaa ja ennen kaikkea tuomassa joustoa liikenteen sujuvuuteen ja sitä kautta, uskon, turvallisuuteen.

Hallitushan on ensinnäkin ollut esittämässä autokoulujen perustamisen vapauttamista tarveharkinnasta. Tuon hallituksen esityksen suhteen haluan todeta ainoastaan sen saman, mitä liikennevaliokunta on halunnut painottaa, että liikenneministeriö seuraa autokouluelinkeinon kehittymistä ja ryhtyy tarpeellisiin toimiin alalle vahingollisen kehityksen ehkäisemiseksi. En ole itsekään ollut aivan varma siitä, kuinka tarpeellista autokoulutoiminnan vapauttaminen nykyisessä muodossaan on ja mihin se tulee johtamaan. Niissä kouluissakin, joissa tullaan autokouluopetusta antamaan, se tulee aiheuttamaan yhteis-

kunnalle kustannuksia, väitettiinpä sitten niin tai ei. Siinä mielessä en ole oikein jaksanut ymmärtää, miksi yleisen opetuksen pariin on siirrettävä sellaisia asioita, jotka nykyään ovat sujuneet kuitenkin hyvin yksityisellä taholla. Ei enempää tuosta hallituksen esityksestä.

Tämän hallituksen esityksen yhteydessä liikennevaliokunta otti käsittelyyn myös allekirjoittaneen ja edustajien Rauramo ja Suhonen tekemän aloitteen, jonka perusteella liikennevaloissa punaisten palaessa oikealle kääntyminen tehdään sallituksi. Kysymyksessä on tilanne, jossa auto on liikennevaloissa ja kääntyminen tapahtuu ikään kuin stop-merkin takaa tullen. Tälle aloitteellehan on hyvää pohjaa ja esimerkkiä Yhdysvalloista, jossa kääntyminen tältä osin on toiminut mielestäni varsin hyvin, vaikka toisenlaisiakin mielipiteitäkin on toki ilmaantunut.

Ennen kaikkea tässä on kysymys siitä, että näin joustavoitetaan liikennettä, vähennetään samalla odotusaikojen kautta syntyviä pakokaasupäästöjä ja mielestäni myös parannetaan liikenneturvallisuutta, koska joustavuus liikenteessä on olennainen asia turvallisuuden suhteen. Tänä päivänä ehkä liian monet ajavat liikenteessä edelleenkin rystyset valkeina ja seuraavat vain puhtaasti, mitä lakipykälä sanoo, eli ei anneta järjelle mahdollisuutta toimia.

Tähän lakialoitteeseen poliisi on suhtautunut pidättyvästi, Autoliitto jostakin minulle kylläkin käsittämättömästä syystä kielteisesti, samoin myös Liikenneturva on suhtautunut kielteisesti. Liikenneturvan suhtautumista en yhtään ihmettele. Heidän näkemyksensä on kaiken aikaa ollut muidenkin lakialoitteiden ja esitysten suhteen juuri vähän saman tyyppinen, että auton edessä pitäisi kulkea punainen lippu kädessä ja kilisyttää vielä kelloa. Taksiliitto ja Kuorma-autoliitto, jotka molemmat edustavat hyvin voimakkaasti käytännön liikenteessä liikkuvia tahoja, ovat suhtautuneet myönteisesti kyseisen lakialoitteen viemiseksi eteenpäin.

Minulle on jäänyt se käsitys — kun valiokunta asiasta äänesti, ja ainoastaan neljä edustajaa oli tätä lakialoitetta puoltamassa — että liikenteessä tänä päivänä ja ylipäätään liikennekulttuurissa Suomessa ei sallita ajattelua, vaan lähdetään siitä, että toimitaan vanhan jäykän kulttuurin pohjalta. Tässä suhteessa kyllä katson, että vastalauseen mukainen ehdotus, että tämä lakialoitteeseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana, on parempi, ja tulemme tältä pohjalta toimimaan lain käsittelyn myötä.

Ed. Pokka merkitään läsnä olevaksi.

Ed. R a u r a m o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rossi puheenvuoronsa alkuosassa vähän epäili kyseenalaiseksi autokoulujen lupien vapauttamista tarveharkinnasta. Itse olen sitä mieltä, että tämä luvasta vapauttaminen on aivan asiallinen toimenpide, ja näen myös hyvänä, jos opetus ainakin osittain siirtyy kouluihin, joissa voidaan samanaikaisesti antaa oppilaille myös muuta asennekasvatusta liikenteeseen.

Sen sijaan yhdyn lämpimästi ed. Rossin puheenvuoron loppuosassa esiin nostamaan lakialoitteeseen, joka nimenomaan, kuten ed. Rossi totesi, lisäisi joustavuutta liikenteessä. Kun tätä lakialoitetta käsiteltiin, lähes kaikissa puheenvuoroissa todettiin myös se seikka, että meidän valo-ohjauksemme ei nykyoloissa toimi kunnolla, ja kun tätä valo-ohjausta korjattaisiin muutenkin, niin silloin voisi tämän lakialoitteen aivan mainiosti siinä ottaa yhtenä osana mukaan.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kuulun itse myös niihin, jotka kannattavat tätä ed. Rossin ja eräiden muiden kansanedustajien tekemää aloitetta, jonka mukaan oikealle kääntyminen pitäisi sallia silloin, kun punainen valo palaa.

Käytäntö ulkomailta on osoittanut, että väitteet siitä, että tämän kaltainen järjestely tekisi liikenteen vaarallisemmaksi, eivät pidä paikkaansa. Näin ministeri Kanervan vilahtavan äskettäin salissa, ja muistan, että kun hänet nimitettiin liikenneministeriksi, niin hän ilmoitti julkisuuteen antamassaan haastattelussa, että hän haluaa jättää omalta liikenneministerikaudeltaan ainakin yhden puumerkin liikennelainsäädännön uudistamiseen. Hän piti välttämättömänä nimenomaan tämän kaltaisen menettelyn sallimista eli oikealle kääntymisen sallimista silloin, kun punaiset palavat. Ministeri Kanerva ehti kuitenkin jäädä pois liikenneministerin tuolilta ennen kuin tällainen muutosesitys tehtiin. Nyt ei näytä olevan myöskään liikenneministeri Norrback paikalla, mutta olen ymmärtänyt, että itse ministeriössä on tämän kaltainen hanke ollut vireillä, ja haluaisin tietää, mikä on ministeriön kanta tällä hetkellä tähän asiaan.

Pidän myönteisenä sitä, että eduskunta voisi ottaa vallan käsiinsä ja muuttaa ed. Rossin ja eräiden muiden kansanedustajien lakialoitteen pohjalta lainsäädäntöä.

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täytyy yhtyä hyvin suurelta osin ed. Rossin kritiikkiin nimenomaan autokoulujen osalta. Itselläni on kyllä sellainen käsitys, että silloin kun tämä systeemi vapautetaan nimenomaan sellaisella alueella, jolla on suhteellisen paljon autokouluja, tilanne muodostuu sellaiseksi, että autokoulujen jokaisella opettajalla on sen jälkeen autokoulu, kilpaillaan verissä päin, sen jälkeen tulee velkoja, konkursseja jne., ja veronmaksajat maksavat niitä.

On myönnettävä tietysti, että eräillä paikkakunnilla autokouluilla on määrätynlainen kartelli nimenomaan hintatason muodossa, mutta eniten pelkään nimenomaan sitä ylikapasiteettia, joka tämän jälkeen syntyy. Sen seurauksena opetustaso tulee varmasti heikkenemään, ja sen vuoksi tietysti yritetään pitää mahdollisimman alhaisia hintoja, mikä tulee heijastumaan kielteisesti pidemmän päälle ja erityisesti ylimenokautena.

Herra puhemies! Siirryn sitten tähän lakialoitteeseen. Kun kyseinen lakialoite oli lähetekeskustelussa, ilmoittauduin sen kannattajaksi. Ihmettelen hieman sitä, että valiokunnan mietinnössä viitataan kokemuksen puutteeseen. Liikennevaliokuntahan on tehnyt matkoja ulkomaille ainakin viime viikolla olleitten lehtitietojen mukaan. Ehkäpä niillä matkoilla olisi voinut tutustua näihin mahdollisiin turvallisuushaittoihin, joihin täällä viitataan, koska itse en usko, että sellaisia on ollut ainakaan niitten tietojen mukaan, mitä itse olen saanut erityisesti Etelä-Euroopasta.

Ed. Antvuori (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Mitä tulee tarveharkinnan lopettamiseen autokoulujen osalta, lakiehdotus on ihan hyväksyttävä ja varmasti parantaa kilpailua. Ajokortin hankkiminen on Suomessa ollutkin hyvin kallista, joten kilpailun lisääntyminen varmasti alentaa hintoja ja hyödyntää tällä tavalla erityisesti ajokorttia hankkivia nuoria tai heidän vanhempiaan.

Mitä sitten tulee ed. Rossin tekemään lakialoitteeseen ja siihen, että täällä on useammassa puheenvuorossa puolusteltu punaisen liikennevalon palaessa oikealle kääntymistä, niin kuitenkin liikennevaliokunnassa suurin osa asiantuntijoista, liikkuva poliisi, Liikenneturva ja Autoliitto ovat voimakkaasti vastustaneet tätä, koska on nähty, että se aiheuttaisi vakavan vaaran sekä jalankulkijoille että muulle liikenteelle.

Mitä sitten tulee siihen väitteeseen, että Yhdysvalloissa tämä on hyvin toiminut, niin täytyy kuitenkin muistaa, että New Yorkissa esimerkiksi oikealle kääntyminen risteyksessä punaisen valon palaessa on ehdottomasti kielletty.

Ed. Moilanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kansanedustaja Rossin lakialoite punaisten valojen aikana oikealle kääntymisestä merkitsisi toteutuessaan, että liikenne joustavoituisi, ja mikäli järjestelmässä olisi pysähtymispakko ennen oikealle kääntymistä, niin tämä pysähtyminen nimenomaan varmistaisi sen, että liikenneturvallisuus ei vaarannu. Nyt herääkin kysymys, että onko tämän vastustamisen takana se, että kysymyksessä on kansanedustajan lakialoite eikä hallituksen esitys. Tässä talossa byrokratia on sellainen, että on totuttu menemään siinä järjestyksessä, että hallituksen esitystä puolletaan eikä suinkaan uudisteta käytäntöä lakialoitteiden perusteella.

Ed. Lahikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halusin myös omalta osaltani puuttua ed. Rossin tekemään lakialoitteeseen ja sen saamaan tylyyn kohteluun liikennevaliokunnassa. Tätä lakialoitetta on perusteltu liikenneturvallisuuden ja osin joustamisenkin lisäämisellä, mutta mielestäni nuo perustelut ovat kuitenkin enimmäkseen perustuneet mutu-tietoihin, sillä kun valiokunnassa tuota asiaa käsiteltiin, niin enemmistö asiantuntijoista kyllä oli sitä mieltä, että tämän kaltainen muutos voi johtaa turvallisuushaittoihin liikenteessä. Näin ollen valiokunnan enemmistö ei voinut lähteä tukemaan ed. Rossin aloitetta. Ei ed. Rossi ole myöskään kyennyt todistamaan sitä, että päin punaista ajaminen johtaisi todella liikenteen turvallisuuden parantamiseen. Mielestäni tilanne on kyllä päinvastainen.

Ed. Suhonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Siirryn tähän autokouluasiaan. Minusta pienillä paikkakunnilla, joilla on yksi autokoulu, lukiot ja muut ammattikoulut, jotka kenties rupeavat antamaan ajo-opetusta, saattavat vaikeuttaa tämän pienen autokoulun elämisen mahdollisuuksia. Niiden ihmisten kohdalla, jotka eivät lukioaikana ole päässeet tähän ajokouluun ja haluaisivat käydä autokoulun, voi olla, että autokoulumatkat pidentyvät, vaikeuksia varmaan niissä on.

Mitä tulee ed. Rossin ja muiden allekirjoittaneiden lakialoitteeseen, niin kyllä se oli aivan selvä, niin kuin ed. Moilanen sanoi, että kun tämä lakialoite tuli kansanedustajilta eikä hallituksen

kautta, niin se täytyy kaataa. Hallituspuolueet ja oppositiokin tuntuvat mielellään kaatavan tämmöisen asian.

Mitä ed. Laakso sanoi tähän, mikä mahtaa olla ministeriön ja virkamiesten kanta, niin kun vuosi sitten teimme esityksen, että kahdeksankympin pakettiauton laput lopetettaisiin ja rajoitus olisi sata, niin sen jälkeen ministeriö alkoi välittömästi valmistella niin, että kaikki pakettiautot pudotetaan takaisin kahdeksaankymppiin, kun ehdotus uskallettiin eduskunnassa tehdä ohi kateellisten ja kaunaisten virkamiesten. Minä veikkaan, että kun olisi niiltä kysytty tätä asiaa, että mitä mieltä he ovat punaista päin kääntymisestä, niin sieltä tulisi lakiesitys kohta, että vihreääkin vasten ajaminen kielletään. Kun tuntee niiden kateellisen kaunan, niin kyllä niiden virkamiesten kanta on aivan selvä asia. Minä olen siellä ministeriössä ollut töissä ja tiedän, mitä he ajattelevat kansanedustajien tasosta.

Ed. Kasurinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee ed. Rossin lakialoitteeseen, niin liikennevaliokuntahan käsitteli aloitteen vakavasti ja perusteellisesti. Varmasti kaikki olimme avoimia tämän asian myönteiselleekin ratkaisulle. Oman kantani muotoutumiseen vaikutti eniten asiantuntijalausunnoissa tuotu huoli siitä, että juuri kevyen liikenteen väylää käyttävät eli polkupyöräilijät, vanhukset ja lapset tulevat olemaan vaaravyöhykkeessä, mikä myös meille ihan esimerkein osoitettiin mm. pääkaupunkiseudulla. Näin ollen liikenneturvallisuus on kuitenkin minusta se ylitsemenevä vaatimus, joka täytyy kaikessa lainsäädännössä huomioida. Jos meillä tulee valmius siihen, että oikealle kääntyminen sallitaan punaisen palaessa, tulee myös tieviranomaisten varustautua siihen, että nämä risteykset asianmukaisesti merkitään niin, että autoilija kääntyessään ja myös kevyen liikenteen väylää käyttävä henkilö tietävät, millaisesta risteyksestä on kysymys.

Ed. Moilanen viittasi puheenvuorossaan siihen, että tätä ei olisi sen takia hyväksytty, että tämä on aloitteen muodossa. Siitä minun mielestäni ei ollut kysymys.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Punaista valoa vasten oikealle kääntyminen toimii kyllä ihanteellisessa tilanteessa, jossa näkyvyys on joka suuntaan esteetön. Mutta ajatellaan, että joku pikku-Fiat on tuollaisen kymppipyörärekan tai linja-auton vieressä, jonka on tarkoitus ajaa eteenpäin tai kääntyä vasemmalle. Sieltä tämä pikku-Fiat joutuu suojatielle siirtyen kärkkymään ja kärkkymään, voiko kääntyä oikealle, onko vasemmalta tulossa joku vai ei. Samalla hän estää myös silloin jalankulkijoiden pääsyn yli tässä risteyksessä heidän oikeuksiensa mukaisesti. Tämä toimii hienosti silloin, kun nähdään joka puolelle, mutta jos on este vasemmalle, silloin se ei toimi. Se päinvastoin ruuhkauttaa jalankulkuliikenteen. Myös tilanteessa, jossa näkyvyys vasemmalle on esteellinen, tämä on vaarallista. Minä uskon, että me emme tässä yhteiskunnassa kovin paljon nopeammin pääse eteenpäin, jos me sallimme tämän punaisella valolla oikealle kääntymisen. Siinä on paljon sellaista, joka saattaa olla haitallista liikenteelle.

Mitä tulee sitten näihin autokouluihin, niin kyllähän tilanne on vähän sama kuin aikanaan suunniteltiin, että kaikenlaisille nurkkakorjaamoille annetaan sen mukaan, kuka halvemmalla katsastaa, oikeus katsastaa autoja.

Autokoulujen opetusvälineistön taso heikkenee, koska taloudelliset suhdanteet ovat heikot. Kyllä tämä on sitä aluetta, missä pitäisi olla tarveharkinta, jos aiotaan pitää korkeatasoinen autokouluopetus. On selvää, että kilpailu vaikuttaa hintoihin, ja se on taloudellinen etu. Mitä tulee autokouluopetukseen yleensäkin, se pitäisi suunnata nuorilla ihmisillä siihen, että kun he saavat perusopetusta elämäänsä, siihen kuuluu myöskin ajokortin saaminen, koska se on eräs elämän perusehtoja.

Ed. Laakso (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle huomautan, että järjen käyttö ei tietenkään ole kiellettyä esimerkiksi liikennesuunnittelussa. Niissä maissa, missä oikealle kääntyminen on sallittu punaisten palaessa, se ei tietenkään tarkoita, että näin on asianlaita kaikissa risteyksissä. Jos on erityisen vaarallinen risteys, ei tietenkään silloin tällaista sallita.

Luulen kuitenkin, että liikennesuunnittelijat käyttävät järkeä enemmän kuin tässä keskustelussa eräät kansanedustajat arvioidessaan tämän kaltaisen uudistuksen mahdollisia vaaroja. Kysymys ei missään tapauksessa, ed. Lahikainen, ole siitä, että päin punaisia valoja ajaminen sallittaisiin — näinhän tätä vastustajat nimenomaan propagoivat — vaan kysymys on siitä, että on pysähdyttävä ennen kuin kääntyy oikealle punaisten valojen palaessa, toisin sanoen nykyisen liikenteen tekemisestä joustavammaksi.

Haluaisin myös todeta, että ajokortin saaminen pitäisi tehdä osaksi normaalia kouluopetus-

ta. Ajokortin hankinta on tällä hetkellä liian kallista. Laman olosuhteissa se on monille nuorille jopa täysin mahdotonta. Tästä syystä ajokortti pitäisi saada ikään kuin todistuksena siitä liikenneopetuksesta, mitä koulussa on saatu. Vaikuttaa siltä, että tässäkin eduskunnassa autokoulun opettajilla on takanaan iso lobbausryhmä, joka haluaa pitää ajokortin saamisen hinnan korkealla ja estää sen, että ajokortin hankinta liitettäisiin osaksi normaalia kouluopetusta.

Ed. R o s s i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Viidestä asiantuntijalausunnosta kaksi oli täysin tyrmääviä eli Liikenneturvan ja Autoliiton. Lakialoite on kylläkin tehty aika pitkälle Autoliiton ihmisten toivomusten mukaan, joten käsittääkseni heidän asiantuntijalausuntoonsa voi suhtautua hyvinkin kaksimielisesti. Puoltajina olivat Kuorma-autoliitto ja Taksiliitto.

Päinvastoin kuin ed. Antvuori totesi, poliisi ei suhtautunut jyrkän kielteisesti. Minulla on tässä liikkuvan poliisin Teuvo Veijalaisen lausunto, joka alkaa: "Sallimalla oikealle kääntyminen punaisen liikennevalon palaessa voitaisiin lisätä liikenteen joustavuutta ja sujuvuutta". Lausunto päättyy: "Eräs ehdotetun järjestelyn toteuttamisen haitallinen seuraus voisi olla nykyistä välinpitämättömämpi suhtautuminen liikennevalojen noudattamiseen. Se vaikuttaisi liikenneturvallisuutta heikentävästi." Eli kysymys on asenteista ja siitä, haluammeko ajaa turvallisesti liikenteessä vai emmekö.

Ed. Lahikaiselle totean, että ei tämä mututietoihin perustu, vaan on aika terveellistä mennä auton kanssa liikenteeseen ja siltä pohjalta katsoa, mikä on käytännön tilanne. Kokemus kyllä auttaa ymmärtämään, miksi tämän kaltainen lakialoite toimisi varmasti myös Suomessa.

Ed. Aittoniemelle kuin myös osin ed. Kasurisellekin totean, että sellaisia ongelmaristeyksiä Helsingistä ja Suomesta löytyy varmasti hyvin monenlaisia, joissa tämä lakialoite ei yleispätevästi tule toimimaan. Siitä ei ole ollutkaan kysymys.

Minä toivon, että tämä keskustelu kaiken kaikkiaan voisi vaikuttaa siihen suuntaan, että liikenneministeriössä ja alan ihmisten keskuudessa mietittäisiin, miten periaatteessa liikennettä voidaan tältäkin osin olla joustavoittamassa ja sitä kautta turvallisuutta parantamassa.

Ed. A n t v u o r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rossi olisi voinut lukea myös liikkuvan poliisin lausunnosta seuraavan lauseen, jossa sanotaan: "Muutosta harkittaessa on kuitenkin otettava huomioon myös järjestelystä aiheutuvat vaaratekijät ja haitat".

Täällä on muutamassa puheenvuorossa haluttu tulkita tämän asian suhteen niiden edustajien motiiveja, jotka ovat vastustaneet ed. Rossin lakialoitetta. Tuo on kyllä tavallaan aika loukkaavaa, koska ainakin omasta puolestani voin sanoa, että on ollut pakko tukeutua ja turvautua asiantuntijoiden lausuntoihin. Ne ovat kyllä selkeästi osoittaneet sen, että ed. Rossin esittämä järjestely toisi vaaratekijöitä nimenomaan kevyeeseen liikenteeseen ja aiheuttaisi vaaroja vanhoille ihmisille ja lapsille.

Vielä mutu-tuntumasta: Kun täällä on vedottu Yhdysvaltojen järjestelyyn, niin me olemme saaneet Liikenneturvasta selvää tutkimustulosta, jossa on todettu, että oikeallekääntymistilanteessa tapahtuvien onnettomuuksien kasvu yli kaikkien onnettomuuksien laskettaessa on reilut 20 prosenttia.

Ed. V i s t b a c k a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Erityisesti ed. Kasurinen viittasi siihen, kuinka vaarallista tämä olisi mm. lapsille ja vanhuksille, mutta herra puhemies, sehän riippuu siitä, miten valot ajoitetaan. Tällä hetkellä, kun normaalisti on vihreä valo, niin vaikka myöskin oikealla puolella jalankulkijoille on vihreä valo, autoilijat ajavat aika suruttomasti. Nimenomaan sellaisessa tilanteessa, kun kääntyminen oikealle olisi sallittua ja autoilijat joutuisivat sitä ennen pysähtymään, he noudattaisivat automaattisesti erityistä varovaisuutta lähtiessään kääntymään. Minun mielestäni nimenomaan nykyisin, kun ajaja vihreällä valolla kääntyy oikealle, hän ei kunnioita sitä vihreää valoa, joka on jalankulkijoille risteävällä kadulla.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin toivonut, että ne edustajat, mm. naapurini ed. Vistbacka sekä ed. Laakso, jotka ed. Rossin lakialoitetta ovat puolustaneet, olisivat lukeneet valiokunnan mietinnöstä, että Yhdysvalloissa on asiasta tehty tutkimuksia. Aivan selkeästi on nähty, että kun oikealle kääntyminen punaisen valon palaessa on sallittu, se on nostanut nimenomaan tässä tilanteessa tapahtuvien onnettomuuksien määrää huomattavasti nopeammassa suhteessa kuin muiden liikenneonnettomuuksien määrä on kasvanut. Näissä onnettomuuksissa uhrina on ollut erityisesti kevyt liikenne, ennen muuta polkupyörät. Tämä on ainakin minulle ihan riittävä perustelu olla vastustamassa ed. Rossin lakialoitetta.

Haluaisin lisätä vielä työsuojeluinsinöörin näkökulman. En ole varsinaisesti työsuojeluinsinööri erikoisalaltani, mutta olen Teknisessä korkeakoulussa opiskellut myös työsuojelua. Yksi työsuojelun periaate on se, että käytännön tilanteissa pitää olla mahdollisimman vähän sellaisia asioita, joihin joutuu yhtäaikaa kiinnittämään huomiota. Jos me sallimme oikealle kääntymisen punaisen valon palaessa, siinä tulee entistä enemmän asioita, joihin pitää yhtaikaa kiinnittää huomiota tässä tilanteessa. Realiteetti on se, että meistä kukaan ei koko aikaa ole täydellisen skarpissa tilassa. Kun ihminen on vähän unelias tai hänellä on murheita tai muuta tällaista, silloin riittää, että tarkkaavaisuus herpaantuu yhdessä asiassa, ja sitten tulee onnettomuustilanne. Tämä on tutkimuksilla todennettavissa, että kun vaatimukset tarkkaavaisuudelle lisääntyvät, niin vaikkei onnettomuutta jokaisessa tällaisessa tilanteessa syntyisikään, niin kuitenkin onnettomuuksien kokonaismäärä kasvaa.

P u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. L a h i k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin todeta, että ed. Rossin lakialoite otettiin valiokunnassa käsittelyyn täyden yksimielisyyden vallitessa, ja varmasti kaikki valiokunnan jäsenet siihen hyvin avoimesti suhtautuivat, ja siihen myös paneuduimme valiokunnassa. Siinä mielessä epäily siitä, että tämän suhteen olisi jotakin poliittisia rajoja olemassa, ei voi pitää paikkaansa.

Haluan todeta ed. Rossille myös sen, että olen itse autoileva ihminen ja ehdin kyllä risteyksistä ihan nykyisenkin käytännön mukaan eteenpäin. Olen edelleen hyvin vakuuttunut siitä, että kysymys on erityisesti kevyelle liikenteelle koituvasta turvallisuusriskistä. Siinä mielessä tässä tilanteessa, jossa ei ole riittävästi selvitystä tai kokemuksia ja tutkimustietoja tämän kaltaisesta hankkeesta, en kerta kaikkiaan voi olla hyväksymässä aloitetta.

Ed. L i i k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on monissa puheenvuoroissa epäilty ed. Rossin aloitteen joustavuutta ja toimivuutta. Olen vähän sitä mieltä, että me suomalaiset olemme sellaisia, että kun meille esitetään jotain uutta, olemme yleensä vastaan. Me alamme keksiä syitä, minkä takia se ei pelaa, kun totuus myös liikenteessä on se, että jos annetaan hyvää opetusta ja saadaan liikennekulttuuria, ne ovat pieniä probleemeja. Itse olen ollut seuraamassa ja ajamassa liikenteessä, jossa oikealle kääntyminen päin punaisia on sallittua, ja olen ihan varma siitä, että se pelaa ja tekee liikenteen erittäin joustavaksi. Minusta lakialoite on erittäin hyvä.

Ed. R o s s i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vihoviimeinen puheenvuoro ainakin tänään tähän asiaan. Ed. Lahikaiselle toteaisin, kun hän sanoi, että ei ole riittävästi kokemusta, niin ei varmasti ole. Meillä laki juuri kieltää tämän, ja siinä suhteessa tässä olisi päästy hakemaan sitä kokemusta. Minusta ei ole kyllä kovin kantava peruste, ettei ole riittävästi kokemusta tämän tyyppisen asian suhteen. Tällä lailla sitä kokemusta saataisiin.

Täällä on viitattu myös tutkimustuloksiin, jotka on saatu Yhdysvalloista. Edes valiokunta ei ole noihin tutkimustuloksiin voinut perehtyä yhtään sen kummemmin miltään osin kuin että näin on vain sanottu. Edellisen kerran kun Liikenneturvan toimesta viitattiin eräisiin tutkimustuloksiin, kun oli kysymys pakettiautojen nopeusrajoituksista, esitettiin suoraan, että tällaisen ajoneuvokohtaisen nopeusrajoituksen poistaminen on aiheuttanut niin ja niin paljon liikenneturmia. Myöhemmin on selvinnyt, että noissa tuloksissa on monenkinlaista ristiriitaa ollut. Siellä on ollut rattijuoppoja, alle ajoneuvokohtaisen tai tiekohtaisen nopeusrajoituksen ajavia autoilijoita, ja joku on ajanut toisen perään auton ollessa pysäköitynäkin. Kaikki ne on laskettu mukaan ja sanottu, että nyt on liikenneturvallisuus vaarantunut. Joskus tuntuu, että emävalheen jälkeen tulee vasta tosiasiassa tilasto.

Ed. M ä k i p ä ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee edustajien Rossi, Vistbacka, Liikkanen ym. puheenvuoroja, täytyy ihmetellä, mistä moinen kimmoke tällaisen lakialoitteen hyväksymiseen, kun tiedämme, minkälaista liikennekulttuuria me suomalaiset harrastamme ja mihin tämä lakialoite olisi johtamassa, kun meillä olisi vapaus kääntyä punaisten valojen palaessa oikealle. En halua väheksyä vanhemman väen ihmisiä, mutta käytännössä käy niin, että kun joku vanhempi ihminen ajelee ja punainen valo palaa, hän ajatteleekin, että saa kääntyä vasemmalle. Ei meillä ole minkäänlaista tapakasvatusta. Ei tämä ole mitenkään lisäämässä joustavuutta, ja ennen kaikkea tämä on vähentämässä turvallisuutta. Kyllä pitäisi nyt tehdä erilaisia lakialoitteita. Joustavuutta liikenteeseen toisi esimerkiksi se, että voitaisiin nopeusrajoituksia nos-

taa tämän päivän tasosta huomattavasti. Mutta jos tulee tämän laatuinen lakialoite omalta tai muulta eduskuntaryhmältä, ei voi missään nimessä olla hyväksymässä.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Pidän suoranaisena ihmeenä, että tällainen joustavuutta lisäävä lakialoite on ylipäätään saatu jossakin valiokunnassa käsittelyyn. Yhtä suurena ihmeenä pidän sitä, että siellä on sentään muutama ihminen, joka on sitä kannattanut. Yhdysvalloissa järjestelmä toimii, tiedän sen kokemuksesta. Minä en Liikenneturvan tutkimuksiin juuri usko, koska sen tutkimukset ovat niin heppoista tekoa, että jokainen järkevä ihminen suhtautuu niihin vähintään kriittisesti.

Ihmettelen ed. Hassin kannanottoa, että pitäisi työsuojelulliset näkökohdat ottaa auton ajamisessa huomioon. Silloin on parasta kieltää auton ajaminen kokonaan. Siinä on niin paljon niitä asioita, jotka pitää yhteensovittaa, ettei auton ajamisesta tule silloin yhtään mitään. Toisin sanoen suomalainen liikennepolitiikka on siksi niin jäykkää, että päättäjät ja liikenneviranomaiset ovat aina olleet sitä mieltä, että suomalaiset ovat pöljiä, yksinkertaisia ja tyhmiä eivätkä he pysty koskaan ajattelemaan omilla aivoillaan eivätkä toimimaan järkevästi liikenteessä. Suomalainen autoilija joutuu ottamaan huomioon kymmeniä, satoja määräyksiä. Siksi liikenne on sellaista kuin on.

Olen ehdottomasti sitä mieltä, että tämä pitäisi toteuttaa. Olen ihan ihmeissäni, että tällainen lakialoite ylipäätään on päässyt eduskuntaan ja sitä on käsitelty. Olen myös sitä mieltä, että nopeusrajoituksia on nostettava. Ihmettelen sellaista politiikkaa, että betoniporsaita tehdään teille, ettei pystytä ajamaan. Ensiksi tehdään tiet, sitten ne tehdään sellaisiksi, ettei niillä pystytä ajamaan. Jos suomalainen liikennepolitiikka on tällä tasolla, niin ei ihme, että meillä sattuu onnettomuuksia ja kolareita.

Ed. L a a k s o : Arvoisa puhemies! Suomihan on hyvin konservatiivinen maa, ja täällä on vaikeuksia saada minkäänlaisia uudistuksia lävitse. Olen huomannut sen, että kun kokeilumielessä otetaan jotakin käyttöön jollakin pienellä alueella, sen jälkeen se voidaan havaita hyväksi tai huonoksi ja laajentaa tai kieltää uudelleen kokonaan. Ehkä punaisten palaessa oikealle kääntymisen salliminen on juuri sellainen uudistus, että sitä voitaisiin kokeilla jollakin alueella ja katsella sen jälkeen tuloksia.

Itse olen sitä mieltä, että varovaisesti asiassa edeten pää voitaisiin avata. On paljon sellaisia risteyksiä, joissa esimerkiksi ei ole suojateitä, joissa ei ole kevyttä liikennettä ja joissa kaiken kaikkiaan varsin turvallisella tavalla voitaisiin ainakin kokeilla tämän kaltaista uudistusta. Olen aivan varma siitä, että ennemmin tai myöhemmin Suomessa myös tälle tielle mennään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Hallituksen esitys n:o 194 vuoden 1993 viidenneksi lisätalousarvioksi

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ed. L o u e k o s k i : Herra puhemies! Lisämenoarvioon sisältyy pääluokan 28 kohdalla rahoitusmarkkinoiden vakauttamista koskeva lyhyt, sanoisinko kuivahko esitys, jossa ehdotetaan lisäystä 210 miljoonan markan verran Vakuusrahaston varoihin. Vakuusrahastohan on eräänlainen valtioneuvoston työrukkanen pankkitukiasioita käsiteltäessä. Siitä syystä kiinnitänkin huomiota puheenvuorossani siihen, millä tavalla Vakuusrahasto toimii ja mikä sen tehtävä näyttää olevan erityisesti Säästöpankki-asian hoitamisessa.

Viime aikoina on julkisuudessa laajasti levitetty tietoa siitä, millä tavalla aiotaan Säästöpankki niin sanotusti ajaa alas, kenties pilkkoa ja mitä kaikkea sille on sanottu tehtävän. Julkisten tiedotusvälineiden edustajat pitävät saamiaan tietoja näistä operaatioista luotettavina. Tämän johtopäätöksen olen tehnyt siitä, että tietoja toistetaan jatkuvasti entistä varmemmassa muodossa.

Eduskunnalle hallitus, jonka päätöksistä Säästöpankin kohtalo riippuu, on kuitenkin antanut tietoja varsin niukasti. Pääministeri, valtiovarainministeri ja ministerit Pekkarinen ja Norrback ovat kertoneet, että mitään ratkaisuja ei ole Säästöpankki-asiassa tehty. Tekisi mieli uskoa näihin valtioneuvoston jäsenten antamiin tietoihin, mutta ne ovat ristiriidassa sen tietämyksen kanssa, jota julkiset tiedotusvälineet asiasta levittävät.

Kiusallista on ollut keskustelun aikana ja pitempäänkin huomata se tapa, jolla Vakuusrahaston johto, tarkoitan nyt virkamiesjohtoa, on suhtautunut Suomen Säästöpankkiin. Suhtautuminen mielestäni on ollut aggressiivista eikä aina asiallista. Säästöpankin johtoa on uhattu sen oltua eduskuntaan yhteydessä pankin tilan arvioimiseksi tässäkin talossa suoranaisella erottamisella. Muitakin vastaavia operaatioita ilmeisestikin on tehty. Kun valtiovarainministeri on nyt paikalla kuulemassa keskustelua, minä vetoankin häneen, että saataisiin Säästöpankin käsittely kaikilla tasoilla asialliselle pohjalle. Herra ministeri itse on sanonut, että mitään päätöksiä asioissa ei ole tehty vaan kaikki vaihtoehdot ovat auki. Tämä asennoituminen vastaa sitä käsitystä, joka minullakin on asioiden oikeasta hoitamisen tavasta.

Eri yhteyksissä olen korostanut, että Säästöpankki tarvitsee työrauhan. Kaikissa tapauksissa se on välttämätöntä. On myös pidetty tärkeänä, että valtio-omistajan, siis veronmaksajien etuja on varjeltava Säästöpankin tulevaisuutta ratkaistaessa. Säästöpankille on omistajan toimesta vahvistettu yksityiskohtainen saneeraussuunnitelma, jonka jokaisesta kohdasta ainakin minun saamieni tietojen mukaan on Säästöpankin johto pitänyt tunnontarkasti kiinni, olkoon sitten kysymys henkilökunnan vähentämisestä, konttoriverkon harventamisesta, luottotappioiden kirjaamisesta, atk-kustannusten vähentämisestä jnp. Jokaisesta yksityiskohdasta on pidetty tunnontarkasti kiinni.

Voidaan sanoa, että Säästöpankin kohtalo ei ole yhdentekevä myöskään eduskunnalle. Päinvastoin on paheksuttava sitä, että Säästöpankin asioiden hoitoa on pyritty mustamaalaamaan ja sen ongelmia kärjistämään julkisessa keskustelussa tahallisesti. Kaukana ei ole epäilys siitä, että tämä tapahtuu myös kilpailijoiden toimesta.

Muistutan siitä, että aikaisemmin hyvin hoidetut ja kannattavat alueelliset säästöpankit aikoinaan luopuivat itsenäisyydestään ja fuusioituivat Suomen Säästöpankkiin ikään kuin talkoohengessä auttaakseen muita säästöpankkeja selviytymään ongelmista. Tällaisia Säästöpankkeja oli mm. Etelä-Savon Säästöpankki. En ryhdy niitä kaikkia luettelemaan, mutta viimeksi tämän säästöpankin edustajien kanssa tänään kävin entisen säästöpankin tulosnumeroita läpi, ja on todettava, että se alueellisena toimintayksikkönä edelleen on erinomaisessa kunnossa. Se ei ole valtion tuen tarpeessa mutta on mukana Suomen Säästöpankissa juuri niistä lähtökohdista, jotka jo totesin, eli eräänlaisesta ryhmäsolidaarisuudesta, kun haluttiin fuusion kautta pelastaa Suomen Säästöpankki menestyvien pankkien joukkoon.

Toiseksi muistutan myös siitä, että valtion pelastustoimet Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin ja säästöpankkienkin osalta ovat koituneet koko rahoitus- ja pankkijärjestelmän hyväksi. Tuskinpa niin voimaperäisiin toimiin olisi ryhdyttykään, jos esimerkiksi Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin alasajo olisi ollut mahdollista ilman, että siitä olisi Suomen maineelle ollut kansainvälisesti suurta vahinkoa ja koko rahoitusjärjestelmällemme sellaista vahinkoa, että maine olisi siinä mennyt. Tämä tausta kannattaa pitää mielessä silloin, kun ajatellaan, miten koko pankkijärjestelmää vastaisuudessa kehitetään.

Säästöpankilla on tällä hetkellä henkilökuntaa lähes 6 000. Konttoreita sillä on käsitykseni mukaan noin 600. Ei ole yhdentekevää, millä tavalla valtio omistajana suhtautuu henkilökuntaan ja konttoreihin asiakaspalvelua hoitavana kapasiteettina. On muistettava, että Säästöpankki nykyisellään on suurin talletuspankki. Se on suurin eläkeläisten ja suurin palkansaajien pankki. Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa on hyvin keskeistä, että se on tärkein pienyrityksiä ja keskisuuria yrityksiä koko maassa rahoittava pankki. Sen kohtalo toisin sanoen on hyvin monella tavalla sidoksissa tasavallan elinkeinoelämän kehittämiseen ja palkansaajien tarvitsemaan rahoitushuoltoon.

Kun tilanne on hyvin epäselvä ja kun valtiovarainministeri on paikalla, pyydän esittää vielä kerran kolme kysymystä, jotka koskevat Säästöpankin tulevia kohtaloita.

1) Missä asiassa Suomen Säästöpankki ei ole toteuttanut omistajan noin vuosi sitten sille sanelemaa tervehdyttämisohjelmaa? Jos se on sitä noudattanut, mikä on antanut aiheen sellaiselle kohtelulle, jonka kohteeksi Säästöpankki nyt on joutunut?

2) Jos omaisuudenhoitoyhtiö perustetaan Säästöpankkiin ja näin tervehdytetään pankkitoiminnat ja ne myydään sitten nopean aikataulun puitteissa esimerkiksi kilpaileville pankeille, mikä on se vastike, jonka valtio omistajana saa näin muille pankeille annetusta välillisestä pankkituesta? Sitähän se merkitsee käytännössä.

3) Mihin perustuu se käsitys, että ylipäätään veronmaksajien etu on Säästöpankin nopea pilkkominen? Onko se etu suunniteltu toteutettavaksi nopean aikataulun puitteissa? Muistutan vain

vertailukohdaksi siitä operaatiosta, jonka ns. partiopojat käynnistivät SKOPin haltuunoton jälkeen Tampellan yhteydessä. Se haluttiin nopeasti pilkkoa silloin, kun asiat olivat huonolla mallilla. Kun niitä on hoidettu pari vuotta, Tampellan arvo on aivan toinen. Tilanteen samankaltaisuus verrattuna Säästöpankkiin nyt herättää vielä joukon lisäkysymyksiä, jotka esitän jossakin toisessa yhteydessä.

Valtiovarainministeri Viinanen: Herra puhemies! Keskustelu talouden kohentamisesta tuntuvilla veronkevennyksillä ja investointielvytyksellä on kiihtynyt viime päivinä. Laajamittaisia elvytystoimenpiteitä perustellaan talouteen syntyneellä liikkumavaralla, eräiden mielestä jopa liiankin suurella liikkumavaralla. Liikkumavarasta on tullut eräänlainen suositusslogan, jota kaikki kilvan käyttävät, mutta harvapa on voinut osoittaa, mitä se käytännössä on.

Tässä ja nyt on välttämätön syy todeta seuraava jo aiemmin toistamani karu totuus. Julkisen talouden tila ei salli toteuttaa mitään laajamittaisia elvytysruiskeita ilman rakenteellisia uusia säästöjä. Velkataakkaa meillä ei ole varaa lisätä, ja pelivaran löytymiseen menoja karsimalla ei yleensä vapaaehtoisia ilmaannu. Se on moneen kertaan nähty. Näin on, vaikka vaihtotase on viime kuukaudet ollut tasapainossa ja ensi vuodeksi on odotettavissa sen tuntuva ylijäämä. Me tarvitsemmekin suuria vaihtotaseen ylijäämiä monta vuotta eteenpäin ennen kuin kansantalouden ulkoinen velka on hoidettu edes tyydyttävälle tasolle. Oma lukunsa on valtion velan suuruus, jolta edelleen liian suuri osa suomalaisia ummistaa silmänsä. Ehkä silmät aukeavat karuun todellisuuteen pikkuhiljaa.

Kansainvälistä taloutta koskevat viimeisimmät tiedot osoittavat, että vetoapua talouteemme ei sieltä edelleenkään ole odotettavissa, pikemminkin päinvastoin. Tämä korostaa omien toimenpiteidemme sisällön tärkeyttä. Meidän tulee kaikin keinoin välttää pahentamasta julkisen talouden epätasapainoa ja pyrkiä tekemään lisää rakenteellisia, pitkävaikutteisia uudistuksia, jotka edes tulevina vuosina helpottavat tasapainoon pääsyä.

Valitettavasti nytkin annettu lisätalousarvio ja sen rahoittaminen vaatii valtion lainanoton edelleen lisäämistä. Lisätalousarvion tasapainottamiseksi lainanottoa joudutaan lisäämään lähes 4 miljardilla markalla. Vuoden 1993 valtion nettolainanotto nouseekin kaikkiaan runsaaseen 77 miljardiin markkaan, kun samanaikaisesti valtion budjetoidut menot kohoavat arviolta 204 miljardiin markkaan.

Kuka kehtaa tässä valtiontaloudellisessa tilanteessa esittää vakavissaan erinomaisen tuntuvaa lisäelvytystä? Niitä tahoja näyttää alati riittävän joka puolella. Näiden puheiden vastuullisuus on perin kyseenalainen. Seurauksista ei välitetä, kunhan vain luodaan kuva, että näin elvyttämällä ongelmat väistyvät kuin hokkuspokkustempulla.

Esitetyt 10, 15, jopa 20 miljardin markan suuruiset verohelpotus- ja investointipaketit johtaisivat siihen, että todella epätasapainossa oleva julkinen talous rajoittaisi entistä oleellisemmin talouspolitiikan liikkumavaraa. Massiivisella elvytysruiskeella heikennettäisiin tuntuvasti mahdollisuuksia korkojen viime kuukausien alentumisen jatkamisen osalta. Tuskinpa kukaan suomalainen korkeampia korkoja vakavissaan haluaa. Elvyttäjien olisikin syytä kertoa rehellisesti myös asioiden toinen puoli.

Hallitus on vauhdittanut tuotannollisten investointien ja näitä välittömästi tukevien infrastruktuurihankkeiden liikkeellelähtöä monin tavoin viimeisimmän vuoden aikana. Kuluvan vuoden talousarvioon sisällytettiin erittäin mittava joukko hallituksen työllisyys- ja teollisuuspoliittisen ohjelman toimenpiteitä. Vuoden 93 toisessa lisätalousarviossa lisättiin mm. asuntojen peruskorjausavustuksia ja verohoukutteita ja muuta tukea investoinneille niin, että 2,5 miljardin markan määrärahoilla oletettiin saavutettavan parhaimmillaan 50 000 miestyövuoden työllisyysvaikutus. (Ed. Stenius-Kaukonen: Montako saatiin?)

Missä ovat elvytyksen tulokset? Kummallakin toteutetulla työllistämispaketilla on voitu lähinnä hidastaa työttömyyden kasvuvauhtia, eli muuten liikkuisimme ilmeisesti jo selvästi yli 20 prosentin työttömyysasteessa. Annetun lisätalousarvion ja ensi vuoden talousarvion tarkoituksena on edelleen edistää investointien käyntiinlähtöä. Lisätalousarvioon sisältyy työllisyyshankkeita kaikkiaan vajaan miljardin markan verran. Eri hallinnonalojen työllisyyshankkeilla lievennetään etenkin talvikauden 94 vaikeutuvaa työllisyystilannetta.

Hallituksen talouspoliittisena toimintalinjauksena korostuu edelleenkin se, että vain investointien markkinajohteisen käynnistymisen ja tuotannon kasvun kautta voidaan kestävällä tavalla parantaa synkkiä työllisyyslukuja. Nykyisessä kriisissä ei ole kyse tavanomaisesta suhdannelamasta. Elvytystä vaativille ja talousoppineille viestitän sen, että kansantalouttamme koettele-

vat poikkeuksellisen suuret rakenteelliset ongelmat vielä varsin pitkään. (Ed. Seppänen: Vaihdetaan politiikkaa!) Luottorahoitteisen kulutuksen kasvuun ja tuottamattomiin investointeihin meillä ei nyt kerta kaikkiaan ole varaa.

Vanhanaikaisilla toimenpiteillä ei ole syytä kärjistää kansantalouden tasapainottomuuksia ja pitkittää entisestään lamaa. Tasapainottomuutta lisäämällä vain uudelleen alkaisimme menettää palautunutta kansainvälistä luottamustamme, joka mahdollistaa tällä hetkellä ulkomaisen luoton saannin aiempaa edullisemmin ehdoin. Virheaskeleet tässä suhteessa voivat tulla kansallemme varsin kalliiksi.

Kalliiksi tälle maalle tulee myös väärin mitoitettu tulopoliittinen ratkaisu. Ratkaisun syntymiseksi olisi toivottavaa alkaa jotain vähitellen myös näkyä. Viivyttely vain hermostuttaisi markkinoita ja loisi turhaa epävarmuutta sekä heijastuisi kielteisesti rahamarkkinoille. (Ed. Helle: Kuka viivyttelee?) Laskun maksajina olisivat eri etujärjestöjen takana olevat yritykset ja palkansaajat. Nyt on syytä edellyttää suurta vastuuta ja ripeää etenemistä.

Käytän samalla tilaisuutta painottaakseni valtion vuoden 94 talousarvioesityksen asiallisen ja joutuisan eduskuntakäsittelyn tärkeyttä. Taloutemme kehitys on edelleen niin ongelmallista, että finanssipolitiikan alueella ei ole varaa minkäänlaisiin lipsahduksiin.

Herra puhemies! Toivon, että tämän lisätalousarvioesityksen eduskuntakäsittely tapahtuu asiallisessa hengessä osana finanssipolitiikan kestävää linjausta.

Herra puhemies! Edelleen ed. Louekosken kysymyksiin on syytä todeta niin kuin aikaisemminkin, että hallitus tulee tekemään omat ratkaisunsa säästöpankkijärjestelmän suhteen sen jälkeen, kun Vakuusrahasto on tehnyt oman esityksensä hallitukselle vertailevine laskelmineen. Sen jälkeen on johtopäätösten aika ja selvitykset tehdään aikanaan eduskunnalle, minkä näköisin perustein ratkaisuja on silloin tehty.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. V. Laukkanen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Louekoskelta olisi voinut kysyä taikka hänen puheeseensa sanoa, kun hän sanoi, että säästöpankkien ongelmia on liioiteltu ja pankkia mustamaalataan, etten tiedä, mitä tässä pitäisi tehdä, kun 35 miljardia markkaa on Säästöpankkiin uponnut. Pitäisikö tässä vain levitellä käsiä ja sanoa, että annetaan mennä ja jatketaan tällä hommalla? Onko tarkoitus, että tässä maassa niin pankkien kuin kaikkien yritystenkin Ekasta lähtien riskit maksetaan valtion varoista? Olisi ollut hyvä, että ed. Louekoski olisi ollut täällä paikalla.

Minun käsittääkseni pieniä, kannattavia, alueellisia säästöpankkeja on koko prosessin ajan petetty. Jo Wegelius aikanaan imi alueellisten säästöpankkien rahoja omiin hoteisiinsa. Sama tapahtui Säästöpankki Suomen perustamisen yhteydessä. Yksinkertaisesti näitä pankkeja, jotka ovat olleet ja ovat edelleenkin terveitä, on huiputettu ja sumutettu. Nyt näitä säästöpankkeja uhkaa tietyllä tavalla pilkkominen. Pilkottakoon ne pankit, jotka ovat aiheuttaneetkin nämä luottotappiot, mutta minun mielestäni niitten pankkien itsenäisyys tulisi palauttaa, jotka tekevät tälläkin hetkellä voittoa, ja näitäkin säästöpankkeja Suomessa on.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Viinanen esiintyi täällä edelleenkin ikään kuin tiukan taloudenpidon ministeriroolissa, vaikka budjetin raamit ovat repeilleet jo moneen kertaan jokaisen lisäbudjetin yhteydessä. Ahon hallituksen aikana Suomi on ajautunut todella kauaksi terveen talouden tunnusmerkeistä. Esimerkiksi valtiontalouden alijäämällä ja velkaantumisella mitattuina Suomi ei todellakaan edes yllä Emu-kriteereihin ja loittonee niistä päivä päivältä yhä kauemmaksi.

Kiinnittäisin myös huomiota siihen, mikä on budjetin teon realistisuus. Täällä on nyt vuodesta toiseen nähty se, että budjetti tuodaan ikään kuin pienenä ja raamitettuna ja sitten, niin kuin tänäkin vuonna on nähty, viidessä lisäbudjetissa — en tiedä, kuinka monta on vielä vuoden mittaan tulossa — tuodaan jatkuvasti lisää rahaa. Esimerkkinä mainitsen vain maa- ja metsätalousministeriön pääluokan, jota varsinaisen budjetin yhteydessä mainostettiin sillä tavalla, että sitä leikataan kaikkein eniten ja sieltä säästetään kaikkein eniten. Nyt kun lasketaan nämä viisi lisäbudjettia yhteen, näitten aikana on sinne palautettu yli 1,5 miljardia rahaa takaisin. Eli se, mikä ikään kuin leikisti leikattiin, on tuotu jälleen takaisin. Tämä on toistunut nyt niin monena

vuonna kuin itse olen budjettia täällä ollut tekemässä.

Toivoisin, että tämän tyyppisestä kuplapolitiikasta pikku hiljaa päästäisiin eroon ja ministeriöt oppisivat realistiseen budjetointiin.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ukkola ehti jo arvioida ed. Louekosken äskeistä puheenvuoroa, jossa hän hyvin paljon kaunisteli säästöpankkien tilaa. Nimittäin on ihan selvä asia, että kun säästöpankkijärjestelmä on yhteiskunnalle ja veronmaksajille velkaa noin 35 miljardia markkaa, niin eihän sellaista yksikköä voi kovin terveenä yksikkönä pitää, eli siinä suhteessa ed. Louekosken puhe meni kyllä pahasti yli.

Siihen malliin, jonka ed. Ukkola äsken esitti, pilkkomismalliin, siis sillä tavalla, että säilytetään yksiköt, jotka ovat hoitaneet asiansa kunnolla, minusta olisi ihan hyvä saada ministeri Viinasen vastaus, koska siinä voi olla jotakin ideaakin.

Sitten ministeri Viinasen äskeisessä puheenvuorossa voin yhtyä kahteen pyrkimykseen harvinaisen selvästi. Tässä taloudellisessa tilanteessa vaihtotaseen ylijäämään on pakko pyrkiä, ja toisekseen tupoon on erinomaisen hyvä pyrkiä, mutta sitten kun hän puhui elvytyksestä — minäkin olen tullut elvytyksen kannalle, koska mielestäni tilanne on maassa niin huono — niin siinä hän eräällä tavalla tukeutui vain tähän vaihtotaseylijäämäpyrkimykseen, jolloin vientiyritykset ovat yli kaiken ja kaikki muu on alle kaiken. Siinä suhteessa ministeri Viinasen ajattelussa on paha musta piste, ja se on koko kansantaloudelle halvaannuttavaa.

Ed. Kasurinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Viinanen puheenvuorossaan kysyi, kuka kehtaa vaatia lisää elvytystä tässä taloudellisessa tilanteessa. Siitä huolimatta, että ministeri Viinanen on ilmeisesti poistunut salista ja keskuudestamme, haluan muistuttaa hänelle, että nimenomaan budjettiriihen jälkeen hänen oma eduskuntaryhmänsä avasi verokeskustelun ja avasi myös lapsiperheiden tukea koskevan keskustelun. Tämä keskustelu näyttää jatkuvan edelleenkin. Minä toivoisin, että ministeri Viinanen myös olisi vastaamassa tältä osin kokoomuksen linjasta, pitääkö paikkansa, että nämä sinänsä hyväksyttävät ja suomalaisen elämänmenon kannalta kannatettavat asiat nyt otettaisiin auki, kun hänen oma eduskuntaryhmänsä myös näin ajattelee.

Haluan myös palauttaa mieliin sen, että kun elvytyksestä puhutaan ja sen merkityksestä valtiontaloudelle ja kansantaloudelle, niin voisi sanoa, että merkittävät sekä ulkomaiset että kotimaiset talousasiantuntijat ovat arvostelleet hallitustamme siitä, että kotimarkkinoiden alasajo näin rajulla tavalla tässä tilanteessa on ollut väärä toimenpide. Olisi tavattoman hyvä, että myös hallitus, joka vastaa päivän politiikasta ja lakien antamisesta, noudattaisi näitä oppeja edes jossakin määrin, kun muistetaan vielä, että tänä päivänä myöhemmin esiteltävien asioiden listalla on liuta asioita, joilla mm. puututaan työttömien toimeentuloturvaan ja sitä kautta myös leikataan jälleen kerran ostovoimaa.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Paheksun sitä, että ministeri Viinanen ei käy vuoropuhelua näissä kysymyksissä. Viime perjantaina, kun nämä asiat olivat täällä esillä, hän oli hirvimetsällä ja sillä perusteella asiat siirrettiin tähän päivään, ja nyt kun asiat ovat tänä päivänä täällä salissa keskusteltavina, ministeri Viinanen poistui paikalta. Mutta tässä mielessä tietysti häntä ja muita säästöpankkijärjestelmän pilkkojia odottavat muut tehtävät eikä ole niinkään helppo keskustella näistä kysymyksistä. Onneksi on ed. Zyskowicz paikalla, osuuspankkimies, joka voi edustaa tässä tapauksessa säästöpankeille vihamielistä kantaa ja olla täällä pilkkojien edustajana. Osuuspankithan ovat tietysti suuria hyötyjiä tässä asiassa.

Mutta en tiedä, onko tässä tarpeellista ylipäätään käydä keskustelua silloin, kun asianomaiset poistuvat paikalta vakuuttuneina siitä, että ovat oikeassa ja nimittelevät Suomen työttömiä neekereiksi.

Ed. Stenius-Kaukonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Viinanen toivoi keskustelua asiallisessa hengessä ja poistui saman tien. Ilmeisesti hän todella tarkoittaa tällä sitä, että asioista ei pitäisi keskustella lainkaan.

Hallituksen lisäbudjetti antaa kyllä aihetta moneenkin kommenttiin. Omalta osaltani kommentoisin radanpitomäärärahoja. On toki myönteistä, että on 150 miljoonaa markkaa annettu nyt radanpitoon, mutta on syytä huomata, mikä on se syy, millä tämä määräraha on lisätty. Se on annettu uusimishankkeiden rahoitukseen, koska muutoin rahaverkolle joudutaan asettamaan rappeutumisen takia nopeus- ja kulkurajoituksia vuonna 1994. Siis rataverkon on annettu mennä

niin huonoon kuntoon, että jollei mitään tehdä, niin joudutaan asettamaan nopeus- ja kulkurajoituksia. Eikö juuri tänä aikana pitäisi tällaisia peruskulkuväyliä rakentaa ja parantaa niitä? Tämähän olisi parasta työllisyyden hoitoa.

Ministeri Viinanen juuri valitti sitä, että hallituksen toimenpiteillä ei ole pystytty kuin estämään työttömyyden kasvu vielä suurempiin lukuihin kuin missä nyt ollaan. Juuri sen takia, jotta työttömyys saataisiin alenemaan, tarvittaisiin tällaisia radanpitohankkeita. On aivan järjetöntä maksaa työttömyyspäivärahoja 25 miljardia markkaa. Me olemme koko ajan esittäneet, että päivärahoja pitää alentaa siten, että järjestetään töitä, mutta sen sijaan, että hallitus järjestäisi töitä, se aikoo leikata työttömien toimeentuloturvaa. Sitä me emme hyväksy.

Ed. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onhan aivan uskomaton kyllä tämä tilanne, kun taas katsoo tämän asian käsittelyä. Kuten ed. Seppänen totesi, perjantailta siirrettiin asian käsittely tiistaille. Kun valiokunnan puheenjohtaja esittää perustavaa laatua olevia kysymyksiä, niin erittäin merkillistä tietenkin on ensimmäisessä vaiheessa, että valiokunnan puheenjohtaja poistuu kuulematta vastauksia. Mutta ennen kaikkea merkillistä on se, vaikka tämä ei kyselytunti olekaan, miten ministeri ei näihin olennaisimpiin kysymyksiin esitä vastauksia, esitä hallituksen näkemystä siitä, miten Säästöpankkia, säästöpankkikriisiä ja, kuten joku on todennut, lähellä ruumiin tilaa olevia pankkeja hoidetaan tulevaisuudessa. On kysymys kymmenistä miljardeista, ja tämä on kyllä jotenkin lähellä jo vastuutonta asioiden käsittelyä, kun niistä ei esitetä omia vaihtoehtomalleja. Ei VVR:n selän taakse piiloutuminen enää tässä vaiheessa ole riittävää.

Ed. H e l l e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä näyttää olevan muutama mykkä hallituspuolueiden edustaja, mutta toivottavasti he eivät ole kuuroja. Jatkan tätä yksipuolista ns. keskustelua. Kun ministeri Viinanen puheenvuoronsa lopussa totesi toivomuksenaan, että ensi vuoden talousarviota käsitellään täällä joutuisasti, niin se on aika irvokas toivomus siinä mielessä, että eduskunta on edellyttänyt, että talousarvioon liittyvät ns. budjettilait olisivat täällä ajoissa käsittelyssä. Niitä on koko joukko myöhästynyt. Tiettävästi on vieläkin lukuisa joukko tulematta. Miten eduskunta voi silloin edes käsitellä hallituksen esityksiä, kun niitä ei täällä salissa ole, puhumattakaan että se asiallisesti ja joutuisasti ne käsittelisi?

Mitä sitten tulee ministeri Viinasen talouspoliittiseen linjaukseen ja puheeseen, puheissa hän on kyllä kohtuullisen johdonmukainen. Tässä maassa nyt on noudatettu tuota porvarillista politiikkaa runsaan kahden vuoden ajan. Tulokset ovat näkyvissä: olemme suossa, olemme täysin hunningolla, ja tarve on näköjään jatkaa entiseen malliin oppimatta yhtään mitään. Tilannehan on pitkälti se, että se lainamäärä, mistä ministeri Viinanenkin puhui ja joka on todella kasvanut erittäin nopeaa vauhtia parin viime vuoden aikana, menee koko lailla pankkitukeen ja työttömyyskuluihin. Se on melkein yksi yhteen.

Me oppositiossa olemme koko ajan olleet sitä mieltä, että nuo rahat olisi tullut käyttää sillä tavalla, että pankkituen tarvekin pienenisi, että työttömät saisivat töitä. Mutta se linja ei sovi ainakaan ministeri Viinaselle, kuinka muille hallituspuolueiden edustajille?

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun täällä ed. Seppänen totesi, että ministeri ei alistu vuoropuheluun, niin juuri siihen hän suostuu. Hän käy puhelemassa täällä ensin yksin, sen jälkeen poistuu paikalta, sen jälkeen on meidän vuoromme puhella, ja ehkä ministeri joskus sen jälkeen joskus tulee tänne takaisin. Kysymys on nimenomaan vuoropuhelusta, vuorottelun harjoittamisesta, vuorotellen harjoitettavasta yksinpuhelusta.

Kun ministeri Viinanen moitiskeli talousasiantuntijoita, jotka ovat nyt esittäneet elvyttäviä toimenpiteitä, niin olisi mielenkiintoista tietää, mihin asiantuntemukseen ministeri Viinanen oman vankkumattoman linjansa pohjaa, mikä on se asiantuntemus, mikä on se taho noiden linjausten takana.

Kun viime perjantaina käytin oman puheenvuoroni, totesin siinä, että meillä on lisäbudjettien kautta tuotu jo tänä vuonna 29 miljardia lisää menoja, ja tällä tavalla valtion budjetin loppusumma paisuu paisumistaan. Ensi vuoden budjettiesitys, jota ministeri Viinanen täällä hoputti käsiteltäväksi nopeassa aikataulussa, on samalla tavalla epärealistinen. Tiedämme jo tässä vaiheessa, että budjetin loppusumma tulee ylittymään. Se tulee menemään yli 200 miljardiin, ja tässä mielessä se on noin 20 miljardia alimitoitettu. Tämä on sellaista tietoista itsepetosta, jota hallitus harjoittaa.

Mitä tulee vielä sitten siihen kiireeseen, millä ministeri Viinanen toivoi käsiteltävän ensi vuo-

den budjettia, niin opposition taholta ei ole harjoitettu jarrutustoimenpiteitä. Meillä on esimerkiksi arvonlisäveron käsittely lykkääntynyt monta viikkoa sen takia, että keskusta jarruttaa sitä. Kokoomus puolestaan jarruttaa polttoaineveroa, ja tässä mielessä syylliset jarrutukseen löytyvät hallituspuolueiden omista riveistä.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri toivoi tuloratkaisun syntymistä. Tähän toiveeseen voidaan tietenkin yhtyä, mutta hurskaat toiveet eivät vain valitettavasti riitä, ja hallituksen pitäisi itse ryhtyä toimenpiteisiin suotuisan tuloratkaisun aikaansaamiseksi.

Pahimpana esteenä ratkaisun syntymiselle tällä hetkellä näyttävät olevan työnantajien asenteet. Hintaan mihin tahansa työnantajapuoli ajaa ratkaisuja liittokohtaisiksi, vaikka on voitu osoittaa, että keskitetty ratkaisu olisi edullisempi paitsi palkansaajille myös työnantajille, hallitukselle ja koko maan talouden kehitykselle. Sen vuoksi hallituksen pitäisi nyt isänmaan edun nimissä ryhtyä toimenpiteisiin, ryhtyä myötävaikuttamaan nopean joustavan keskitetyn ratkaisun aikaansaamiseksi. Tulisi myötävaikuttaa asenteisiin, tulisi helpottaa ratkaisun syntymistä toisaalta verohelpotuksin, toisaalta investointeja käynnistämällä.

Herra puhemies! Lopuksi, kun ministeri kysyi, kuka vielä kehtaa esittää elvyttäviä toimenpiteitä, ilmoittaudun, että kehtaan. Kehtaan esittää elvyttäviä toimenpiteitä, vaadin niitä maan hallitukselta. Tämä minun uskoni perustuu siihen luottamukseen, että vain elvyttävällä talouspolitiikalla voidaan saada uskottava käänne tämänhetkiseen kurjuuteemme. Toisenlaisella talouspolitiikalla, sen johdonmukaisella toteuttamisella, voidaan saada maa taloudelliseen kasvuun.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ministeri Viinanen on monissa asioissa varsin oikeassa, ensinnäkin siinä, että meille on välttämätöntä viennin tehostaminen, vientiin satsaaminen, se on tulevaisuuden kysymys. Toisekseen hän on oikeassa siinä, että julkisen talouden ja maan talouden ulkoisen tasapainon kohentaminen ja säilyttäminen on välttämätöntä. Näissä hän on oikeassa.

Mutta samanaikaisesti hän, samoin kuin muukin hallitus, unohtaa, että vieressä on henkitoreissaan sellainen kuin kotimarkkinatalous, josta valtion verotulot ovat vähentyneet vuositasolla 25 miljardia markkaa ja johon työttömyyskorvauksina ja siihen liittyvinä menoina joudutaan satsaamaan yhteiskunnassa toiset 25 miljardia markkaa, eli vähentyneiden tulojen ja lisääntyneiden menojen yhteissumma on noin 55 miljardia markkaa. Tästä heijastusvaikutuksena pankkitalouteen, vaikutukset pankkituen määrään, ovat 25—30 miljardia markkaa vuodessa. Aivan oikein, tästä juuri on meillä kysymys. Tämän vuoksi me velkaannumme.

Kotimarkkinatalous, joka vastaa 3/4:aa suomalaisesta tuotantoelämästä, on tämän hetken akilleenkantapää ja siihen ministeri Viinanen kieltäytyy osoittamasta katsettaan. Jos kansalaisilla ei ole ostovoimaa, he eivät voi ostaa, ja jos tavara ei mene kaupaksi, yritysten, vaikka kuinka valtio niitä tukisi, on turha tuottaa sellaista tavaraa, joka ei mene kaupaksi. Jos ei voi tuottaa, ei ole työtä. Jos ei ole työtä, ei ole palkkaa eikä ostovoimaa. Tämä ympyrä syöksyy koko ajan tietyllä tavalla itseään tehostaen alaspäin, ja tämä on se henkitoreissaan olevan suomalaisen yhteiskunnan ympyrä, johon pitää nyt nopeasti kiinnittää huomiota. Siihen on mahdollisuus, ottaen huomioon julkisessa taloudessa kuitenkin, maan talouden ulkoisessa tasapainossa, tapahtunut kehitys.

Jälleen kerran, se on sama kuin elvytys. Mistä löytyvät rahat, sitä eivät ole sosialidemokraatitkaan löytäneet. He ovat sanoneet, että maataloudesta. Puheenjohtaja Lipponen pääministeri Ahon kanssa keskustellessaan televisiossa sanoi hetken änkyteltyään, että maataloudesta saadaan rahat. Ei maataloudesta mitään enää oteta, se on loppuun imetty sekin. Budjetin sisäisillä siirroilla, joka oli ed. Lipposen toinen esitys, ei mitään saada aikaiseksi. Rahat on otettava muualta. Jos halutaan pyörät liikkeelle, tarvitaan sisäinen rahoitus — en käytä tuota pahamaineista sanaa niin kuin aikaisemmin — koska meillä maa on tavaraa täynnä, joka paikassa on tuotantokoneisto valmiina tuottamaan, mutta ei ole sitä, joka vie asioita eteenpäin. Rahaa ulkomailta ei voida enää ottaa, se on siis otettava kotimaasta sisäisellä rahoituksella. Tämä tulee olemaan kohtalo suomalaisella yhteiskunnalla. Se ei todennäköisesti tai välttämättä ole lopullinen ratkaisu, se saattaa johtaa huonompaankin tulokseen. Mutta jotakin on pian tehtävä, jotta kotimarkkinatalous ei kuolisi korinaansa, joka on jo selvästi kuultavissa.

Kun keskustelu polveilee aika paljon, puhuakseni asiaakin, kuten ed. T. Roos, jota suuresti kunnioitan, hänhän puhuu aina asiaa, lausuisin muutaman järkevän sanan. Ministeri Viinasta on

moitittu siitä, että hän on sanonut suomalaista työttömyyskorvausjärjestelmää, erityisesti ansiosidonnaista järjestelmää, yhteiskunnan syöväksi. Ilmeisesti Viinanen ei ole tarkoittanut ihan tällä tavalla, mutta sen sijaan joko hän ei ole selitellyt näkemyksiään tai sitten julkinen sana ei ole niitä halunnut tuoda esiin. Kyllä ansiosidonnaisessa päivärahassa on paljon mätää tällä hetkellä. Suomalaisilla alkaa olla se ilmiö, joka on tuttu Venäjältä, että me olemme unohtamassa sen, minkä vuoksi ihmisen täytyy tehdä työtä. Venäjällä se on unohdettu, ja vie sukupolven ennen kuin he jälleen muistavat, miksi ihmisten on tehtävä työtä. Silloin, kun venäläiset muistavat, silloin heillä alkavat riemuisat taloudelliset ajat.

Esitän suomalaisesta yhteiskunnasta esimerkin, joka on totuudenmukainen: Eräässä paikassa eräs työnantaja tarvitsi työntekijää. Hän ilmoitti työvoimatoimistoon. Sieltä annettiin 24:lle alan miehelle tai naiselle osoite mennä hakemaan tätä työtä. Yksi 24:stä soitti, kaksi kävi paikalla, 21 jätti vallan tulematta. Nämäkään kolme eivät menneet työhön. He lähtivät siitä, että palkka, mikä siitä työstä maksetaan, on vain niin vähän korkeampi kuin heidän ansiosidonnainen korvauksensa, että heidän ei kannata mennä työhön. He onkivat ahvenia tai tekevät jotakin pimeätä bisnestä sivustapäin, se on heille edullisempaa.

Jos tällä tavalla yhteiskunnassa ajatellaan nyt ja tulevaisuudessa, olemme sitten vasemmistolaisia, demareita, SMP:läisiä, keskustalaisia tai kokoomuslaisia, niin kyllä tuhon tie on varmasti edessä ja mitään toiveikkuutta tulevaisuudessa ei ole. Kyllä työtä ja yrittämistä täytyy yhteiskunnassa arvostaa tänä aikana. Se on ainoa keino, millä kuitenkin noustaan. Minä olen tässä mielessä huolestunut, ja jos ministeri Viinanen tarkoitti tätä, mitä nyt varsin selkeästi teille sanoin, olen samaa mieltä kuin hän.

Herra puhemies! Sitten tästä pankkiasiasta. Minun mielestäni tätä pankkitukisysteemiä, tätä jättiläismäistä ongelmaa, on hoidettu kovin salaperäisesti. Se on vähän niin kuin sokea ihminen olisi katsellut savusaunan ikkunasta pimeään syysmetsään. Kukaan ei oikein tiedä, mitä on tapahtunut ja missä, mihin rahat menevät ja mikä on tulevaisuus. Tämä hämäräperäisyys tässä asiassa varmasti eduskunnassakin vaivaa montaa kansanedustajaa, mutta ei oikein kehdata sanoa, että me emme tiedä, mistä on kysymys, vaikka yritämme siitä täällä puhua marmattaa monta kertaa yökaudet.

Kovin epämääräistä on myös Suomen Säästöpankin suuntaan tapahtunut toiminta sikäli, että olen juuri saanut kuulla, että Suomen Säästöpankin toimihenkilöitä, johtajia ja muita, on suorastaan kielletty osallistumasta yhteiskunnalliseen keskusteluun, tuomasta näkemyksiään esille, esimerkiksi juuri niitä näkemyksiä, joista täällä puhuttiin. On olemassa pankkeja, jotka ovat hoitaneet asiansa varsin hyvin, mutta koko ajan sisäisen vakuusrahaston mallin kautta säästöpankkijärjestelmässä olemme tukeneet niitä pankkeja, jotka ovat eläneet kuin Huittisten hullu mies taannoisina vuosina.

Yksi pankkijärjestelmä, tämä 35 pientä pankkia tai onko se 36 plus-systeemi, tämä Iso-Markun vetämä järjestelmä, on tiettävästi kuivilla, mutta sekin kuitenkin on joutunut maksamaan tähän Wegeliuksen konkurssipesään kasvavia summia sisäisen vakuusrahastomallin kautta. Tämä hämäräperäisyys Suomen Säästöpankin tulevaisuudessa alkaa entistä enemmän ärsyttää. Erityisesti se ärsyttää siksi, että siellä on 6 000 toimihenkilöä, joista, jos se pilkotaan, korkeintaan 1 000, näin arvelen, tuskin sitäkään, saa työpaikan. Toiset — monet pitkän pankkiuran tehneinä — lähtevät pitkän kujanjuoksunsa jälkeen työttömyyskortistoon. Tämä on ongelma, johon toivoisin myös hallituksen ottavan siinä vaiheessa kantaa, kun näitä ratkaisuja aikanaan tehdään.

Siinä Suomen Säästöpankin alasajomallissa, jossa ajatellaan, että se yhdistetään Postipankkiin, ongelmana on se, että muodostuu liian suuri jättiläinen Suomen pankkielämään. Ongelmana on ehkä myös se, että Postipankki ei selviä tästä kaupasta ilman pääomatukea. Sama on ongelma myös, jos pankki pilkotaan. Nämä kolme liikepankkia ja OKO tuskin pystyvät ilman yhteiskunnan pääomatukea suoriutumaan ostojupakasta. Samalla myös maaseudulla tapahtuu se, että säästöpankkien kuollessa useilla paikkakunnilla jää tietynlainen kilpailutilanne menneisyyteen: vain yksi pankki hallitsee maaseudun tiettyä osaa. Jos taas Suomen Säästöpankki jätetään nykyiselleen tervehdytettynä, riippuen sen tervehdyttämisasteesta se muodostaa epäterveen kilpailupohjan verrattuna sellaisiin pankkeihin, jotka pyrkivät tulemaan toimeen omillaan. Siis ongelma on valtavan suuri, tehdäänpä niin tai noin. Tärkeätä olisi tällaisena aikana yhteiskunnan kuitenkin ottaa huomioon myös se, mikä on näiden toimihenkilöiden pitkän kujanjuoksun jälkeen toteutuva asema työttömyyskortistossa. Tämä tulisi suomalaisessa yhteiskunnassa aina ottaa huomioon myös yhteiskunnan taholta tulevissa veikkauksissa.

Herra puhemies ja arvoisa edustaja T. Roos! Toivon, että tämä puheenvuoro, vaikka se oli vähän hajanainen, vastasi myös teidän järkiperäisiä tavoitteitanne.

Ed. T. R o o s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan vastaan kiitoksen, jonka mielestäni ansaitsinkin, ed. Aittoniemeltä. Yhtä kohtaa hänen puheessaan kuitenkin vähän kritisoin. Hän jollakin merkillisellä tavalla sai yhdistettyä halun tehdä työtä ja ansiosidonnaisen työttömyyskorvauksen. Tämäntapaista koplausta en ole ennen havainnut (Ed. Hämäläinen: Vaikka tulet Satakunnasta!), mutta ilmeisesti noinkin voi tehdä kyllä. Eihän niillä ole mitään tekemistä keskenänsä. (Ed. Zyskowicz: Onko tuo rehellinen kommentti?) Tietysti sillä tavalla voi sanoa, että joka haluaa opiskella, kouluttautua, se on työtä sekin, ja mitä enemmän sitä tekee, sitä suurempi on mahdollisuus saada ja pitää työpaikka, saada vähän parempaa palkkaa ja sitten, jos niin ikävästi käy, että jää työttömäksi, tietysti vähän korkeampaa ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa ja aikanaan sitten ehkä eläkettäkin, mutta muunlaista työnhaluun liittyvää yhteyttä en siihen kykene löytämään.

Ed. Aittoniemen pankkia koskevaan puheenvuoroon mielelläni yhdyn. Jos se pilkonta noin menee, siitä on todella tuloksena, että maakuntiin, maaseudulle, tulee käytännössä yksi monopolipankki.

Vastaus kysymykseen, mihin pankkien tukimiljardit oikein menevät, on varsin yksinkertainen. Ne menevät liikepankkien osakkeiden omistajille ja uusille ostajille, koska niiden arvo tulee nousemaan pompahtamalla ylös. Siinä joukossa ei ole kyllä työttömiä, ei ansiosidonnaista eikä sitomatonta päivärahaa saavia, eikä varsinaisesti vähävaraisia ihmisiä. Senkin takia pilkkominen on moraaliton temppu.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kerrankin saatan olla yhtä mieltä ed. Aittoniemen kanssa useasta hänen puheenvuoronsa kohdasta, mm. siitä, mitä hän puhui kotimarkkinateollisuudesta. Mielestäni hallituksella on aivan väärä näkemys siitä, mikä tarkkaan ottaen on laman ja työttömyyden suhde. Minun käsittääkseni lama on laukaissut työttömyyden, mutta sitä on pohjustanut jo 80-luvulta jatkunut automaatio ja esimerkiksi se, että vaikka 80-luvulla teollisuuden tuotanto nousi, niin työntekijämäärä väheni. Tämä trendi on vain kiihtynyt laman aikana. Tällä hetkellä olemme sellaisessa tilanteessa, jossa työttömyys ylläpitää lamaa juuri mm. siten kuin ed. Aittoniemi kuvasi. Verotuloja jää saamatta, kun kotimarkkinatalous kituu, ja toisaalta työttömyyskorvauskulut ovat suuret. Olen todella ihmeissäni siitä, että hallitus ei kykene näkemään sitä, mitä koko maalle aiheuttaa se, että työn teettäminen on tehty niin vaikeaksi ja kalliiksi kuin se tällä hetkellä on.

Toinen asia: pankit. Mielestäni eduskuntaa pidetään edelleen aivan kohtuuttomasti pimennossa. Yksi merkki tästä on, että ministeri Viinanen ei ole tänään paikalla vastaamassa meidän kysymyksiimme. Mielestäni pitäisi todella kaivaa esille, mitkä osat säästöpankkiryhmästä ovat valtavien miljarditappioiden takana. On aivan ilmeistä, että kun Suomen Säästöpankki perustettiin, niin siihen huijattiin mukaan paljon sellaisia paikallispankkeja, joilla ei ole mitään tekemistä jättitappioiden kanssa.

Olen samaa mieltä ed. Aittoniemen kanssa siitä, että on väärin, jos näiden pankkien väki joutuu kärsimään sen saman pankkiryhmän muiden osien tekemistä miljardivirheistä.

Ed. P e r h o - S a n t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyysturvaasiasta toteaisin, että kyllä se on itse työttömyys, joka on tällä hetkellä kansantalouden syöpä sen takia, että se vie elvytysvarat ja nousun edellytykset. Lisäbudjettikin osoittaa oiretta siihen suuntaan: on haluttu työllistäviin hankkeisiin osoittaa määrärahoja. Tätä toimintalinjaa täytyy miettiä mm. infrastruktuurin ja tieinvestointien osalta samoin kuin myös elinkeinoelämän kannalta.

Toinen asia on luonnollisesti se, että huippukireä verotus ei voi pysyä nykyisellään kovin pitkään. Siinä on liikuttava, ja siitä ovat hyvin monet asiantuntijatahot yhtä mieltä, että se antaisi myönteistä sysäystä kansantaloudelle ja myös yksittäistalouksille. Korostan sitä, että lapsiperheiden verotuksen keventäminen tai perhetukipaketin menetysten kompensoiminen on sen takia erityisen perusteltua, että nämä rahat varmasti menevät suoraan kulutukseen.

Säästöpankkien kohtalosta toteaisin sen, että toivottavasti Valtion vakuusrahasto tätä ratkaisua valmistellessaan ottaa huomioon mm. ed. T. Roosin mainitsemat kilpailunäkökohdat eli sen, että haja-asutusalueiden pankkiverkostosta ei muodostu yhden pankkiryhmän monopolia, ja myös pienten yritysten rahoitushuollon, joka pilkkomistapauksessa voisi joutua Säästöpankin asiakkaiden osalta toissijaiseen asemaan.

Ed. K e m p p a i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Hassi totesi aivan oikein, että pitäisi selvittää tarkemmin, mitkä tekijät ovat jättitappioiden takana. Usein on todettu, että kyllähän me tässä maksamme sinipuna-ajan laskua pankkituen kautta — suurimmat tappiot syntyivät sinä aikana. Tässä nimenomaan maksetaan sinipuna-alueilla syntyneitä tappioita.

Yksi lisätekijä on jäänyt huomaamatta. Täällä on nyt löytynyt hyvin paljon ymmärtäjiä pienille säästöpankeille. On puhuttu hyvin paljon siitä, että keskustan pankkisiteet olisivat jotenkin olleet esteenä, kun pankkitukiratkaisu olisi hoidettu. Kyllä kai nyt on nähtävä sillä tavalla, että niillä alueilla, joilla keskustalla oli pankkisiteitä, mm. Pohjois-Suomessa, niin esimerkiksi säästöpankkiryhmä ei lähtenyt kasinopeliin. Siitä on vain yksi tai kaksi poikkeusta: joku Kemijärvi, Keski-Pohjanmaa, kun sen sijaan Pohjois-Karjalassa, jonne sosialidemokraattien enemmistövalta yltää, ovat olleet suuret tappiot. Tämä on aivan selvästi nähtävissä. Kyllä julkisuudessa ovat jo olleet Säästöpankin taseet. Jos Salpausselkä pannaan rajaksi, niin säästöpankkileiri sen yläpuolella tekee positiivista tulosta. (Välihuuto vasemmalta: Kuinka monella paikkakunnalla demarit ovat olleet vallassa?) — En tiedä, mutta siellä, missä pankkisiteet ovat ja missä pankkisiteitä on käytetty, ainakaan ei keskustan pankkisiteistä voida sanoa, että ne olisivat jotenkin negatiivisia, koska niillä alueilla, joissa näitä on ollut, on pysytty oikean pankkitoiminnan pelisäännöissä eikä kasinopelissä oltu mukana, eikä tappioita syntynyt.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. T. Roos halusi tahallaan, mutta aika kömpelösti, ymmärtää minun näkemykseni väärin. Minä en kadehdi työttömiä enkä kadehdi ansiosidonnaista työttömyysturvaa, se täytyy olla. Enkä myöskään väitä, että sellaisia henkilöitä, jotka tällä tavalla ajattelevat työn ja työttömyysturvan välillä, on kovin paljon. Minä vain sanoin, että ongelma on olemassa, ja ensisijainen tehtävä on asettaa etusijalle työ eikä lähteä laskelmoimaan sitä, kuinka lähellä työn tarjoamaa tuloa on ansiosidonnaisuus lisättynä siihen ongella käynti ja mahdolliset sivu-urakat. Ei työttömyysturva ole tarkoitettu sellaista varten vaan antamaan ihmisille perusturva muutenkin raskaan työttömyyden rasittamana aikana. Ja tätä minä en missään tapauksessa kadehdi.

Minä olen lähtenyt siitä, että kun meille tulee todennäköisesti jäämään ainakin 300 000 — 400 000 työtöntä pysyvästi ja pitkäksi aikaa, pitäisi jo nyt, ennen kuin tämä ongelma tulee varpaille, lähteä tekemään suunnitelmaa, miten näiden ihmisten aineellinen ja henkinen toimeentulo hoidetaan tulevaisuudessa. Kyllä minä kannan siitä vastuuta, mutta ei täällä niin nättinirkkosia saa olla, etteikö näkemyksiä voida tuoda esille. Kansalaisten keskuudessa ajatukset ovat hyvin pitkälti tähän suuntaan meneviä. Työttömyysturva pitää olla, totta kai, mutta työ on aina ensisijainen eikä pelin mahdollisuuksia voida sallia ansiosidonnaisella työttömyysturvalla. Uskon aikanaan ministeri Viinasen näin ajatelleen. Hän on vain niin kulmikas, taikka hänen näkemyksiään ei sanota loppuun saakka. Minä uskallan sanoa oman näkemykseni tästä asiasta, ja sillä siisti.

Ed. T. R o o s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kemppaisen pankkianalyysi oli loistavinta, mitä siltä alueelta olen koskaan kuullut. (Ed. Kemppainen: Samanlaistahan te esitätte koko ajan!) Mutta siinä suhteessa homma taisi mennä vähän poskelleen, että keskustan pankkisiteistä tässä yhteydessä en ole kenenkään kuullut puhuvan. Mutta ilmeisesti on niin, että huono omatunto pakotti ed. Kemppaisen tämän asian ottamaan esille. Se, että asiaan vaikuttaisi, miltä alueelta pankit ovat ja millä puolueella siinä maakunnassa tai siinä vaalipiirissä on enemmistö tai vähemmistö ja että tämä näkyisi pankkituen sekä pankkioperoinnin määrässä ja epäonnistuneessa pankkipolitiikassa ja vain yhden pankkiryhmän sisällä samalla kun toisissa pankkiryhmissä samoilla voimasuhteilla on saatu loistavia tuloksia, oli jotakin ennenkuulumatonta. Se on niin arvokasta tietoa, että minä pyytäisin, että ed. Kemppainen viikon sisällä toimittaisi kirjallisena tämän analyysin ja ne tutkimukset, mihin hänen väitteensä perustuvat. En minä niitä mihinkään vuoda, mutta voisinpa iltaisin hallituksen esityksien lomassa vähän hauskuuttaa itseäni tutkimalla niitä.

Ed. Z y s k o w i c z : Arvoisa herra puhemies! Täällä joitakin minuutteja sitten vaadittiin ministeri Viinasta ja hallituspuolueiden kansanedustajia osallistumaan tähän keskusteluun, jotta syntyisi aitoa vuoropuhelua. Tätä olivat vaatimassa muun muassa ed. Seppänen, jonka paikka taitaa olla tyhjä, ed. Kasurinen, jota silmäni eivät tavoita nyt täältä salista, ed. Backman, joka ei ainakaan istu omalla paikallaan ja esimerkiksi ed. Korhonen, jonka paikka myös näkyy olevan haltijaansa vailla. Täällä on keskustelun vaatijoista

paikalla muun muassa ed. Helle. Tällä yritän vain sanoa, että tässä pata kattilaa soimaa. Välillä on joillakin meistä muita kokouksia ja työtehtäviä talossa, välillä taas toisilla.

Omalta osaltani kuitenkin osallistun haastettuna tähän keskusteluun ja totean ensinnäkin tästä säästöpankki-problematiikasta. Yhdyn ed. Roosin arvioon siitä, että ed. Kemppaisen tapa tarkastella Säästöpankki-ongelmaa ja siinä suhteessa tehdä jako sinipuna-Suomeen, jossa ongelmat ovat, ja ilmeisesti maaseutu-Suomeen, jossa ongelmat eivät ole, (Ed. Kemppainen: Mutta näin oli!) oli hyvin mielenkiintoinen, niin kuin ed. T. Roos omalla värikkäällä tavallaan vain osasi kuvata. Aivan samalla logiikallahan voisi sanoa, että Suomen kansantuotteesta suurin osa syntyy sinipuna-Suomessa ja pienempi osa tässä, miten ed. Kemppaisen tarkoittamaa muuta Suomea pitäisi kuvata, maaseutu-Suomessa. (Ed. Kemppainen: Missä se puu kasvaa?) Samalla logiikalla voitaisiin silloin todistaa, että siellä maaseutu-Suomessa, missä keskustalaiset hoitavat asioita, ei osata kansantuotetta luoda, ja täällä sinipuna-Suomessa, missä ilmeisesti sosialidemokraatit ja kokoomuslaiset ovat enempi päätöksiä tekemässä, osataan asioita hoitaa, kun täällä enemmän pystytään kasvattamaan kansantuotetta.

Kaiken kaikkiaan voidaan sanoa, että ed. Kemppaisen puheenvuorossa oli vähän samanlainen logiikka kuin siinä, mikä tutkimuksin voidaan varmasti todistaa, että kun jäätelön syönti lisääntyy, niin myös hukkumistapaukset lisääntyvät. Korrelaatio on aivan kiistämätön. Mutta se, että on olemassa jokin korrelaatio, ei tietysti todista asioiden kausaliteetista eli syy-yhteydestä sinänsä vielä mitään.

Jos mennään vakavammin säästöpankkikeskusteluun, niin kokoomuksen eduskuntaryhmän piirissä on lähdetty siitä, että ainoa oleellinen seikka säästöpankkikriisin ratkaisun etsimisessä ja löytämisessä on veronmaksajien etu. On päädyttävä siihen ratkaisuun, joka on veronmaksajien kannalta edullisin, veronmaksajien, jotka ovat joutuneet kymmeniä miljardeja tai useita miljardeja tässä vaiheessa jo säästöpankkileiriin pumppaamaan rahaa.

Me emme pidä itseisarvona sitä, että säästöpankit tai Suomen Säästöpankki tulisi pilkkoa muiden pankkien kesken. Emme myöskään pidä itseisarvona sitä, että Suomen Säästöpankin itsenäinen nykymuotoinen toiminta pitäisi turvata. Pidämme itseisarvona sitä, että löytyisi ratkaisu, joka veronmaksajien kannalta on edullisin. Tätä ratkaisua asiantuntijaelimenä valmistelee Valtion vakuusrahasto. Sen jälkeen on valtioneuvoston asiana tehdä päätös ja tietysti kantaa siitä myös poliittinen vastuu ja myös, kuten eduskunta on edellyttänyt, tulla tuon jälkeen selvittämään eduskunnalle ja sen eri valiokunnille ne laskelmat, ne perusteet, miltä pohjalta valittuun ratkaisuun on päädytty. Enempää mielestäni eduskunta ei tässä yhteydessä voi olla edellyttämässä, koska en usko, että kellään meistä tässä salissa on mahdollisuutta ehdottomasti ottaa kantaa siihen, mikä yksittäinen ratkaisu säästöpankkikriisissä on edullisin ja paras tehtävissä oleva.

Täällä muun muassa ed. Kasurinen, joka jälleen saapui osallistumaan keskusteluun, kiinnitti huomiota kokoomuksen eduskuntaryhmän linjauksiin, jotka liittyivät verotukseen ja lapsiperheiden asemaan. Ed. Perho-Santala osaltaan jo tuohon keskusteluun vastasikin. Omalta osaltani ja ryhmän puolesta toteaisin, että me olemme nyt näkemässä kansantaloudessa sen myönteisen tilanteen, että maan ulkomainen velkaantuminen on tasapainottumassa. Toisin sanoen vaihtotase on näinä aikoina kääntymässä positiiviseksi, ja on arvioitu, että ensi vuoden aikana vaihtotase voisi olla 10 tai jopa 15 miljardia markkaa positiivinen. Vaihtotaseen tasapainottuminen ja kääntyminen positiiviseksi luo omalta osaltaan liikkumatilaa, edellytyksiä talouspolitiikassa.

Kuitenkin aivan keskeinen ajankohtainen tähän asiaan vaikuttava tekijä on myös se, mitä työmarkkinoilla näinä päivinä, näinä viikkoina tapahtuu. Mikäli työmarkkinoilla pystytään sopimaan ratkaisuista, jotka ovat linjassa hallituksen talouspolitiikan yleisten pyrkimysten kanssa, maltillisista ratkaisuista, niin silloin nähdäksemme työmarkkinaratkaisutkin omalta osaltaan luovat edellytyksiä talouspolitiikan piirissä tehtäville ratkaisuille, luovat eräänlaista liikkumatilaa talouspolitiikalle. Toisaalta on aivan selvää, että jos työmarkkinoilla päädytään tilanteeseen, jossa vahvat liitot ajavat ylisuuria palkankorotuksia, niin sillä tavoin syödään talouspolitiikalta liikkumatilaa.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän piirissä lähdemme siitä, että mikäli vain edellytykset lähinnä edellä kerrotulla tavalla ja muutoin yleiset edellytykset ovat syntymässä ja olemassa, silloin tulee myös tuloverotuksen piirissä tehdä myönteisiä ratkaisuja. Verotuksen alentamisesta puhuminen on vähän ristiriitaista, kun tosiasiassa on kyse verotuksen kiristymisen hidastamisesta tai niin kuin monimutkaisesti on sanottu kiristämisen lieventämisestä, mutta tässä laman keskellä olemme tilanteessa, jossa juuri parempaankaan ei ole

mahdollisuutta päästä. Mikäli tähän päästään, että voidaan tuloverotuksen puolella tehdä myönteisiä ratkaisuja, silloin pidämme tärkeänä, että tarkasteluun otetaan mm. ylimääräinen ns. lainavero ja tuloverotuksen inflaatiotarkistukset, jotka ovat jääneet tekemättä parilta viime vuodelta siten, että noin 7,5 prosentin inflaatiotarkistukset ovat tekemättä. On arvioitu, että prosentin inflaatiotarkistus vastaisi noin 300:aa miljoonaa, jolloin koko tämän jälkeenjääneisyyden korjaaminen merkitsisi paria miljardia markkaa. Joka tapauksessa olisi tärkeätä, että olisi olemassa edellytykset sille, että ainakin osa tästä jälkeenjääneisyydestä pystyttäisiin korjaamaan.

Mitä tulee lapsiperheiden asemaan, niin kuten ed. Perho-Santala täällä totesi, perhetukipakettihan merkitsi sitä, että yleisten hankalien ja sinänsä ikävien ratkaisujen osana tehtiin erityinen lapsiperheitä koskeva ratkaisu, joka kompensoivien lapsilisien korotusten jälkeenkin merkitsi kokonaisuudessaan sitä, että perhepoliittisten verovähennysten poistaminen merkitsee lapsiperheille arviolta noin 700 miljoonan markan menetystä. Olemme avanneet keskustelun ja neuvottelut siitä, olisiko syntymässä sen kaltaista talouspolitiikan liikkumatilaa, jota voitaisiin käyttää myös lapsiperheiden aseman osittaiseksi korjaamiseksi. Tässä yhteydessä olemme pitäneet mahdollisena joko sitä, että perhepoliittisia verovähennyksiä tavalla tai toisella osin kuitenkin edelleen säilytettäisiin, tai vaihtoehtoisena ratkaisuna sitä, että kompensoivia lapsilisien korotuksia kohennettaisiin niin, että lapsilisiä korotettaisiin enemmän kuin perhetukipaketissa on esitetty. Jos tähän on edellytyksiä, silloin ylimääräinen korotus siihen nähden, mitä tässä vaiheessa hallitus on eduskunnalle esittänyt, kohdistuisi lähinnä vähälapsisiin perheisiin, koska perhetukipaketissa itsessään on pystytty hyvin tuntuviin korotuksiin useampilapsisten perheiden kohdalla.

Arvoisa puhemies! Kun nyt tänne keskusteluun tulin osallistumaan, niin lausuisin mielelläni muutaman sanan eräästä viidennen lisäbudjetin yksityiskohdasta, joka liittyy valtionyhtiöiden osakepääomakorotukseen. Hallitus esittää lisätalousarviossa 150 miljoonan markan varaamista valtion teollisuusyhtiöiden osakehankintoihin. Tämä kehitys on kovasti takaperoista. Samaan aikaan kun pörssi on elpynyt ja kiinnostus myös valtion teollisuusyhtiöihin on siinä määrin kasvanut, että nekin olisivat voineet saada uutta pääomaa yksityisiltä markkinoilta, valtio tunkee yhtiöihinsä lisää rahaa veronmaksajien kukkarosta budjetin kautta. Erityisen takaperoista kehitys on näinä vaikeiden säästöjen leimaamina aikoina.

Pörssikurssit ovat kuluvana vuonna nousseet noin 70 prosenttia. Pörssiyhtiöt ovat keränneet markkinoilta oman pääoman ehtoista rahaa yli 7 miljardia markkaa. Valtionyhtiöt sen sijaan eivät ole olleet varsinaisesti mukana näissä markkinoilta, yleisöltä pääomaa keränneissä toimissa. Itse asiassa tänä vuonna on jo aiemmin budjettiteitse myönnetty peräti 750 miljoonaa markkaa valtionyhtiöiden osakehankintoihin.

Huolestuttavaa on myös se, ettei valtionyhtiöihin sijoitettavaksi esitetyille varoille tälläkään kertaa tunnuta asetettavan minkäänlaisia tuottovaatimuksia. Kehitys on myös ristiriidassa yleisen, mm. hallitusohjelmassa mainitun yksityistämistendenssin kanssa, ellei sitten näitä varoja tulla käyttämään yksityistämisedellytyksiä parantavien rakenneratkaisujen vauhdittamiseen valtionyhtiöissä.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä on asettanut tänä syksynä työryhmän pohtimaan valtionyhtiöiden yksityistämisen edistämistä. Työryhmä tulee valmistelemaan laajemman raportin asiasta vielä kuluvana syksynä. Emme halua tässä yhteydessä esittää muutosta hallituksen esittämään lisätalousarvioon. Silti toivon ja uskon, että jatkossa saamme nähdä osakehankintoihin varattavien määrärahojen pienenevän ja itse asiassa päinvastaisen kehityksen käynnistyvän, mikä tarkoittaa valtion osinkotulojen sekä myös osakemyynneistä saatavien varojen kasvamista.

Edustajat Polvinen ja Pykäläinen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. K e m p p a i n e n : Herra puhemies! Ed. Zyskowiczin lausuma ja kokoomuksenkin piiristä lausuttu huoli lapsiperheistä on hieman myöhäsyntyistä. Olin useassa neuvottelussa keväällä mukana, jolloin meidän taholtamme vaadittiin, että miljardin säästöä lapsiperheiltä ei olisi tehty. Vain vaivoin pystyimme säästämään siitä edes tämän 300 miljoonaa.

Mutta sitten pankkituesta: Ei minun tarvitse ottaa yhtään sanaani takaisin. Onko sattuma vai ei, että nämä tappiot sattuvat maantieteellisesti sillä tavalla? Sitä voidaan miettiä. Se oli vastaus lähinnä siihen, että hyvin monessa vaiheessa pankkitukikeskustelussa on syytetty, että keskustan pankkisiteet olisivat jollakin tavalla olleet pankkituen hoitamisen esteenä. Mutta ne pu-

heenvuorothan, joita aikaisemmin on ollut ja joita täällä moni on käyttänyt nimenomaan Salpausselän pohjoispuolisten säästöpankkien itsenäisyyden puolesta, ovat nimenomaan saman suuntaisia. Jos keskustalla joitakin pankkisiteitä oli, nehän olivat nimenomaan osuuspankkileiriin, joka ei lähtenyt kasinopeliin. Kyllä näitä varoituksen sanoja edellisellä hallituskaudella monesti esiteltiin.

Mutta se on tosiasia, jonka ainakin ed. Ukkola täällä sanoi, että pankkituen myötä tapahtuu satojen miljoonien, kenties miljardien markkojen siirtäminen pohjoisesta etelään. Jo Säästöpankki Suomen aikana tiedän pienenkin säästöpankin tuoneen siihen kymmeniä miljardeja, saati sitten että kasinopelitappioiden kattamiseksi, jotka nimenomaan ovat syntyneet, se on tosiasia ed. Zyskowicz, tällä alueella, tuodaan rahaa näistä terveistä pankeista. Se tietää todella suurta tulonsiirtoa pohjoisesta etelään.

Ed. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Oli mielenkiintoista näin sivusta seurata edustajien Zyskowicz ja Kemppainen välistä keskinäistä sanailua ja näkemyseroja pankkikriisin syistä ja seurauksista. Tämähän on vain yksi episodi kepun ja kokoomuksen välisissä perheriidoissa. Teidän liittonne on ikään kuin perinteinen suomalainen avioliitto, jossa toinen osapuoli on selvästi alistunut, ja näyttää siltä, että se on kokoomus.

Kuten ed. Backman täällä jo aiemmin toi esille, esimerkiksi arvonlisäverolain käsittely verojaostossa on nyt pysähdyksissä sen takia, että kepu sitä jarruttaa. Kepun edustajat ovat selvästi sanoneet, että he poistuvat jaostosta, jos aiomme jatkaa tämän lain käsittelyä. Tähän on sitten kokoomus alistunut. Tähän mennessä olemme kuulleet 250:tä asiantuntijaa, sata olisi jonossa. Toivon, että hallitus keskinäisesti nyt päättäisi, jatketaanko tämän asian käsittelyä vai eikö jatketa.

Mitä tulee ed. Kemppaisen esiin ottamaan osuuspankkileirin hyvään asemaan, haluaisin muistuttaa, että sellaiset pankit kuin Talousosuuspankki ja Suur-Helsingin Osuuspankki eivät varmaankaan ole olleet aivan tappiottomia, (Ed. Koskinen: Iisalmen Osuuspankki!) ja pahasti epäilen, että osuuspankkileirin tappiot ovat vasta kypsymässä ja tulevat esiin jonkin ajan kuluttua. Jos ajatellaan maan sisäisiä rahavirtoja, niin tilannehan on kyllä ollut se, että jos kaikki nettoutetaan, etelä on ollut päämaksaja. Miljardikaupalla rahaa on siirtynyt pääkaupunkiseudulta, lähinnä Uudenmaan läänistä, maaseudun lääneihin.

Ed. K o s k i n e n : Herra puhemies! Ed. Zyskowicz oli löytänyt liikkumavaraa budjetista ja maan taloudellisesta tilanteesta. Juuri edellä valtiovarainministeri Viinanen tuomitsi nämä liikkumavarasloganit. Tässä taas paljastuu kokoomuksen sisäinen talouspoliittinen ristiriita. Sinänsä on tervetullutta, että joku kokoomuksessa on ryhtynyt ajattelemaan.

Ed. Zyskowicz viittasi verotaulukoiden inflaatiotarkistusten toteuttamiseen ja sitä kautta jopa 2 miljardin veroalennukseen. Jos tällainen vara löytyy — mielestämme sitä pitää löytyä enemmänkin, jotta kotimarkkinoiden kurjistuminen estetään — se olisi oikeudenmukaisempaa ja helpompaa ohjata veronmaksajille työntekijämaksujen keventämisenä. Sehän merkitsisi noin yhtä prosenttiyksikköä esim. kansaneläke- tai työttömyysvakuutusmaksusta, jostakin tällaisesta palkansaajalta perittävästä tasasuuruisesta erästä.

Jos hallitus osoittaisi selvästi pyrkimyksensä keventää palkansaajien ja eläkeläisten verokuormaa, se olennaisesti helpottaisi juuri käytäviä työmarkkinaneuvotteluja. Tuposeton laskemat 8 prosentin palkansaajan käytettävissä olevien tulojen miinuslukemat ovat aivan kestämättömiä ja kohtuuttomia. Ne johtavat laman syvenemiseen ja pitkittymiseen.

Lopuksi kysyisin ed. Kemppaiselta pohjoisen rahoista, kun niitä on kymmeniä miljardeja riittänyt siirrettäväksi etelään. Tähän saakkahan on valitettu, että siellä on köyhää väkeä. Ed. Kemppaisen lukuja kyllä tukee se, että keskimääräiset talletukset pohjoisemmassa Suomessa ovat huomattavasti isommat kuin etelässä, elikkä jostakin sitä rahaa tulee, vaikka verotettavat tulot ja äyrimäärät ovat pieniä.

Ed. G u s t a f s s o n : Arvoisa herra puhemies! Seurasin suurella mielenkiinnolla, mitä kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja sanoo työmarkkinatilanteesta erityisesti sen takia, että kokoomus kai vielä tällä hetkellä on toiseksi suurin palkansaajapuolue. En ole siitä ihan niin varma. Aivan niin kuin ed. Koskinen totesi, niin tässä ovat kyllä ed. Zyskowiczin ja min. Viinasen sukset taas kertaalleen ristissä, mutta se, mitä ed. Zyskowicz ja nimenomaan eduskuntaryhmä voisivat tehdä olisi juuri se, että pitäisi nyt painostaa ja vaikuttaa kokoomuksen hallitusministereihin, todella nyt, kun tarvittaisiin työmarkkinoilla ko-

konaisratkaisua. Eikö juuri tämän tyyppisessä tilanteessa, kun maassa on puoli miljoonaa työtöntä, pitäisi välttää sen tyyppinen ajelehtiminen, johon liittokohtainen kierros johtaisi? Olen melko varma siitä, että näillä aineksilla, joihin ed. Zyskowicz viittasi, verotuksen keventämisellä, kutsutaan sitä nyt sitten millä nimityksellä tahansa, lapsiperheiden aseman parantamisella ja jonkun tyyppisellä satsauksella työttömyyden vähentämiseksi, ammattiyhdistysliikkeen taholta oltaisiin hyvin pienillä palkankorotuksilla, jos niitä tarvittaisiin ollenkaan, valmiita tekemään työmarkkinasopimus. Toivoisin kyllä, että ed. Zyskowicz voimakkaasti nyt vaikuttaisi hallituksen suuntaan, jotta se toimisi sillä tavalla tässä asiassa kuin sosialidemokraatit toimisivat, jos me olisimme hallituksessa. Tekisimme kaikkemme, jotta kokonaisratkaisu syntyisi.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Herra puhemies! Ed. Kemppaisen pankkianalyysistä tyydyn sanomaan, että minä en puolestani tekisi diagnoosia edes influenssasta saati sitten keuhkokuumeesta. Tosiasia on kuitenkin niin, että kaikki pankkien vakuusrahastot ovat olleet liian pieniä, myös säästöpankkien. Minulle on kerrottu, että se sallittiin aikanaan juuri sen vuoksi, että säästöpankit olivat vakuuttaneet, että riskit kannetaan yhteisesti. (Ed. Kemppainen: Missä ne tappiot syntyivät?) Riskeistä tuli niin suuria, että tähän ei edes yhteisillä ponnistuksilla valitettavasti kyetty.

Ed. Zyskowicz sanoi, että mikään pankkiratkaisu ei ole itseisarvo. Ei varmasti olekaan, mutta kun ed. Zyskowicz varmasti on mukana keskustelemassa hallituksen kanssa tehtävistä ratkaisuista, mielelläni muistuttaisin äskeisen lisäbudjetin yhteydessä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä, jossa korostettiin mm. kilpailukysymyksiä tulevia ratkaisuja tehtäessä. Kilpailun säilyttäminen myös paikallispankkitoiminnassa on hyvin tärkeää, ja veronmaksajan kannalta on varmasti tärkeätä tietää, onko mahdollisia tarjouksia tehtäessä kilpailua. Muistutan siitä kuuluisasta partiopoikien yhteisestä ostotarjouksesta, joka koski Tampellaa, jolloin varmastikaan ei ollut kilpailua myöskään tarjoajien kesken. Oman etunsa nimissä hallitus tekisi viisaasti, jos se ratkaisuja pohtiessaan myös tarkoin miettisi, millä ratkaisulla hallituksen esityksenkään nojalla voi olla yleensä veronmaksajan silmissä uskottavuutta.

Ed. H e l l e : Herra puhemies! Kyllähän meillä pankkikartellit toimivat edelleen, joten se uskottavuus on pitkälti siinä.

Minusta on pikkuisen lapsellista kinata täällä, mistä pankkitukimiljardit ovat aiheutuneet ja mihin ne menevät ja kulkevat, kun täällä on tässä vähän aikaa sitten juuri käsitelty sitä, että pistettäisiin asiat selvitykseen. Pistetään ne selvitykseen! Tällä hetkellä talousvaliokunnassa on hallituksen lakiesitys, onko se nyt pankkilaki vai mikä se nimeltään on, käsittelyssä, jossa yhteydessä olisi syytä pistää ne tupailtapuheet toteen, toisin sanoen että pankkituki olisi avointa, että pankkien toiminta olisi paljon enemmän yhteiskunnan tarkkailun alaisena kuin mitä se tähän asti on ollut, jotta ei pääsisi tapahtumaan jatkossa tällaisia. Siitäkin on hieman viitteitä olemassa, ja toisaalta saisimme loppumaan tämän iänikuisen jankkaamisen, että syy on siellä ja syy on tuolla. Selvitetään nämä asiat.

Ed. Zyskowicz kaipasi puheenvuorossaan maltillista tulopoliittista ratkaisua. En oikein kyllä päässyt selville siitä, että mistä se nyt sitten kiikastaa. Ovatko kokoomuksen ja hallituspuolueiden arvostelun kohteena työntekijäjärjestöt, jotka ovat kiistämättä vähän malttamattomia nyt, kun ne haluaisivat edes neuvotella, onko arvostelu niitä kohtaan vai onko arvostelu työnantajia kohtaan, jotka ovat jämähtäneet tyystin torniinsa ja esittävät isännän elkein ja isännän äänin omia kantojaan? Mielestäni kaikki merkit viittaavat, ainakin näin kun hieman sivusta katselee tulopoliittisia kuvioita, siihen, että syy on tällä hetkellä pikemminkin juuri työnantajatorneissa kuin muissa tahoissa. Tietysti voisi sanoa, että hallituskin on yrittänyt muka olla sivussa mutta kuitenkin säheltänyt koko ajan ainakin eräiden ministereiden lausuntojen kautta tässä asiassa, ja se soppa ei aina ole siitä kyllä parantunut.

Ed. Z y s k o w i c z : Arvoisa puhemies! Ed. Luukkaiselle vastaan, että kyllä kai ed. Kemppaisen ja allekirjoittaneen välinen sanailu tässä on hyvin luonnollista. Ei kai ed. Luukkainen kuvittele, että kun vihreät joskus ovat hallituksessa joidenkin muiden puolueiden kanssa yhdessä, niin sitten ed. Luukkainen on esimerkiksi vaikkapa ed. Hämäläisen kanssa, jos demareiden kanssa olette hallituksessa, kaikesta samaa mieltä. Kyllä se on asia, jota ei niin kauheasti pidä ihmetellä.

Mitä sitten taas tulee ed. Luukkaisen analyysiin ed. Kemppaisen ja allekirjoittaneen sanailusta, että kokoomus olisi taas alistunut, (Ed. Kemppainen: Kyllä se on!) niin en oikein ymmärrä, miten oli mahdollista tästä sellainen analyysi tehdä. Olisiko minun pitänyt lyödä budjettikirjal-

la ed. Kemppaista päähän tai jollain muulla tavoin osoittaa alistumattomuutta? Omasta mielestäni osoitin sitä sillä, että vastasin hänen esittämiinsä mielestäni omituisiin argumentteihin hyvin perusteellisesti. (Ed. Kemppainen: Ei niitä pysty kumoamaan!)

Mitä sitten tulee edustajien Koskisen ja Gustafssonin puheenvuoroihin, kun he sanoivat, että allekirjoittaneella on ministeri Viinasen kanssa sukset ristissä, niin itse en näin asiaa kuvaa, ja on valitettavaa, jos puheenvuorostani syntyi käsitys, että olisimme olleet täysin eri mieltä, koska näin ei tilanne ollut. En sanonut, ed. Koskinen, että on löytynyt liikkumavaraa, vaan luettelin niitä edellytyksiä, millä olisi löytymässä tätä liikkumavaraa. Sen kehittyminen on yksi edellytys, joka on hyvin pitkälle jo nähtävissä, mutta esimerkiksi työmarkkinaratkaisuun liittyvät edellytykset ovat kokonaan vielä näkemättä. Toivoisin, että tässä yhteydessä oltaisiin aika tarkkoja, koska väärin näitä puheenvuoroja siteeraamalla ja selostamalla syntyy kyllä helposti väärinkäsityksiä.

Ed. K a s u r i n e n : Arvoisa puhemies! Pyytelin näitä puheenvuoroja ed. Zyskowiczin ensimmäiseen puheenvuoroon, mutta ei tämä vielä ole vanhentunut. Täsmennykset, mitä kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja viimeksi sanoi, ovat tietysti tosiasioita, eli näillä luodaan erinäisiä edellytyksiä liikkumavaraan talouspolitiikassa. Mutta on tietysti myös otettava huomioon, kun olen julkisen sanan käyttöä viime aikoina seurannut, että kokoomuksen kansanedustajat ovat hyvin voimakkaasti esiintyneet sen puolesta, että nimenomaan veroratkaisu ja lapsiperheiden tukipaketti ovat ne asiat, jotka otetaan uudelleen pohdintaan, eikä siinä keskustelussa ole juuri ehtoja esitetty, millä talouspoliittisilla edellytyksillä nämä toteutetaan. Itse en ole enää niin paljon lapsenuskoinen, että näitä keskusteluja uskoisin ennen kuin sitten, kun eduskunta loppujen lopuksi äänestää vuoden 1994 budjetista. Silloin me näemme, johtaako kokoomuksen eduskuntaryhmää sen puheenjohtaja vai onko se linja, jota ministeri Viinanen aikaisemmin päivällä omassa puheenvuorossaan todisti, kokoomuksen linja. Tässä on nyt kahden miehen sana takana, ja mielelläni tietysti uskon, että kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtajan sana painaa, kun olemme näillä palkisilla.

Ed. Z y s k o w i c z : Arvoisa herra puhemies! Ihan lyhyesti vielä. Tässä keskustelussa ei ole esiintynyt sillä tavoin ministeri Viinasen ja allekirjoittaneen puheenvuoroissa linjaeroa kuin ed. Kasurinen puheenvuorossaan antoi ymmärtää. Ministeri Viinanen omassa puheenvuorossaan, näin kuulin ja ymmärsin, halusi tehdä selväksi, että tällaiset sanoisinko tyhjästä lähtevät puheet siitä, että nyt olisi syntynyt liikkumavaraa ja liikkumatilaa talouspolitiikkaan ja olisi olemassa edellytykset tehdä 10—20 miljardin veroratkaisuja, ovat hänen mielestään perusteettomia puheita. Näin ne ovat minunkin mielestäni. Sen sijaan omassa puheenvuorossani sen mukaisesti, mitä olemme itse asiassa budjettiriihen ajoista saakka toistuvasti eri yhteyksissä esittäneet, esitin, että toisaalta vaihtotasekehityksestä, toisaalta yleisestä taloudellisesta tilanteesta, johon keskeisesti vaikuttaa, joskaan ei ainoana seikkana, työmarkkinatilanne ja työmarkkinoilla tehtävät ratkaisut, saattaa syntyä edellytyksiä esimerkiksi tuloverotuksen puolella tehdä sellaisia myönteisiä ratkaisuja, joita toivomme voitavan tehdä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

8) Hallituksen esitys n:o 209 aravalainoituksen rinnalle kehitettävästä korkotukilainsäädännöstä

Valiokuntaan lähettäminen

T o i n e n v a r a p u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu jatkuu:

Ministeri R u s a n e n : Herra puhemies! Valtion taloudelliset ongelmat pakottavat painopisteiden uudelleenarviointiin myös asuntorahoituksessa. Vain uusia ja monipuolisia rahoitusmuotoja ennakkoluulottomasti kehittämällä voidaan turvata edellytykset riittävän asuntotuotannon rahoitukselle. Eduskunnalle on jo aiemmin annettu erillinen esitys aravalainsäädännön uudistamisesta, HE 177/93 vp.

Aravalainsäädännön uudistamisen ja uusien korkotukimuotojen taustalta löytyy tavoite vähentää valtion velkaantumista. Samalla halutaan edelleen säilyttää aravalainoitus yhtenä merkittävänä asumisen tuen, toisin sanoen sosiaalisen asuntotuotannon muotona ja rahoitusjärjestelmänä.

Aravalainsäädännön kokonaisuudistus ja sen rinnalle kehitettävä korkotukilainsäädäntö muuttavat asuntorahoituksen aiempaa joustavammaksi. Kuten aravalakikin, myös korkotukilait ovat puitelakeja, jotka sisältävät useita lainavaihtoehtoja. Eri lainamuotojen käytöstä voidaan tarkemmin päättää valtion talousarviossa ja valtioneuvoston vahvistamassa käyttösuunnitelmassa.

Lakiesityksen mukaan uusia korkotukilainoja voidaan myöntää vuokra-, omistus- ja asumisoikeusasuntojen rakentamiseen, hankkimiseen vanhasta asuntokannasta ja perusparannukseen, kuten aravalainojakin. Hankintalainoituksen käyttäminen kuitenkin edellyttää, ettei asuntojen rakentaminen kyseiselle alueelle ole perusteltua pidemmällä aikavälillä ja että asunnon hankinta on edullisempaa kuin vastaavan rakentaminen. Vuokra-asuntolainoituksessa hankintalainoja voidaan kuitenkin myöntää erityisryhmiä, siis asunnottomia, pakolaisia tai romaneja, varten ilman mainittuja edellytyksiä.

Uusissa korkotukijärjestelmissä korkotuki mitoitetaan siten, että asumiskustannukset aravalainoitetuissa ja korkotukilainoitetuissa kohteissa vastaavat toisiaan. Korkotukilainoitukseen liittyy aravalainoitusta vastaava hinta- ja laatuohjaus. Samalla viranomaismenettelyä kuitenkin kevennetään ja vastuuta siirretään tuntuvasti enemmän rakennuttajille ja omistajille.

Lakiesitys lisää kuntien päätöksentekovaltaa. Valtioneuvostolle annetaan aravalakia vastaavat valtuudet määrätä korkotukilainojen hyväksymisvaltuuden alueellisista ja muista käyttöperusteista. Samoin ympäristöministeriö voi tarvittaessa hyväksyä kunnittaisia hyväksymisvaltuusosuuksia.

Kunnan päätöksentekovaltaa ehdotetaan lisättäväksi, jotta kunta voi vaikuttaa sekä aravalainoituksen että korkotukilainoituksen tuen kohdentumiseen kokonaisuutena. Vuokra-asunto- ja asumisoikeustalojen korkotukilainoja, joiden hyväksyjänä on Asuntorahasto, voidaan myöntää vain kohteisiin, joita kunta on puoltanut. Omistusasuntojen korkotukilainat hyväksyy kunta.

Koska korkotukilait ovat puitelakeja, niissä ei yksityiskohtaisesti säädetä korkotukilainojen ehdoista. Korkotukilainojen tarkemmista ehdoista päättää valtioneuvosto. Tämä tarkoittaa siis, että valtioneuvoston päätöksillä määrätään korkotuen määristä ja maksuajoista korkotukilakien määrämien enimmäisaikojen puitteissa sekä korkotukilainojen vähimmäislaina-ajasta.

Uudistuksen voimaantulo tapahtuu kaksivaiheisesti siten, että vuokra-asuntojen korkotukilainoitusta koskeva uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 94 alusta, ja uudistus koskee uusia lain voimaantulon jälkeen hyväksyttyjä korkotukilainoja. Omistus- ja asumisoikeuslainoitusta koskevat uudet korkotukilait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuoden 95 alusta.

Herra puhemies! Nykyisen lyhytaikaisen 8—10 vuoden mittaisen korkotuen lisäksi otetaan käyttöön uusi aravalainoitusta korvaava 16—18 vuoden mittainen määräaikainen korkotuki. Pitkäaikaista korkotukilainaa voivat saada aravalainan saantiin kelpoiset yhteisöt. Vuokra-asuntojen rakentamista varten myönnettävälle pitkäaikaiselle korkotukilainalle suoritetaan korkohyvitystä 18 lainavuodelta. Vuokra-asuntojen hankkimista ja peruskorjausta varten myönnetylle pitkäaikaiselle korkotukilainalle on tarkoituksena suorittaa korkohyvitystä 16 lainavuodelta.

Uusiin pitkäaikaisiin korkotukilainoihin liittyvä käyttörajoitus on voimassa 20 vuotta. Lyhytaikaisiin korkotukilainoihin liittyvä rajoitusaika säilyy edelleen 10 vuotena. Edelleen valtion täytetakaus on voimassa pitkäaikaisissa korkotukilainoissa 20 vuotta ja lyhytaikaisissa 10 vuotta, kuten tälläkin hetkellä.

Yksityishenkilöille myönnettäviä omistusaravalainoja vastaavista korkotukilainoista ehdotetaan säädettäväksi uusi laki. Korkotukilainoja voidaan myöntää kaikkiin samoihin käyttötarkoituksiin kuin aravalainojakin, toisin sanoen omakotitalojen rakentamiseen, hankintaan ja perusparantamiseen sekä asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden hankintaan. Kunta voi hyväksyä lainan korkotukilainaksi sosiaalisen tarveharkinnan perusteella. Korkotuen määrä porrastetaan tulojen mukaan siten, että korkotuki on suurempi pienituloisella kuin suurempituloisilla. Korkotukilainoitettaviin omistusasuntoihin ei liity käyttö- ja luovutusrajoituksia.

Myös asumisoikeustalolainojen korkotuesta ehdotetaan säädettäväksi uusi laki, jonka nojalla voidaan maksaa korkotukea asumisoikeustalon rakentamista, hankintaa tai perusparantamista varten myönnettäville lainoille. Lainojen käyttötarkoitus ja lainansaajia koskeva rajaus vastaavat aravalainoitusta. Asumisoikeustalon omistajan velvollisuuksiin, asumisoikeuden haltijan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä asumisoikeustalon käyttöä ja luovutusta koskeviin rajoituksiin sovelletaan asumisoikeusasunnoista annettua lakia.

Herra puhemies! Hallituksen esitys merkitsee uusien korkotukijärjestelmien luomista aravalainoituksen rinnalle siitä syystä, että tehdyn päätöksen mukaisesti valtion lainanantoa asuntotuotantoon korvataan valtion korkotuella. Tukea annetaan pankkien myöntämille lainoille. Kysymys on taloudellisten tosiasioiden tunnustamisesta ja siitä johtuvasta uusien vaihtoehtojen etsimisestä. Uusien vaihtoehtojen löytäminen ja käyttäminen ei voi olla asuntopolitiikassakaan kiellettyä.

Ed. Kautto: Arvoisa puhemies! Lakiesityksen kohdalla on jälleen syytä tehdä eräitä asumiseen liittyviä peruskysymyksiä: Onko asuminen perusoikeus? Onko asunto-olojen kehittäminen valtion pysyvä tehtävä? Ollaanko valmiita puuttumaan markkinavoimien toimiin, eli pidetäänkö yhteiskunnan tukitoimia tarpeellisina? Jos vastaus on kyllä, on syytä jatkaa kysymyksiä, miten ja kenelle tukitoimet suunnataan.

Pääasialliset tukitoimet tähän asti ovat olleet seuraavat: korkojen verovähennysoikeus, aravalainoitus ja asumistuki. Mielestäni tulevaisuudessakin painopisteen tulisi olla asumistuessa ja aravalainoituksessa, tukimuodoissa, jotka selkeimmin kohdistuvat nimenomaan asukkaisiin ja asunnon tarvitsijoihin. Varoja olisikin siirrettävä korkojen verovähennysoikeudesta muille sektoreille, nimenomaan heikommin toimeentuleville ryhmille, jotka itse eivät pysty asumistaan järjestämään.

Hallituksen toimenpiteet ja painopisteytykset ovat olleet kuitenkin totaalisesti päinvastaisia. Panostukset ovat pienentyneet. Asumistukea on leikattu, rahaston budjettisiirto poistettu. Onkin syytä kysyä: Miten voi subventoida asumista, ellei ole subventioita lainkaan?

Rahaston saamiset aiotaan syödä myös etukäteen. Tämä liittyy aravalain uudistuksen arvopaperistamiseen. Tällä toimenpiteellä aravalainoitus ajetaan alas, ja suuret aloitustavoitteet korkotukilainoitukselle luodaan näin ja sille tehdään vetäviä ehtoja. Kaikella tällä halutaan arava-asumisen kuva mustata, ja näiden yhtiöiden talous ajetaan kurimukseen nostamalla vuosimaksuja, jolloin arava-asunnoista saadaan kalliimpia kuin vapaarahoitteisista vuokra-asunnoista. Tämän seuraukset ovat näkyvissä jo nyt. Asuntoja on jäänyt tyhjiksi, kun ihmisillä ei ole varaa asua. Talojen talous on joutunut vaikeuksiin, eikä välttämättömiä korjauksiakaan pystytä tekemään, vaikka kuinka annettaisiin edullisia peruskorjauslainoja, kun ei ole sitä omaa osuutta, joka vaaditaan.

Asumisoikeusasuntojen ehtoja on heikennetty niin, että tämän voi sanoa monille kiinnostavimman muodon vetävyys uhkaa nopeasti loppua, ja lopullista kuoliniskua sille ollaan valmistelemassa korkotuen muodossa myös tähän asumismuotoon. Sen sijaan mielestäni asumisoikeusasuntoja olisi kiireesti saatava lisää niille paikkakunnille, joilla niitä on jo toteutettu, ja tätä muotoa olisi syytä näillä alueilla laajentaa myös peruskorjaustaloihin sen sijaan, että tuhotaan koko järjestelmä.

Ministeri Rusanen on useaan otteeseen todennut erilaisissa tilaisuuksissa, että hänen mielestään Suomessa on asuntoja riittävästi. Tiedän, että on myös kansanedustajia, jotka ovat käyttäneet sen suuntaisia äänenpainoja täälläkin. Haluan puuttua tähän kysymykseen erään tutkimuksen perusteella. Nimittäin Tilastokeskus teki keväällä 1993 tutkimuksen, jonka mukaan noin 280 000 kotitaloutta haluaa toisenlaista asuntoa kuin heillä parhaillaan on. Vuotta aiemmin muutoksia halusi 230 000 kotitaloutta, eli siihen on tullut 50 000:n lisäys. Oman erillisen asunnon tarve on noin 70 000 henkilöllä. Uusien asuntojen tarve ei ole siis hävinnyt mihinkään. Tarve kytee laman sisällä ja on siellä kasvamassa. Erityisen hankala tilanne on itsenäistymisen tarpeessa olevilla nuorilla, joilla asunnon hankintaan ei ole nyt mahdollisuuksia eikä tulevaisuudessakaan, jos tällä linjalla jatketaan. Tilannetta kuvaa tällä hetkellä hyvin myös se, että kun markkinoidaan sitä, että nyt vuokra-asuntoja on saatavissa vapailla markkinoilla pilvin pimein, niin esimerkiksi Helsingin kaupungissa on tällä hetkellä sen historian pisimmät asuntojonot.

Pitkän ajan asuntotarvearvion mukaan asuntoja pitäisi vuosittain rakentaa 40 000 — 50 000, joista noin 16 000 korvaisi poistuvaa asuntokantaa. Uustuotantoa on syntynyt ja on näillä näkymin syntymässä seuraavasti. Vuonna 1990 rakennettiin 65 400 asuntoa, 1991 51 800, 1992 37 400, tämän vuoden arvio on noin 31 000 asuntoa, ensi vuoden 26 000 ja vuoden 1995 20 000, mutta näissäkin on syytä tehdä erittäin vahvasti epäilyjä niiden onnistumisen suhteen.

Niin sanottua korkeasuhdannevaiheen rakennettua asuntokantaa on enää vapaana vain noin 5 000. Rakentamisen hiipuminen merkitsee sitä, että 90-luvun lopulla kysynnän ja tarjonnan välinen epäsuhta vääristää jälleen asuntomarkkinat pahasti.

Vuoden 1994 rakentamisen osalta voi ennustaa seuraavaa: Omakotitaloja valmistunee ehkä 7 500. Muuta vapaarahoitteista asuntotuotantoa

onnistunee noin 1 500. Hallitus kuvittelee, että sitä tulee 8 000. Korkotukilainoitettuja asuntoja valmistuu noin 2 500. Hallitus haaveilee 7 500:sta. Omistusaravia toteutunee tuhat. Hallitus haaveilee 1 500:sta. Sen sijaan varmasti aravavuokra-asunnot, 5 300, ja asumisoikeusasunnot, 1 900, valmistuvat hallituksen arvioiden mukaisesti.

Rakentamisen hiipuminen perustuu vapaarahoitteisessa tuotannossa nimenomaan kysynnän puutteeseen. Vuodelle 94 voidaan ennakoida käytettävissä olevien reaalitulojen romahtavan 6—10 prosenttia. Tässä epävarmuusilmapiirissä asuntojen kysynnän on vaikeaa ja mahdotonta lähteä liikkeelle. Korkotukituotanto ei käynnisty hallituksen haaveilemassa laajuudessa rahoitusongelmien vuoksi. Rahan hinta on huonojen takausjärjestelmien vuoksi liian korkea. Aravavuokratuotanto olisi edelleen varmin rakentamismuoto.

Myös työllisyyden kannalta tilanne merkitsee entistä synkempää aikaa. Yhden asunnon rakentamisessa syntyy 2—2,5 työpaikkaa. Hallituksen politiikka aikaansaa kuluvaan vuoteen verrattuna yli 10 000 työtöntä lisää ja rakentamistarpeeseen nähden noin 50 000 työtöntä.

Esitettyyn korkotukijärjestelmään liittyy myös monia kyseenalaisia piirteitä. Tuen suuruuden ja lyhytaikaisuuden vuoksi se antaa mahdollisuuden keinotteluluonteiseen asuntojen hallintamalliin, joka tuo ongelmia vuokralaisille kymmenen vuoden päästä. Pitkään pysyvää vuokraasuntokantaa sillä ei synny kuin osittain.

Resurssien vähenemisestä huolimatta olisikin mielestäni jatkettava vakaata linjaa asumispolitiikassa eikä lähdettävä väliaikaisten ratkaisujen seikkailujen tielle. Lyhytaikaisen korkotuen muodossa tukea osoitetaan vuokra-asunnoille, jotka voidaan myydä markkinahintaan jo kymmenen vuoden kuluttua. Talon omistaja voi tällöin realisoida valtion tuen omaksi voitokseen. Lyhytaikaista korkotukea myönnetään käytännössä kaikille yhteisöille, mikä mahdollistaa asuntojen tuotannon rakennusliikkeen oman yhtiön omistukseen ilman urakkakilpailua. Näistä monista vaikeuksista, joita jo nyt on ilmennyt, on kirjoitettu myös päivälehdissämme aika laajasti. Lisäksi tämä on jo aiheuttanut erittäin sekavan tilanteen. Kohta jokaisella yhtiöllä on oma malli, jota se toteuttaa. Tuloksena on kaaos, jonka seurauksia kukaan ei pysty sanomaan eikä ennustamaan, ja kaikista surkeimpaan välikäteen tässä jäävät ne ihmiset, joiden olisi ratkaistava oma asumistilanteensa. Lyhyen korkotuen avulla ei siis luoda pysyvää, kohtuuhintaista asuntokantaa vaan päinvastoin lisätään asuntomarkkinoiden suhdanneherkkyyttä. Tukimuoto on lisäksi valtiolle kallis eikä edistä asunto-olojen pitkäjänteistä kehittämistä.

Tähän lakiesitykseen sisältyy myös pitkäaikaisen korkotuen käyttöönotto, mutta tosiasia on, että se on täysin toiveajattelua tällä hetkellä ja sen rahoitusmuodot ovat avoimina. Mielestäni koko korkotukijärjestelmää täytyisikin katsoa erittäin kriittisesti ja lopettaa suorastaan lyhytaikaisen korkotukijärjestelmän käyttö.

Suomalaisten asuntomarkkinoiden äärimmäisyydestä toiseen vaihteleva kehitys käy kalliiksi sekä kansantaloudelle että yksittäisille asunnon tarvitsijoille. Asuntopolitiikan tavoitteeksi olisi nyt asetettava asumisen kysynnän ja tarjonnan kehityksen vakauttaminen siten, että asuntomarkkinoilla vallitsee terve ja aito markkinatilanne kaikissa suhteissa. Yhteiskunnan ohjaus ja julkinen tuki ovat välttämättömiä tällaisen järjestelmän luomiseksi.

Arvoisa puhemies! Asuntomarkkinoita vakauttavaan tuki- ja ohjausjärjestelmään on nyt osattava yhdistää asuntopolitiikan sosiaaliset ja ekologiset tavoitteet tavalla, joka rasittaa aiempaa vähemmän julkista taloutta. Esitänkin, että heti asetettaisiin monialainen asiantuntijaryhmä uudelleenarvioimaan asuntotoimen tavoitteita ja keinoja muuttuneessa taloudellisessa tilanteessa ja että sen pohjalta luotaisiin todella kestävää asuntopolitiikkaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

9) Ed. Vuorensolan lakialoite n:o 40 laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

T o i n e n v a r a p u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. V u o r e n s o l a: Arvoisa puhemies! Viitaten edellä käytyyn keskusteluun talouspolitiikasta ja asuntopolitiikasta on esittämäni lakialoite tietysti hyvin vähäinen. Kuitenkin haluan pala-

ta asiaan, josta viime keväänä keskusteltiin, kun kyseistä lakia maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta muutettiin. Siinä yhteydessä nimenomaan laajennettiin lain käsitettä siten, että ns. kotiteurastus, tilateurastus tuli myös markkinointivastuun piiriin. Tässä yhteydessä päätettiin ministeriön esityksen mukaan siitä, että tässä yhteydessä pääosin noudatetaan samaa järjestelmää kuin teurastustoiminnassa markkinointivastuun osalta yleensä.

Jo silloin käyttämässäni puheenvuorossa kritisoin sitä, että asiat eivät ole oikein suhteessa nimenomaan siltä osin, että suurimmissa teurastamolaitoksissa toiminta on hyvin rationaalista ja järkevää ja kustannukset nimenomaan teurastustoiminnan tarkkailun osalta punnitukseen ja vaaitukseen nähden ovat helpommin hoidettavissa kuin tilatasolla. Siellä tämän järjestelmän ulottaminen kotiteurastukseen aiheuttaa huomattavia lisäkustannuksia, joita en silloin enkä nytkään pidä millään tavalla kohtuullisina. Kuitenkin keväällä tuo asia oli sekä maa- ja metsätalousvaliokunnassa että valtiovarainvaliokunnassa valmisteltu jo niin pitkälle, että en katsonut aiheelliseksi tehdä siitä erillistä esitystä, vaan ajattelin niin, että lakialoitteen puitteissa voin asiaan palata. Siitä nyt pääosin tässä yhteydessä on kysymys.

Sinänsä en halua asettaa kyseenalaiseksi perusperiaatetta siitä, että myös ns. kotiteurastuksen osalle tulee markkinointivastuun perintää. En aseta sitä kyseenalaiseksi, vaan asetan vain kyseenalaiseksi sen, miten se toimii käytännössä ja onko se tasapuolinen pienten ja suurten yksiköiden osalta.

Ymmärtääkseni on aika pitkälle hyväksytty tässäkin salissa se periaate, että pienimuotoista yritystoimintaa pyritään viemään eteenpäin. Siltä osalta viime keväänä hyväksytty lainsäädäntö ei edesauta tätä kehitystä. En käy tätä omaa lakialoitettani tässä sen paremmin lävitse, luotan siihen, että siihen perehdytään. Mutta korostan tuon aloitteen sisällön lisäksi muutamia asioita, jotka minusta ovat hyvin huomionarvoisia, jotta tämä asia kannattaisi hoitaa sillä tavalla kuin olen lakialoitteessani esittänyt.

Ensimmäinen ja ehkä myös tärkein asia, jota pidän keskeisenä, on se, että tällaisten pienten yksiköiden osalta, joita meillä nyt ns. kotiteurastuksen osalta on noin 20 kappaletta koko maassa, yhteiskunnan holhousta ja säätelyjärjestelmää minusta pitäisi pikemminkin lieventää kuin lisätä. Tuon lakialoitteen myötä sekä tarkastukseen että myös markkinointivastuun perintään nähden holhous vähenee, mutta silti voidaan olla täysin varmoja siitä, että ne käytännössä toimivat.

Toinen asia, johon jo äsken vähän viittasin, on se, että tällaisen pienimuotoisen toiminnan osalta on kaikkein keskeisintä ja tärkeintä yleensä, kun se on lähdössä liikkeelle, että se on vähintäänkin tasa-arvoista suuremman tai suurtuotannon, tässä tapauksessa suurteurastustoiminnan kanssa. Mikäli se on heikommassa asemassa, niin jokainen ymmärtää, että se ei lähde ylipäätään ollenkaan liikkeelle, ja minusta se on harmillista vallankin, kun yleinen mielipide normaalisti on tämän toiminnan kehittämisen takana.

Kolmas asia on minusta se, että kun maatalous, maaseutu, maaseutuelinkeinot muuttuvat, niin niiden eräs keskeinen toimintaperiaatemuutos on varmasti se, että siirrytään tuotantopainotteisesta toiminnasta enemmän markkinointipainotteiseen toimintaan. Tässä olisi nyt yksi hyvä sektori, jolla voitaisiin tätä asiaa kokeilla tai on jo jonkin aikaa kokeiltukin, ja kokemukset ovat varsin hyviä. Minusta näillä yksiköillä on ollut myös hyvä, voisi sanoa jopa sosiaalinen tilaus, koska niiden vaikutus sinänsä ei ole ollut se, että ne olisivat vieneet mahdollisuuksia siltä suuremmalta, tässä tapauksessa teurastustoiminnalta, vaan päinvastoin ne ovat lisänneet kokonaisvolyymiä. Ja jos tästä menee pidemmälle, niin se on ollut itse asiassa koko kansantaloudenkin etu. Tilatasoisen tuotannon ja markkinoinnin yhteensovittamismahdollisuus on siis tässä hyvä, ja sitä kautta näkisin myös niin, että työllisyyden kannalta, nimenomaan sen tilan työllisyyden kannalta asialla on myös positiivinen vaikutus.

Neljäs asia, jota on syytä korostaa, on se, että tällaisella suoramyynnillä, kotiteurastushommalla voidaan myös tuottajien ja kuluttajien välistä ketjua lyhentää. Minä luulen, että siihenkin monessa mielessä on tarvetta. On ainakin tarvetta olla vaihtoehto nykyiselle järjestelmälle.

Viides asia liittyy teurastuksen tai teurastamotoiminnan rakenteelliseen kehitykseen. Vastikään julkistettiin tutkimus, jossa todettiin, että Suomeen jää todennäköisesti tämän vuosikymmenen lopussa noin kymmenen teurastamopistettä koko maahan. Se merkitsee sitä, että kun hyvin todennäköisesti kuitenkin näissä laitoksissa käsitellään nykyinen lihamäärä, noin 290—300 miljoonaa kiloa, niin nykyisten yksiköiden vähentyessä lihamäärä per yksikkö tulee vähintään kaksinkertaistumaan. Se merkitsee sitä, että eri alueet jossain määrin eriarvoistuvat, kuljetusmatkat eläimillä pitenevät, koska joudutaan jo ymmärtääkseni selkeästi ylimaakunnallisiin yksi-

köihin. Se merkitsee minusta sitä, että tällöin pienemmille yksiköille jää selvästi markkinarakoa. Jos sitä ei mahdollisteta sillä, että perustuotanto, joka on kaiken pohjana, on mahdollista kotiteurastustoiminnan pohjalta, niin minusta käy helposti niin, että tällaiset yksiköt jäävät kokonaan syntymättä. Myös eräs tärkeä seikka tietysti on se, että jos ajatellaan sitä jatkojalostusta, mitä tähän asti on tapahtunut maakunnissa, niin se myös siirtyy hyvin herkästi niille paikkakunnille, joilla varsinaista teurastustoimintaa tapahtuu.

Koko lihantuotannon kannalta tällä hetkellä näyttää olevan varmasti johtuen osin myös lamasta ongelmana se, että lihaa ei hyödynnetä lihana. Jostain syystä on se käsitys, että liha on niin arvokas raaka-aine, että sitä ei voida lihana käyttää, vaan pyritään syömään enemmän makkaraa ja sitä kautta liha tulee hyödynnetyksi. Minä uskon, että olisi järkevää ja tarkoituksenmukaista, että liha pyrittäisiin pääosiltaan hyödyntämään nimenomaan lihana, monista, ei vähiten terveyspoliittisista syistä. Tämmöisillä pienemmillä yksiköillä, jos niille annetaan mahdollisuus elää, on suora kytkentä kuluttajiin, suora tie kulutuspisteisiin, ja pääosin, käytännössä lähes kaiken lihan ne hyödyntävät nimenomaan lihana.

Samalla mahdollistuu myös sellaisille ryhmille, jotka haluavat erityistuotteita, mm. sitä paljon puhuttua viljasikaa, suora kontakti kasvattajan ja kuluttajan välillä. Samaten maakunnalliset makutottumukset minusta paremmin säilyvät, jos on olemassa pienempiä rakenteellisia yksiköitä eri maakunnissa. Minusta se on sen takia tärkeä asia, että jos ja kun sinne EY:hyn jossain vaiheessa mennään, nimenomaan makutottumukset ovat se kilpailukeino, jolla meidän elintarviketeollisuutemme yleensäkin pystyy ehkä parhaiten pärjäämään ja parhaiten kilpailemaan.

Kuudentena suurena asiana tässä näen sen, että jos tämmöisiä pieniä yksiköitä voidaan perustaa ja mahdollistaa, niin samassa yhteydessä keskusliikkeiden, joiden merkitys ja valta Suomenmaassa on erittäin suuri, sanelumahdollisuus minusta selkeästi vähenee, se ainakin jakautuu.

Seitsemäntenä kohtana olen tuohon laittanut semmoisen asian, että aloitteen eräs tarkoitus on se, että tarkastustoimintaan liittyvät kustannukset vähenevät. Tarkoitushan olisi tässä nimenomaan yhdistää koko tarkastustoiminta ja poistaa päällekkäisiä kustannuksia. Kyseessä tämän lakialoitteen osalta on itse asiassa aika uusi linjaus, se on siinäkin mielessä uusi linjaus, että ymmärtääkseni se ei tapahdu kenenkään kustannuksella, vaan päinvastoin se kehittää kokonaismarkkinoita miellyttävällä ja voi sanoa pienimuotoisella, mutta tärkeällä tavalla.

Tärkeä asia tietysti valtiontalouden kannalta ja eduskuntalaitoksenkin kannalta on se, että tämä järjestelmä ei sisällä minkäänlaisia uusia tukitoimia, vaan päinvastoin se omalta osaltaan toimii puhtaasti markkinoilla ja siltä osin on suoranaisista valtiosidonnaisuuksista vapaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

10) Ed. Vuorensolan lakialoite n:o 41 laiksi metsästyslain 35 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

T o i n e n v a r a p u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. V u o r e n s o l a: Herra puhemies! Kyseessä on lakialoite, johon asiaan olen puuttunut jo siinä yhteydessä, kun metsästyslakia viime keväänä säädettiin. Olen tehnyt lakialoitteen lähinnä siitä syystä, että tietojeni mukaan maa- ja metsätalousministeriö tulee lähiaikoina esittämään muutoksia vastikään hyväksyttyyn metsästyslakiin. Siinä yhteydessä olisi mahdollista myös muuttaa tässä tapauksessa metsästyslain 35 §:n 1 momenttia.

Tämän esityksen pääasiallinen sisältö ilmenee tuosta aloitteesta. Haluaisin kuitenkin korostaa vallankin nyt juuri, kun hirvenmetsästys on alkanut, että olen nyt jo kuullut tietynlaisista ongelmista. Kun tämä laki periaatteessa mahdollistaa sen, että jokamiehenoikeudella voi kulkea metsässä ase lataamattomana suojuksessa selässä, niin kontrollointi millä asialla ollaan, ollaanko liikkeellä laillisesti vai laittomasti, on lähes mahdotonta. Tältä osalta olisi hyvin helppoa muuttaa laki sillä tavalla, että se selkeästi sanoo, mikä on luvallista tarkoitusta ja mikä on luvatonta tarkoitusta.

Tähän kyseiseen tulkintakysymykseen kiinnittivät huomiota jo metsästyslain valmistelun yhteydessä meidän keskeiset asiantuntijajärjestömme ja asiantuntijamme. He olivat jo valmisteluvaiheessa sitä mieltä, että asia pitäisi sanoa niin, että sitä ei voitaisi tulkita sillä tavalla, että joka-

miehenoikeuden puitteissa voisi asetta kuljettaa. En muista, että missään vaiheessa, kun asiaa on käsitelty, kukaan olisi itse asiassa vaatinut, että jokamiehenoikeudella olisi mahdollista asetta kuljettaa, vaan pikemminkin korostukset olivat juuri päinvastaisia. Lähinnä juuri siitä syystä olen tämän lakialoitteen tehnyt, että sitten kun maa- ja metsätalousministeriö tulee tekemään oman esityksensä metsästyslain muuttamiseksi, ei kuitenkaan tältä osin, mutta eräiltä muilta osin, niin samassa yhteydessä voitaisiin myös tämä lakialoitteeni käsitellä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

11) Ed. U. Anttilan ym. lakialoite n:o 43 laiksi lastensuojelulain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. U. Anttila: Arvoisa puhemies! Lastensuojelulain tavoitteena on lapsen suojaaminen kaikissa tilanteissa. Tämä tavoite on ajankohtainen erityisesti nyt laman aikana, jolloin epävarmuus myös perheiden sisällä on lisääntynyt. Monilla paikkakunnilla on nähtävissä, että lastensuojelutapausten määrä on kasvanut. Sijaisperheitä ei esimerkiksi ole tarpeeksi sijoitettavia lapsia varten. Kaiken kaikkiaan lastensuojelutyön resurssit ovat rajalliset ja tarpeeseen nähden monilla paikkakunnilla jopa liian niukat.

Lastensuojelulaki on pääosin hyvä laki. Se on erittäin tärkeä laki, mutta on käynyt ilmi, että lastensuojelulakiin sisältyy eräitä epäkohtia, jotka koskevat lähinnä asianosaisten oikeusturvaa eri tilanteissa. Nämä oikeusturvakysymykset liittyvät mm. huostaanottoihin.

Tässä lakialoitteessa esitetäänkin lastensuojelulakia näiltä osin muutettavaksi. Muutoksia esitetään kaiken kaikkiaan kuuteen eri pykälään.

Arvoisa puhemies! Selostan tässä yhteydessä tämän lakialoitteen pääpiirteet. Ensinnäkin aloitteessa ehdotetaan, että lapsen huostaanotto määräaikaistetaan. Nykyisen lain puitteissahan on mahdollista, että huostaanotto tehdään rajattomaksi ajaksi eikä tätä päätöstä välttämättä tarkasteta. Myös näiltä osin ehdotetaan, että huostaanottopäätös tulisi tarkastaa kuuden kuukauden välein. Tämä takaisi sen, että seuranta olisi todella perusteellinen.

Toisena kysymyksenä nostetaan esiin alle 12-vuotiaiden kuuleminen niiltä osin kuin tällä lapsella huostaanottotilanteessa on riittävä kypsyys itse ilmaista oma mielipiteensä. Tietysti tämä kypsyyden ilmaiseminen ja ilmeneminen on hieman tulkinnanvaraista, mutta nykyisen lain kategorinen suhtautuminen on järkevää muuttaa niin, että soveltuvin osin alle 12-vuotiasta kuultaisiin, kun käsitellään häntä koskevia asioita.

Kolmanneksi tässä laissa ehdotetaan, että lapsille määrättäisiin riippumaton edunvalvoja. Tällainen edunvalvoja siis tulisi sosiaalilautakunnan sijalle hänen etuaan valvomaan. Edunvalvoja saattaisi olla esimerkiksi sosiaaliviraston alainen juristi. Olennaista olisi, että hän ei olisi aivan kiinteässä suhteessa juuri siihen päätöksentekoelimeen, joka huostaanottopäätöksen on tehnyt, vaan pystyisi hieman kauempaa arvioimaan tilannetta objektiivisesti ja ensisijaisesti juuri lapsen edun kannalta. Edunvalvoja voisi olla virkamiehen sijasta joku lapsen lähisukulaisista, mikäli tällainen sukulainen, jolla on kapasiteettia edunvalvontatehtävää objektiivisesti hoitaa, on olemassa.

Neljänneksi tässä aloitteessa esitetään, että huostaanottopäätöksessä asianosaisilla on oikeus saada yksityiskohtaiset tiedot päätöksenteon perusteluista. Nykyinen lakihan ei tätä tietenkään estä, mutta käytännössä huostaanottopäätöksessä asianosaiset eivät välttämättä ole saaneet selkeitä perusteluja sille, miksi päätös on toteutettu juuri sillä tavoin kuin on.

Lisäksi viidentenä kohtana ehdotetaan, että asiantuntijaelimeen, joka konsultoi huostaanottopäätöksiä, sisällytettäisiin paitsi lasta koskevaa asiantuntemusta myös koko perhettä koskevaa asiantuntemusta, koska nyt on ilmennyt näissä lastensuojelututkinnoissa sellaisia ongelmia, että kun on tarkasteltu pelkästään lapsen tilannetta, tutkittu pelkästään lasta, ei ole otettu huomioon perheen kokonaistilannetta. Tämäkään asia ei tietenkään nykyisellä lainsäädännöllä ole estetty, mutta katson, että tämän kysymyksen sisällyttäminen 42 §:ään on omiaan saamaan aikaan sen tilanteen, että perhettä kokonaisvaltaisesti tarkastellaan.

Arvoisa puhemies! Toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa tämän lakialoitteen käsiteltäväkseen ja näissä oikeusturvakysymyksissä voitaisiin valiokuntakäsittelyssä edetä. Lisäksi toivon, että sosiaali- ja terveysministeriö, jolla on vastuu tämän alan lainsäädännön valmistelusta, ottaisi myös perehtyäkseen tähän asiaan. Toivoisin, että eduskunta saisi lastensuojelulain uudistamista koskevan esityksen mahdollisimman pikaisesti.

Ed. P u i s t o : Arvoisa puhemies! Olen iloinen, että ed. U. Anttila on tehnyt tämän lakialoitteen. Haluan kommentoida hänen lakiesityksessään esiintuomiaan kohtia.

Ensinnäkin huostaanoton määräaikaisuus on periaatteessa mahdollista jo tälläkin hetkellä voimassa olevan lain puitteissa. Valitettavaa on se, että kun voimavarat ovat erittäin vähäiset, johon palaan vielä myöhemmin, niin lastensuojelulakia esimerkiksi siltä osin, että jokaiselle huostaanotetulle lapselle tulisi laatia tarkka hoitosuunnitelma, ei aina noudateta. Hoitosuunnitelma tulee tarkistaa määräajoin mahdollisimman usein, mikä ei käytännössä henkilökuntaresurssien vuoksi valitettavasti käsittääkseni pelaa.

Huostaanoton säännöllinen määräaikaisuus ei kuitenkaan suoraviivaisesti ole aina lapsen etu, koska tiedämme, että kaikki biologisesti vanhemmiksi kykenevät eivät kuitenkaan sitä vanhemmuutta kykene kantamaan. Tämä on elämän raadollista valitettavaa faktaa, jolloin lapsen elämää ja kehitystä turvaa se, ettei asiaa kovin usein uudelleen käsitellä.

Toinen ed. Anttilan esittämä asia, alle 12-vuotiaan kuuleminen, oli muistaakseni sanamuodossa "jos lapsi on riittävän kypsä", mikä herättää kyllä lakipykälässä erittäin suuren kysymyksen siitä, kuka arvioi lapsen kypsyyden, jos se on tässä muodossa kirjoitettu lakiin. Se voi olla asetuksessa tai jossain muussa, mutta ei mielestäni välttämättä tällä tavalla laissa.

Alle 12-vuotiaan kuulemisesta ja yleensä vaikuttamisikärajasta keskusteltiin hyvin paljon lastensuojelulain edellisessä käsittelyssä sekä selonteossa lastensuojelulaista. Erittäin vaarallista on, jos alle 12-vuotias joutuu perhekriisin ratkaisijan rooliin. On paljon tutkimuksia siitä, että koska lapsi on erittäin puolustava molempia vanhempiaan kohtaan, hänelle saattaa jäädä elinikäisiä traumoja siitä, että hän joutuu perhekriisin ratkaisijaksi.

Riippumatonta edunvalvojaa, jota lakiesityksessä esitetään, olen kyllä puolustamassa, joskin realiteettina tiedämme, että potilasasiamiesjärjestelmä jne. ovat kirjoitettua kirjainta, joka käytännössä ei pelaa, esimerkiksi potilasasiamies voi olla joku saman osaston hoitaja jne. Puolueetonta edunvalvojaa on ehkä vaikea löytää, koska se edellyttäisi tänä päivänä uusia virkoja, ja me tiedämme, että meillä karsitaan eikä lisätä virkoja.

Tästä on kuitenkin kokemuksia aika paljon. Mannerheimin Lastensuojeluliitossa mm. on kokeiluna ollut muistaakseni viralliselta nimeltään lapsen asiamies. Tehtävässä on toiminut juristi, joka on ollut sekä vanhempien että lasten asiantuntijana, ei niinkään asianajajana.

Yksityiskohtaiset tiedot asiapapereista ovat, kuten ed. U. Anttila itsekin totesi, kyllä lain mukaan saatavissa. Saattaa vain olla niin, että valitettavasti vanhemmat tällaisessa tilanteessa joko eivät ole tavoitettavissa selonteon antamiseksi tai ovat psyykkisesti siinä tilassa sillä hetkellä, etteivät ole kykeneviä omia oikeuksiaan vaatimaan tältä osin.

Perheasiain asiantuntemusta kauttaaltaan koko sosiaalitoimeen olen lämpimästi edesauttamassa. Toivon, että siltä osin lakiesitys menisi voimakkaasti eteenpäin. Kriittisesti haluan kuitenkin muistuttaa siitä, että viime aikojen keskustelu nimikkotapauksista nimellä "Nikon tapaus" jne. on myönteisesti tuonut esiin sosiaalityön ja lastensuojelun heikot kohdat ja korjattavat asiat mutta on myös vääristänyt keskustelua siltä osin, että äärimmillään voi kokea, että lastensuojelutyöntekijä ja sosiaalityöntekijä on lapsiperheiden ja huostaanotettavien lasten pahin vihollinen, ja näin asia ei tietenkään ole.

Pienissä kunnissa, joissa on yksi sosiaalisihteeri, tämä lähes yksinään joutuu tekemään näitä ratkaisuja. Niin vaativassa ja raskaassa työssä kuin huostaanotossa, jonka ammatillisena osapuolena olen valitettavan monta kertaa joutunut urani aikana olemaan, ei pitäisi ketään asettaa sen kaltaiseen rooliin. Eli siltä osin toivon, että tämä lakialoite tulee sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyyn.

Laajemmin toivon myös, että sosiaali- ja terveysministeriössä kauttaaltaan koko lastensuojelulaki otettaisiin uudelleentarkasteltavaksi kysyen, miten se kykenee vastaamaan tämän päivän haasteisiin olemassa olevin henkilökuntaresurssein. Voimassa oleva lastensuojelulaki asettaa kohtuuttomia vaateita muutamalle työssä olevalle ihmiselle. Lastensuojelulakia ei pidä heikentää lapsen edun vuoksi vaan pitää tarkentaa, voidaanko näin vähillä resursseilla tehdä todella tärkeää lastensuojelutyötä. Jos siitä tällä hetkellä

tingitään ja säästetään, siitä syntyvä lasku on sen luokan asia, jota ei rahalla enää korjata.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Puisto kiinnitti huomiota tässä lakialoitteessa pohdittuun kysymykseen huostaanoton määräaikaisuudesta. Tässähän esitetään määräaikaistamista vain niiltä osin, että huostaanottoprosessi tulee uudelleenarvioitavaksi. Sinänsä tämä ei merkitse sitä, että lapsi itse joutuisi joka kerta uudelleen tutkittavaksi tai häntä jouduttaisiin haastattelemaan, vaan sitä, että viranomaiset joutuisivat perhetilannetta kokonaisuudessaan uudelleenarvioimaan ja tavallaan pysymään ajan tasalla, mikä kulloinkin on lapsen edun mukaista.

Sama koskee myös alle 12-vuotiaan kuulemista. Mielestäni periaatetta, että lastensuojelulain tavoitteena on lapsen edun ajaminen, ei missään tapauksessa tule tältäkään osin murtaa, vaan tavallaan silloin, kun lapsi on kypsä, tulee tarjota hänelle mahdollisuus paremmin tulla kuulluksi kuin mitä tällä hetkellä on.

Mitä tulee lapsen edunvalvontakysymykseen, näen, että esimerkiksi kunnallisissa organisaatioissa on sellaisia henkilöitä, joilla on juridinen koulutus ja jotka voisivat virkansa puolesta aivan luontevasti toimia lapsen edunvalvojana, esimerkiksi jos oikeusprosessi huostaanotossa etenee lääninoikeuteen tai pidemmälle.

Mitä tulee kysymykseen sosiaalityöntekijöiden asemasta, olen samaa mieltä kuin ed. Puisto, ettei tokikaan pidä nähdä tilannetta niin, että sosiaalityöntekijä olisi lapsen pahin vihollinen, vaan niiden resurssien puitteissa, joita hänellä on, hän pyrkii toteuttamaan lakia. Mutta koska oikeusturvakysymykset ovat keskeisiä ja monet muut kysymykset sellaisia, että on ilmennyt epäkohtia, on toki tarpeen arvioida lakia uudelleen. Yksittäistapauksiahan me emme eduskunnassa käsittele onneksi, mutta toki tulee arvioida ilmeneiden epäkohtien kannalta lainsäädännön kokonaisuutta.

Ed. V. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän hyvin tämän lakialoitteen ja sen huolen, mitä tässä kannetaan lapsista. Toisaalta koen jotenkin niin, että hätä perheissä ja myöskin lasten hätä on niin suunnattoman suuri, että on kyllä toisaalta aivan surullista, jos jotenkin ajatellaankin, että tätä hätää yritetään auttaa ja kohdata tämän lainsäädännön avulla. Loppujen lopuksi lainsäädäntö on varmasti oikeastaan niitä viimeisiä keinoja, joilla voidaan todella merkittävällä tavalla ratkaista ensinnäkin niitä syitä, miksi lapset ja perheet ajautuvat sellaisiin ongelmiin kuin ne ajautuvat. Toisekseen on vaikea kuvitella, että näitäkään ihmisiä, jotka ovat todellisissa ongelmissa ja hädässä, voitaisiin minkään lakien avulla millään merkittävällä tavalla auttaa. Siksi on itse asiassa surullista lainsäätäjän usko siihen, että lakeja säätämällä voitaisiin saavuttaa jotakin merkittävää hyvää. Itse asiassa tämä yhteiskunta kärsii hirvittävästi lakien inflaatiosta, koska lakeja on tuhansia, mutta se ei ole voinut pysäyttää sitä kielteistä kehityskulkua, jota me parhaillaan saamme nähdä ja kokea.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanoisin ensinnäkin ed. U. Anttilalle määräaikaisuusasiasta. Täytyy muistaa, että huostaanotetut lapset pyritään mahdollisimman pian sijoittamaan perhehoitoon, ei heitä sijoiteta ja säilytetä lastenkodeissa jne. Jos pitkäaikaiseen huostaanottoon tulee hyvin tiuhaan jatkokohtia, niin olen aina pelännyt, että sitä rakkautta, jota sijaisvanhemmat voisivat täysillä näille lapsille antaa, rajoitetaan, koska jos sijoitusjaksosta tehdään aina hyvin epämääräinen ja lyhyt, johtuu ihan vanhempien itsesuojeluvaistosta, että he jättävät osan antamatta myös itsensä suojelemiseksi siltä varalta, että he joutuvat luopumaan sijoitetusta lapsesta. Tämä on erittäin suuri käytännön ongelma, koska näiden lasten kohdalla toivon, että jokainen voisi tyhjentää koko rakkauden kassinsa.

Ed. V. Laukkaselle hyvin lyhyesti: Ei hätää varmasti laeilla voida korjata, mutta tämä on tätä maallista auttamista, kun ihmisillä on todella hätä, jotta asiat menisivät oikeisiin raiteisiin.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siltä osin kuin asia liittyy huostaanoton määräaikaisuuteen, ed. Puistolle totean, että siinä tilanteessa, kun määräaikaisuutta tarkastellaan, niin toki silloin tarkastellaan sen perheen asemaa, josta lapsi on otettu huostaan, eikä tietenkään niinkään sijaisperhettä, jonne lapsi on sijoitettu. Tässä on kyse kokonaisvaltaisesta tarkastelusta. Enkä kyllä usko, että määräaikaistamisella silloin kun on kyse, kuten suurimmassa osassa näistä tapauksista, ns. selvissä ta-

pauksissta, juuri muutoksia nykyiseen käytäntöön tulee. Se vain merkitsee sitä, että silloin tällöin seurataan tilannetta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Ed. K a a r i l a h t i : Arvoisa herra puhemies! Jatkaisin siitä, mihin ed. Puisto päätyi puheenvuorossaan. Eli tämä lakiehdotus ja sen tavoite on perusteltu ja erittäin tärkeä. On toivottavaa, että sosiaali- ja terveysvaliokunta, kuten uskon, ottaa lakiesityksen käsittelyynsä ja sitä kautta saa pohdittavakseen nykyisen lastensuojelulain tarkoituksenmukaisuuden, sen käyttökelpoisuuden niin sosiaalityöntekijöiden kuin ennen kaikkea sen, johon se on tarkoitettu, lapsen suojelun ja oikeusturvan kannalta.

Yhdyn myös ed. Puiston toivomukseen tai tavoitteeseen, että myös sosiaali- ja terveysministeriön pitäisi pikaisesti selvityttää nykyisen lastensuojelulain käyttökelpoisuus nimenomaan kuntien sosiaalityöntekijöiden ja virastojen resurssien kannalta.

Itse tämän lakiesityksen johdosta totean, että ymmärrän lakiesityksen tavoitteen määräaikaisesta huostaanottopäätöksen tarkistamisesta ottaen huomioon myös ed. Puiston tuomat näkökulmat, kun on kysymys perheestä, johon lapsi mahdollisesti voitaisiin sijoittaa, ja sitä kautta nimenomaan lapsen edun kannalta, ettei hänen hoitoonsa, hoivaansa, perheenomaisiin olosuhteisiin tule katkoksia ja yllättäviä muutoksia. Uskoisin kuitenkin, että lakiesityksessä tähdätään lähinnä siihen, että kun lapsi on huostaanotettu, hänet sijoitetaan väliaikaisesti mahdollisimman lyhyeksi ajaksi laitoshoitoon, mikä kieltämättä tänä päivänä saattaa venyä hyvinkin pitkäksi, useiksi vuosiksi. Turun kaupungista tiedän itse ohjaajana olleena lastenkodista, että siellä on jopa kolme, neljä vuotta väliaikaiseen hoitoon sijoitettuja lapsia.

Joka tapauksessa uskon, että kun tällainen huostaanotto väliaikaisuuden nimissä on tehty, onpa sitten oikeusprosesseja tai selvitystyötä vanhempien ja sosiaaliviranomaisten kanssa käynnissä tai ei, on tarkoituksenmukaista — ja uskon, että tähän nimenomaan tähdätään — että asia määräajoin tarkastetaan myös lapsen näkökulmasta, jolloin paperit eivät jää laatikoihin ja niitä käsitellään asian laadun huomioiden riittävän ripeästi.

Lakiesityksessä esitetään myös lapsen kuulemista. On tietysti perusteltua vaatia, että lakitekstissä arvioidaan, miten lapsi pystyy itsensä ilmaisemaan. Uskon kuitenkin, että tämän päivän yhteiskunnassa sillä tietämyksellä, jota meillä on kasvatustieteestä, sosiologiasta ym. tieteistä, käytännössä pystymme lapsen kuulemisen hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioon ottaen järjestämään. Ja ennen kaikkea on lapsen iästä huolimatta tärkeätä, että hän saa tavalla tai toisella riippumattomissa olosuhteissa ilmaista oman näkemyksensä. Se, millä tavalla hänen näkemyksensä ja tahtonsa päätöksenteossa huomioidaan, pitänee pohtia myöhemmin ja perusteellisemmin.

Hieman kriittisemmin luin lakialoitteen esittelyä lapsen edunvalvonnasta. Edunvalvojana voisi olla myös virkamies, mahdollisesti sosiaaliviraston virkamies. Herää vain kysymys siitä, onko hän objektiivisin edunvalvoja lapselle, joskaan ei itselläni ole esittää muitakaan tahoja. Kuitenkin liian kiinteää yhteyttä, kuten ed. U. Anttila täällä toi esille, päätöksentekoelimeen eli nykyisessä lainsäädännössä sosiaalilautakuntaan tulee välttää.

Toivon ja uskon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta tämän lakiesityksen perusteellisesti ei pelkästään esitetyillä muutoksilla vaan laajemminkin pohtii ja viestittää siitä sosiaali- ja terveysministeriölle. Oikeusasiamiehen kertomuksesta, jota perustuslakivaliokunnassa viikko sitten alettiin käsitellä, kun kuultiin oikeusasiamiestä, käy selvästi esille, että huomautuksia ja erilaisia toimenpiteitä oikeusasiamiehen toimiston taholta nimenomaan lapsiin kohdistuvissa kysymyksissä, mm. huostaanottokysymyksissä on annettu enenevässä määrin viime vuosina. Voidaan tietysti kysyä, mikä on johtanut tähän tilanteeseen, että huomautusten määrä sosiaaliviranomaisille ja -työntekijöille on lisääntynyt. Onko se riittämättömät resurssit, aikapula? Mutta kun ajatellaan ja tullaan siihen tulokseen, että lain tavoite on lapsen etujen ajaminen, niin mielestäni, jotta me pystymme turvaamaan riittävästi seuraaville sukupolville hyvinvointivaltion ja edellytykset jatkaa sen rakentamista, on meidän turvattava myös lasten asema ja heidän etujensa ajaminen niukista resursseista huolimatta.

Ed. M o i l a n e n : Herra puhemies! Ed. U. Anttilan lakialoitteessa käsitellään varsin tärkeätä ja vakavaa asiaa. Vaikeat taloudelliset olot kärjistävät elämäntilanteita ja ovat omiaan lisäämään huostaanottotarvetta. Olisi toki suotavaa, että nämä tilanteet ja niiden syyt voitaisiin ratkaista ilman, että joudutaan turvautumaan tähän keinoon, joka kuten aloitteessa todetaan, on lastensuojelulain tarjoamista keinoista se viimeinen. Mutta kuitenkin valitettava tosiasia on se, että elämäntilanteet joskus ja nykyään valitettavan

useinkin menevät solmuun ja kärjistyvät niin, että asioiden ratkaisemisessa ja keskinäisessä vuorovaikutuksessa ei selviydytä edes asiantuntija-avun turvin vaan tarvitaan lakeja, jotka osoittavat ne menettelytavat ja säännökset, joiden mukaan näissä ääritilanteissa toimitaan, jotta asia tulisi ratkaistuksi mahdollisimman hyvin ja tässä tapauksessa lasten edun mukaisesti. Tällaista sääntelyä edustavat lasten huostaanottoa koskevat säännökset, joissa toki niissäkin on epäkohtia. Toisaalta totta on se, että millään säännöksillä ei täysin pystytä epäkohtia korjaamaan.

Lakialoitteessa todetaan, että kuntien taloudellisen tilanteen kurjistuessa onkin jopa pelättävissä, että huostaanottoon ei ryhdytä silloinkaan, kun siihen on selkeästi aihetta, eli kuntien vaikea taloudellinen tilanne jo itsessään on korottamassa huostaanoton kynnystä. Nyt on tiedossa jo tällaisia tapauksia, joissa kuntien vaikean rahatilanteen vuoksi ei ole huostaanottoon ryhdytty, vaikka siihen olisi ollut ihan tärkeitä perusteita.

Totta on se, että tarvitaan täsmentävää lainsäädäntöä. Mutta on myös muistettava, että asiaa on tarkasteltava nimenomaan lapsen edun näkökulmasta. Huostaanotto on ääritapaus, joka on käsiteltävä kaikissa vaiheissaan hienovaraisesti ja siten, että asian osapuolille tulee käsittelystä niin vähän lisätuskaa kuin mahdollista.

Täällä on puututtu myös siihen, että asianosaisilla on oikeus saada yksityiskohtaiset perustelut päätöksille ja tietoa asiasta. Tässä yhteydessä on syytä muistaa myös se, että kysymyksessä on nimenomaan ns. asianosaisjulkisuus, mikä tarkoittaa sitä, että vaikka asia on julkinen asianosaisille, niin se ei ole muille julkinen. Tämä on käytännössä johtanut toisinaan siihen tilanteeseen, että kun sosiaaliviranomaisia sitoo vaitiolovelvollisuus mm. siten, että he eivät voi mitenkään julkisuudessa perustella ratkaisujaan ja näkemyksiään, he joskus valitettavasti joutuvat julkisuudessa virheellisen arvostelun kohteeksi. Koska he eivät pysty perustelemaan ratkaisuaan sen takia, että asia on salassapidettävä, heidät virheellisesti leimataan julmiksi ja lapsen ja perheen etua ajattelemattomiksi, kun ei tiedetä sitä, minkälainen on kokonaistilanne, josta on kyse. Näitäkin tapauksia on valitettavasti julkisuudessa näkynyt.

Täällä on puututtu myös siihen, että on turvattava riittävät oikeussuojakeinot tässä järjestelmässä. Kaiken kaikkiaan tällä alueella oikeusturvakeinot ontuvat osittain sen takia, että käsittely joudutaan joskus tekemään kiireessä eikä kaikkea sitä asiantuntijakuulemista käytetä hyväksi, mikä olisi mahdollista. Etenkin, kuten aloitteessa sanotaan, pienissä kunnissa tämä on ongelmana. Kun valitusvaiheessa lääninoikeus kirjallisesti käsittelee asian ja nojautuu käsittelyssään sosiaalilautakunnan sille toimittamaan aineistoon, niin kyllähän ilman muuta tiedetään, että tässä on korjattavaa oikeussuojakeinojen kannalta.

Itse olen omassa praktiikassani törmännyt sellaisiin tapauksiin, että lääninoikeus ei ole muuttanut päätöstä, mutta käytäntö on jatkossa osoittanut, että päätös oli virheellinen. Asia on sitten korjautunut vuosien mittaan yksilön kohdalla oikeisiin uomiinsa, mutta siinä tulee lapselle melkoisia kärsimyksiä sen takia, että on virhearviointi tapahtunut eikä ole ollut puolueetonta lapsen edunvalvojaa. Puolueeton lapsen edunvalvoja ei nähdäkseni voi olla kunnan virkamies, joka virkansa puolesta ajaisi lapsen etua. On selvää, että kunnan virkamies, olipa juristi tai mikä tahansa, on sidoksissa työyhteisöönsä ja helposti taipuvainen näkemään sen yhteisön näkökulmasta asian eikä korosta riittävästi lapsen edun kannalta välttämättömiä näkemyksiä.

Täällä viitattiin jo Mannerheimin Lastensuojeluliiton lapsiasiamieskokeiluun, jota on jo suurin piirtein kymmenen vuotta jatkettu. Se tarkoittaa sitä, että lapsiasiamies toimii käytännössä myös yksittäisissä tapauksissa lapsen edunvalvojana eikä ainoastaan yleisellä periaatteellisella tasolla. Norjassa ja Ruotsissahan on valtion lapsiasiamies. 1.7.93 Ruotsiin perustettiin tällainen virka, mutta Ruotsin lapsiasiamiehen roolina on enemmänkin lainsäädäntöön yleisellä tasolla puuttuminen eikä yksittäisten tapausten hoitaminen vaan enemmänkin tällainen juhlallisten julistusten antaminen. Sekin on tärkeätä, mutta tässä huostaanottotapauksia koskevassa laissa on nimenomaan kysymys sellaisesta lapsen edunvalvojasta, joka käsittelee asiaa yksittäisissä tapauksissa, jotka tulevat esiin, ja nimenomaan yksittäisissä huostaanottotapauksissa. Jonkinlainen sovellettu lapsiasiamiesjärjestelmä tässä varmasti olisi hyvä ja tarpeellinen ratkaisu. Kaiken kaikkiaan asia on tärkeä ja on toivottavaa, että tähän vakavasti eri näkökulmista paneudutaan.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sekä ed. Moilaselle että ed. Kaarilahdelle toteaisin puolueettomasta edunvalvojasta. Kun mainitsin puheenvuorossani, että puolueeton edunvalvoja voisi olla myös kunnan työntekijä, niin tällä viittasin nimenomaan siihen mahdollisuuteen, että jos ketään muuta ei olisi saatavissa, niin myös kuntaan virkasuhteessa ole-

va henkilö voisi tässä tehtävässä toimia, kunhan hän ei ole valmisteleva viranomainen eikä kiinteässä suhteessa siihen tahoon, joka päätöstä on valmistellut. Nykyisessä oikeudenkäymiskaaressa on se epäkohta, että esimerkiksi lääninoikeudessa lasta edustavat samat valmistelevat viranomaiset, jotka ovat päätöksen valmistelleet.

Lapsiasiamiesjärjestelmän kehittäminen on toki paikallaan, ja toivoisin, että ministeriössä tämä kysymys otettaisiin vakavasti. Myös se, että lapsen edunvalvojana olisi joku sukulainen, joka on kykeneväinen objektiivisesti lapsen etua arvioimaan, on eräs mahdollinen vaihtoehto, joten näitä vaihtoehtoja on monia. Tässä aloitteessa ei haluttu pykäliin sisällyttää sitä, mikä taho tai kuka tämä edunvalvoja oikein olisi.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Ihan muutama sana, muutama huomio tästä lakialoitteesta, jonka olen myös allekirjoittanut. Sinänsä kaikki nämä periaatteet, joita tässä on ja joihin halutaan muutosta, ovat aivan oikeita. Mutta minä henkilökohtaisesti olisin halunnut vieläkin pidemmälle meneviä uudistuksia ja muutoksia. Toisin sanoen kun lapsi otetaan kotoa pakolla pois, on kysymys sellaisesta pakkotoimenpiteestä, niin vakavasta ja isosta pakkotoimenpiteestä, että edes se järjestelmä, mihin tässä nyt ollaan menossa, ei kyllä minun mielestäni riitä. Toisin sanoen minä kannatan sellaista järjestelmää, että kaikissa tapauksissa, kun on kysymys pakkohuostaanotosta, päätöksen tekisi oikeusviranomainen.

Kannatan myös sitä, että Suomeen perustettaisiin perhetuomioistuimia, ei välttämättä sillä tavalla, että tulee uusi tuomioistuin, mutta kuitenkin että osa tuomareista erikoistuu tälle alalle, jolloin he voivat olla päättäjinä silloin, kun tulee perhettä koskevia asioita. Lääninoikeus, kuten ed. U. Anttila huomautti, tekee päätöksensä asiakirjojen perusteella, jotka ovat samojen viranomaisten valmistelemia, jotka ovat tehneet huostaanottopäätöksen. Eli tässä suhteessa tilanne ei kyllä tämän lakialoitteenkaan jälkeen toiseksi muutu.

Ed. U. Anttila jo antoi vastauksen siihen, kun kysyttiin, kuka voisi olla tällainen puolueeton lapsen edunvalvoja. Ei minun mielestäni se missään nimessä voisi olla joku sosiaaliviraston virkamies, vaan nimenomaan sen pitäisi olla sellainen ihminen, joka tuntee lapsen ja hänen elinolonsa, mutta joka kuitenkin on tietyllä tavalla irrallaan perheestä. Se voi olla sukulainen.

Voi kysyä myös, mitä virkaa on kummijärjestelmällä, joka meillä on. Nimenomaan kummin tehtäviinhän kuuluisi pitää huolta kummilapsensa edusta. Tällä hetkellähän kummius otetaan tällaisena vanhana jäänteenä. Mutta kyllä minun mielestäni tämän järjestelmän voisi elvyttää ja edellyttää, että kummius ei ole mikään tyhjänpäiväinen asia, vaan nimenomaan kummin tehtävänä on pitää huoli lapsen eduista koko lapsuuden ajan.

Huostaanotto varmasti on todella äärimmäinen keino, johon olisi turvauduttava ja on turvauduttava vain, kun on pakko. Tietenkin pitää paikkansa, mitä täällä on tuotu esille, että asianosaisjulkisuus ei varmasti ole ollut oikeudenmukainen niille virkamiehille, joita erinäisissä yksittäistapauksissa sitoo salassapitovelvollisuus. Mutta asioitten käsittely esimerkiksi perhetuomioistuimessa poistaisi tietyllä tavalla salassapitovelvollisuuden, jos asianosaiset eli perheet ovat valmiit sallimaan, että tämä oikeus on avoin, ja silloin asiat tulevat julkisesti puitaviksi kaikilta osin, myös viranomaispuolelta.

Olisin kyllä taipuvainen sanomaan tai väittämään, että huostaanotoissa ollaan liian nopeita. Ymmärrän kyllä sen, että on perheitä, joissa se on pakko tehdä, mutta julkisuus, olipa se oikeaa tai väärää, on kuitenkin tuonut esiin sellaisia tapauksia, jotka antavat oikeuden kysyä, onko kysymys sittenkään ollut lapsen eduista näissä huostaanotoissa vai onko kysymys ollut tietyn arvovallan säilyttämisestä. En tiedä, mihin voi perustua sellainen huostaanoton peruste, että lapsi otetaan pois perheestä sen takia, että hän on liian lihava, kuten viime maanantaina lehdet tällaisesta tapauksesta kertoivat. En usko kyllä, että tässä on koko totuus. Mutta jos näin on, niin aika järkyttävässä tilanteessa Suomessa ollaan.

Kun on kysymys sekä Nikon tapauksessa että tässä vastamainitussa tapauksessa yhden tietyn psykiatrisen sairaalan antamista lausunnoista, niin minun mielestäni olisi aika perata, ovatko tämän sairaalan ja niitten viranomaisten ja lääkärien toimintametodit oikeita. Minun mielestäni Auroran sairaalassa pitäisi tehdä tutkimus. En voi hyväksyä sitä lähtökohtaa, että lasta käytetään joittenkin koulukuntien kokeiluleluna. Lapsi on lapsi ja häntä on kohdeltava inhimillisesti eikä toimittava sillä perusteella kuin nyt näyttäisi tapahtuvan, että mikä on tämän koulukunnan suunnan ajatus ja toimintamalli, ja niin toimitaan. Tällaisista koulukuntamalleista pitäisi päästä eroon.

Yleensä perheiden Suomessa pitäisi käsittää se, että heidän itsensä tehtävänä on pyrkiä pääsemään eroon niistä ongelmista, mitä perheeseen

syntyy, koska minä en luota tämän tasavallan ammattiauttajiin. Onneksi minä en ole niitä tarvinnut. Minä en todellakaan luota niihin. Miten kiireinen ammattiauttaja pystyy omissa ongelmissaan ja omissa vaikeuksissaan painiskellessaan tekemään riidattomia ratkaisuja? Jokaisella meillä on ongelmia, joiden takia olemme tietyllä tavalla kykenemättömiä olemaan objektiivisia. Elikkä näissä asioissa kyllä perheiden ja ihmisten pitäisi itse ottaa vastuu omasta elämästään. On toki tapauksia, että kun isää ja äitiä ei ole ja lapsi on heitteillä, niin totta kai näihin on puututtava ja nopeasti, mutta eihän tällaisia huostaanottotapauksia ja tällaisia toimenpiteitä olekaan asetettu kyseenalaisiksi.

Mitä tulee esimerkiksi lapsiasiamiehiin, niin minulla on aina se pelko, että silloin kun he aloittavat työnsä, niin he ehkä ovat lapsen edun asialla, mutta heistäkin aikaa myöten tulee järjestelmän uhreja. Kun puolustetaan järjestelmää, niin silloin ei ainakaan puolusteta lasten etuja. Tässäkin salissa on nyt puhuttu hyvin kauniisti lapsen edusta, mutta mikä se lapsen etu on esimerkiksi tämmöisissä huostaanottotapauksissa, ellei ole kysymys kriisitilanteesta? Lapsi rakastaa vanhempiaan, olivatpa he miten huonoja tahansa, ja puolustaa heitä. Mikä vaikutus huostaanotolla on lapsen suhteeseen vanhempiinsa? Eivät nämä ole niin yksinkertaisia ja selviä asioita, mikä on lapsen etu, kuin tässä keskustelussa on annettu ymmärtää.

Ed. Björkenheim merkitään läsnä olevaksi.

Ed. P u i s t o : Arvoisa puhemies! Käytän tämän asian yhteydessä toisen puheenvuoron pelkästään sen vuoksi, että eduskunnan pöytäkirjoihin ei jäisi niin kapea-alaista ja pinnallista käsitystä ja keskustelua lastensuojelusta, mihin tämä keskustelu viime vaiheessaan on kulkeutunut.

Haluaisin kriittisesti mutta toivottavasti rakentavasti kommentoida ed. Ukkolan puheenvuoroa. Uskon, että olette vilpittömästi huolestunut lapsen edusta ja lasten eduista ja mahdollisesti väärin tehdyistä huostaanotoista, mutta puheenvuoronne kyllä kuvasti, että teillä on hyvin kapea-alainen ja pinnallinen tieto todellisesta sosiaalitoimesta ja sen menettelytavoista.

Ensinnäkin arvioitte, että huostaanotot tehdään liian nopeasti. Lapsen etu on joissakin tapauksissa todella nopea huostaanotto. Pitäisikö lapsen viikkoja odottaa, että hänen vanhempansa selviävät esimerkiksi? Lastensuojelulaki suojaa juuri siltä, että virheellisiä akuutteja huostaanottoja ei voi tapahtua. Lastensuojelulain käsittelyn yhteydessä jopa haluttiin varmistaa se, että yleensä akuutti huostaanotto jää mahdolliseksi. Se on välittömästi arvioitava, vietävä lautakuntaan ja se on tutkittava, kun tilanne on saatu rauhoittumaan.

Samanaikaisesti kuitenkin sanoitte, että lastensuojeluviranomaiset eivät ole halukkaita ja kykeneviä suorittamaan tehtäväänsä. Tämä on tämä vääristymä, joka nyt nostetaan esiin. En usko, että ensinnäkään ketään on liian lihavuuden takia huostaanotettu. Sitä ei tapahdu tässä maassa, kun lastensuojelujärjestöjen huoli on tänä päivänä se, että meillä ei tehdä huostaanottoja taloudellisista syistä silloinkaan, kun ne olisivat välttämättömiä. Minä en oikein usko siihen, kun tässä tulee semmoinen ajattelutapa pintaan, että on olemassa todella joku tämmöinen ilkeä, paha ammattilaisten joukko, joka haluaa kostaa tai jotain koulukunta-asioita ajaa läpi lasten kustannuksella. Minusta se on aika suuri loukkaus meidän ammattitaitoista, todella sydämellään ja koko henkisellä kapasiteetillaan työtätekevää lastensuojelu- ja sosiaalityön ammattikuntaa kohtaan.

Jokainen työ vaatii kontrollin. Jokainen työ vaatii kritiikin. Mutta en voi ymmärtää, miksi tarvitaan moninkertainen juridinen kontrolli lastensuojelutyöhön. Minusta riittää, jos siinä vaiheessa kun sosiaalilautakunta, sosiaalityöntekijä, avohuollon eri toimipisteet ovat työskennelleet perheen kanssa ja päätyneet yhteisesti tai riitaisesti huostaanottoon, että siinä vaiheessa, jos lapsen vanhemmat kokevat tulleensa kohdelluiksi väärin tai mikäli lapsi on kykenevä ottamaan kantaa tähän asiaan, on puolueeton asiamies, jonka puoleen voi kääntyä. Tässä kohdassa mielestäni se on tarpeellinen.

Huomattavasti tärkeämpää kuin jatkuva ammattilaisten, sosiaali- ja terveydenhuollon ja lastensuojelun ammattilaisten työn oikeudellisuuden kyseenalaistaminen olisi kyseenalaistaa esimerkiksi tässä maassa toimittajien, juristien ja monien muiden työ. En minä luota siihen, että esimerkiksi toimittajat ovat kykeneviä arvioimaan, minkälaista lastensuojelusosiaalipornoa he tuovat esiin lehdistössä. En myöskään ole suinkaan sitä mieltä, että juristit on se ammattikunta, joka on kykenevä ratkaisemaan perhepoliittisia ja lastensuojelullisia kysymyksiä. Sen vuoksi meillä on tässä maassa ammattilaiset, joita tämän tyyppisessä keskustelussa ei pidä aliarvioida.

Ed. K a a r i l a h t i : Herra puhemies! Ed. Ukkola puhui lähinnä tästä yksittäisestä tapauksesta ja siitä näkökulmasta itse tästä lakiesityksestä. Näin tulkitsin. Saattaa olla väärä tulkinta. Huomauttaisin kuitenkin, että mitalilla on myös toinen puoli. Kuten ed. Puisto totesi, liian nopeat huostaanottopäätökset, onko niitä? Saattaa olla tilanteita ja niitä tilanteita on sen tiedämme käytännön elämästä, ne, jotka lähellä ovat sosiaali- ja terveyspuolen työntekijöitä olleet käytännön elämässä, että riittävän nopeitakaan päätöksiä ei välttämättä tehdä.

Nykyinen voimassa oleva lastensuojelulaki jättää viimesijaisimmaksi keinoksi käyttää huostaanottoa. Uskaltaisin jopa väittää, että sitä joissakin tapauksissa käytetään liian harvoin. On myös tapauksia, jolloin olisi syytä toimia nopeasti. Joko resurssien puutteesta tai rohkeudesta kohdata tosiasiallinen ongelma sosiaaliviranomaiset eivät käytä lain heille suomaa keinoa. Esimerkiksi huumelasten ja -nuorten kohdalla siinä tapauksessa, kun perhe ei pysty enää hoitamaan asiaa, tukemaan ja selvittämään tilannetta, olisi syytä mahdollisesti käyttää viimeisintä keinoa, huostaanottoa, mutta se jätetään käyttämättä.

Toiseksi huostaanottotapauksista: Täytyy todeta, että se on äärimmäinen keino, mutta on lapsen ja nuoren etu, jos heidän tilanteensa sitä vaatii, että viimeisintä keinoa käytetään ja nopeasti.

Ed. U. A n t t i l a : Herra puhemies! Kun puhumme tässä lapsen edusta, puhumme tietysti suuresta kirjosta erilaisia lapsia, erilaisia elämäntilanteita. Sen takia lapsen etua ei ole helppo määritellä aivan yksiselitteisesti, aivan lyhyesti.

Tilanne huostaanottokysymyksissä on kahtalainen. Joissain tapauksissa on pelättävissä, että huostaanottopäätös tehdään liian vajavaisin perustein, mutta aivan yhtä lailla on pelättävissä, että tämä nykyinen lama saa aikaan sen, että huostaanottoja ei tehdä edes niissä tilanteissa, joissa on aivan riittävä näyttö siitä, että tällainen päätös olisi hyvinkin perusteltu.

Kun tässä keskustelussa on käyty läpi viranomaisten asiaa, niin toteaisin kyllä, että sosiaalityöntekijöiden, psykologien ja lastenpsykiatrien tehtävä ei ole helppo. He joutuvat työskentelemään hyvin pulmallisten kysymysten kanssa. Kun katsotaan sitä kirjoa päätöksiä, mitä viranomaiset tekevät, niin suurin osa päätöksistä varmasti on tehty perustellulla ja järkevällä tavalla, mutta kaikki päätökset eivät ole. Sen takia tietysti nämä oikeusturvamekanismit ovat keskeisiä, että niiden kautta voidaan taata asianosaisten oikeusturva, jos viranomaispäätös ei ole järkevä.

Mitä tulee psykiatrisiin koulukuntiin, se kysymys on ajankohtainen siinä mielessä, että esimerkiksi insestitutkimuksissa on eri koulukunnilla erilainen näkemys siitä, kuinka insestitapauksia tulisi tutkia. Siinä mielessä se, minkä ed. Ukkola otti esille, että eri työntekijöillä on erilainen näkemys asiasta ja lapset ovat pallottelun kohteena, pitää paikkansa, koska kyseessä on ihan oppikiista.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen ed. U. Anttilan asialliseen vastaukseen. Siinä tuotiin monet asiat ed. Puistollekin selviksi.

Minä olisin edelleenkin sitä mieltä, että jos ei lastensuojelupäätöksiin tarvita juridista kontrollia, mihin sitten tarvitaan? Kysymys on niin vakavista asioista, että niiden on oltava niin oikeita ja aukottomia kuin mahdollista. Minä en ymmärrä, miksei ed. Puisto puheenvuorossaan ollenkaan puuttunut esimerkiksi perhetuomioistuinjärjestelmään. Asiantuntevat lainoppineet, jotka ovat nimenomaan perehtyneet perheoikeuteen ja ehkä omassa asianajajatyössään jo aikaisemmin joutuneet sen kanssa tekemisiin, ovat taatusti yhtä päteviä tekemään huostaanottopäätöksen kuin sosiaalilautakunta, joka on poliittisin perustein valittu elin. Sinne valitaan ehkä asiantuntevia, mutta ehkä sinne valitaan sopiva, kun ei ole pätevää, koska nämähän ovat puolueitten mandaateilla toimivia ihmisiä eikä välttämättä voi sanoa, että joka ikinen sosiaalilautakunnassa olisi tämän alan ehdoton asiantuntija ja myös juridiikan asiantuntija, jota minun mielestäni näissä asioissa tarvitaan.

Ed. P u i s t o : Arvoisa puhemies! Ihmettelen sitä, miten ed. Ukkola on lisäämässä julkiselle sektorille perhetuomioistuinta, kun olen ymmärtänyt muiden asioiden yhteydessä, että olette radikaaleimmin leikkaamassa julkista sektoria ja syytätte sitä tuhlauksesta ja tämän maan kurjuudesta. Mutta jos meillä on löytynyt jostakin rahoja, mielelläni suon kaikkea uutta lastensuojeluun.

Haluan tarkentaa sen, että ei huostaanottotapauksia koskaan tehdä vastoin juridiikan asiantuntemusta. Meillä on erittäin tarkka lastensuojelulaki. Kuntainliitoilla on sitä varten juristit, ja lääninhallitus on kaiken aikaa lastensuojeluasioissa asiantuntijana pienille kunnille, joista ei

löydy omaa asiantuntemusta. Nämä mennään läpi pilkku pilkulta.

Sosiaalilautakuntien asiantuntemukseen kaikilta osin en myöskään ota kantaa siltä osin, että väittäisin, että kaikki ovat asiantuntijoita. Mutta se on otos kunnasta, kuten eduskunta on otos kansalaisista tässä maassa, eivätkä kaikki sosiaalilautakunnassa ole sosialidemokraatteja.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Ensinnäkin todella, aivan kuten ed. Puisto sanoi, meidän lastensuojelulainsäädäntömme on erittäin tiukka ja yksityiskohtainen, ja monta kertaa arvostellaankin oikeastaan niin päin lastensuojelua, että se ei pysty puuttumaan riittävän nopeasti juuri näiden lakien rajoitusten vuoksi, joten asialla on puolensa ja puolensa.

Varsinaisesti puheenvuoron pyysin, kun ed. Ukkola viittasi siihen, että sosiaalilautakunnat on poliittisin perustein valittu. En tiedä, tarkoititteko sitä, että kenties poliittisin perustein tehdään huostaanottopäätöksiä. Jos tarkoitatte näin, se on aivan väärä käsitys. Huostaanottopäätökset ja lastensuojelupäätökset tehdään sosiaalityöntekijöiden ammattitaidon perusteella eikä suinkaan poliittisin perustein.

Ed. M o i l a n e n : Herra puhemies! Tuotiin esiin perhetuomioistuin ja lapsituomioistuin, ja ed. Ukkola ymmärtääkseni totesi, että ei tarvittaisi erillistä tuomioistuinta vaan yleisissä oikeuksissa olisi näihin asioihin erikoistuneita. Mutta tässä on käytännössä se ongelma, että Suomen väki on hajallaan. Suurissa kaupungeissa, Helsingissä, Turussa, Tampereella jnp., sellaista voisi käytännössä ajatella. Mutta jos ajatellaan joitakin pieniä alueita, ei siellä tule niin paljon niitä juttuja, että siellä kehittyisi asiantuntijaryhmä tälle alueelle, ja siellä kuitenkin tämän oikeuden olisi tukeuduttava asiantuntijalausuntoihin ja siihen samaan valmisteluun, jota sosiaalipuoli ja psykologien puoli ja terveyspuoli tekevät tässä asiassa.

Korostan vielä, että asiassa on nimenomaan kysymys aina kriisitilanteista, ja huostaanottopäätös on viimeinen keino, ja sitä keinoa valitettavasti tarvitaan. Korostan myös sitä, että viranomaisten vaitiolovelvollisuus estää heitä tuomasta esiin niitä seikkoja, jotka väistämättä muuttaisivat julkisen sanankin arviointia monessa tilanteessa. Sen takia on hyvin vaarallista ottaa joitakin yksittäisiä tapauksia ja sanoa, että siinä nyt on sellainen ja sellainen oikeusmurha tapahtunut, kun huostaanotto on tehty.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Ed. Moilanen sanoikin sen asian jo, että ei välttämättä mitään erityistä perhetuomioistuinta ja virkojen lisäämistä tarvita vaan että nykyisissä tuomioistuimissa olevat tuomarit voisivat erikoistua. Se tietenkin pitää paikkansa, että pienillä paikkakunnilla on ehkä erikoistumiseen hankalampi suuntautua kuin suurilla, mutta ehkä pienillä paikkakunnilla ei aivan näin paljon hankalia tapauksia olekaan kuin jossakin pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa.

Ed. Tainalle sanoisin, että jos hän olisi kuunnellut, hän olisi päässyt käsitykseen siitä, mitä minä tarkoitin poliittisilla perusteilla. En hyvänen aika tarkoittanut sitä, että päätökset tehdään poliittisin perustein. Jokin järki väärinymmärryksessäkin täytyisi edustajilla olla. Tarkoitin vain, jos valittaisiin asiantuntevin perustein sosiaalilautakunnan jäsenet henkilökohtaisen asiantuntemuksen perusteella, mistä sen tietää, vaikka ne olisivat kaikki sosialidemokraatteja. Mutta näinhän ei saa valita, vaan lautakunnan jäsenten valinnoissa toimii puoluepoliittisuus, ja silloin välttämättä joka ikisestä puolueesta ei tule todellinen asiantuntija tai joissakin puolueissa niitä asiantuntijoita ei ole.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että edustajien tekemät talousarvioaloitteet ovat tänään nähtävinä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

---

12) Talousarvioaloitteet n:ot 1—447

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että talousarvioaloitteet lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. M o i l a n e n : Herra puhemies! Olen tehnyt talousarvioaloitteen n:o 180 määrärahan osoittamisesta elintensiirtotoiminnan turvaamiseen. Tämän aloitteen olisi voinut laajentaa myös koskemaan suppeata korkeata lääketieteellistä

asiantuntemusta vaativien tapausten hoitoa eli niiden erikoisalojen hoitoa, jolla tapausten määrä on pieni suhteellisesti mutta tapaukset edellyttävät korkeata asiantuntemusta ja usein kallista hoitoa. Elintensiirtotoiminta on eräs tällainen alue. Se on pieni erikoisalue Suomen terveydenhuollossa, ja juuri sen vuoksi sen tulevaisuus on erityisen uhanalainen nyt, kun valtionosuusuudistuksen haitalliset seuraukset ja epäkohdat alkavat näkyä nimenomaan näillä lääketieteen aloilla.

Nämä toiminnot ovat maksusitoumuksen antajan eli kunnan kannalta kalliita mutta ne ovat koko kansantalouden kannalta tuloksellisuudessaan myös taloudellisesti kannattavia, inhimillisyydestä puhumattakaan. Mutta kun maksusitoumuksia ei kunnan vaikean taloustilanteen vuoksi korkean tason kalliisiin, lähinnä yliopistollisiin keskussairaaloihin haluta ja voida antaa, silloin ihmisten hoitaminen vaarantuu. Jo nyt on sellaisia tapauksia, joissa ei ole maksusitoumusta annettu tai sen antamisessa on viivytelty niin, että hoitotulos on vaarantunut ja potilaan henki jopa vaarantunut. Erityisesti suppeilla erikoisaloilla on tullut jopa hengen menetyksiä mm. laajojen palovammojen hoidossa. Jotkin syöpäleikkaukset ovat vastaavia kuin elintensiirtotoiminta. Syöpäleikkauksia on tehty omissa alue- tai keskussairaaloissa, ja sitten on jouduttu korjaamaan tulosta myöhemmin yliopistollisessa sairaalassa ilman, että se on lopullista tulosta antanut. Jos asia olisi hoidettu niin, että alkujaan olisi leikattu yliopistollisessa keskussairaalassa, tulokset olisivat olleet hyviä.

Se, saako maksusitoumuksen vai ei, riippuu paljolti siitä, missä kunnassa ihminen sattuu asumaan. Asuinpaikan perusteella ihmiset ovat hoitoonpääsyn ja mm. elintensiirtoon pääsyn kannalta eriarvoisessa asemassa. Sen vuoksi tähän asiaan olisi mitä pikimmin vakavasti puututtava nimenomaan siten, että jonkinlainen tasausjärjestelmä saataisiin muuallakin kuin HYKSin alueella aikaan, koska kalliin hoidon tarpeessa olevat potilaat eivät jakaannu tasaisesti kuntien ja kuntien maksukyvyn kesken. Tämän vuoksi onkin toivottavaa, että nimenomaan tähänkin aloitteeseen paneudutaan sillä vakavuudella, jota tämä epäkohta edellyttää.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ei paljon järkeä ole sanailla, mutta perheellisen täytyy yrittää.

Olen tehnyt yhden aloitteen, ja se koskee poliisin haittatöitä, parikymmentä miljoonaa tähän tarkoitukseen lisää. Poliisin resursseja on merkittävästi vähennetty. Tällä hetkellä, jolloin näyttää siltä, että poliisin toiminnot ovat yhteiskunnallekin jotenkin erityisen välttämättömiä sekä turvallisuus- että rikostutkintapuolella, olen halunnut korostaa ja kiinnittää huomiota siihen, että poliisin täytyy toimia myös niinä aikoina, jolloin normaali työaika ei tule kysymykseen, öisin ja sunnuntaisin. Joskus esimerkiksi rikostutkinnassa on lyötävä silloin, kun rauta on kuumaa, eli tehtävä pakosta ylitöitä ja toimittava sunnuntaisinkin. Ylityökorvauksiin, haittatyökorvauksiin osoitetut rahat ovat liian vähäisiä, ja niitä varmasti joudutaan tavalla tai toisella lisäämäänkin.

Olen aloitteella halunnut korostaa sitä, että poliisin resursseja täytyy edes jonkin verran huomioida, ettei yhteiskunta vallan jäisi ilman niitä palveluja, joita se tietysti normaalisti odottaa normaaliaikoinakin ja erityisesti juuri tällä kertaa, jolloin rikostutkintatarve ja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tehostamistarve on ehkä suurempi kuin koskaan aikaisemmin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja talousarvioaloitteet lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 18.10.

Täysistunto lopetetaan kello 18.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen